

Gündoğdu Gencer

Yeşil Gece

OYUN 2 PERDE

YEŞİL GECE

OYUN 2 PERDE

yazan

Gündoğdu GENCER

(Yararlanılan kaynaklar: Reşat Nuri Güntekin'in "YEŞİL GECE" adlı
romanı,

Nazım Hikmet'in "KURTULUŞ SAVAŞI DESTANI", ve

Tarihî belgeler)

Yazarın yazılı izni olmadan sahnelenemez

Oyunun sahnelenmesi için izin almak üzere yazarla ilişkiye geçilmelidir

© COPYRIGHT 1970 Gün GENCER

gungencer44@gmail.com

gungencer@hotmail.com

KİŞİLER:

İSTANBUL

FERİD PAŞA
 KÂMİL PAŞA
 MAHMUT ŞEVKET PAŞA
 ENVER BEY
 ALMAN SEFİRİ
 ALMAN SEFİRİNİN TERCÜMANI
 İNGİLİZ SEFİRİ
 İNGİLİZ SEFİRİNİN TERCÜMANI
 YENİLİKÇİ
 I. DARÜLMUALLİMLİ
 II. DARÜLMUALLİMLİ
 III. DARÜLMUALLİMLİ
 I. MEDRESELİ
 II. MEDRESELİ
 III. MEDRESELİ
 IV. MEDRESELİ
 V. MEDRESELİ
 EMMİ
 HALİL HOCA
 MUHARRİR
 BASRİ BEY
 İDADİ MÜDÜRÜ

SARIOVA:

RASİM
 NECİP
 BEKÇİ KÂZIM
 EYÜP HOCA
 ŞEYH NAKİ
 ALBER
 CABİR BEY
 HACI PAŞA
 UBEYT BEY
 HACI EMİN
 MAARİF MÜDÜRÜ
 NİHAT EFENDİ
 NİHAT EFENDİNİN
 KARISI
 İHSAN
 MÜDDEİUMUMİ
 İMAM
 AMELE
 HAMAL
 BAKKAL
 KADIN
 İSMAİL AĞA
 TÜRBEDARZÂDE
 ÇOCUK
 YUNAN KOMUTANI
 I. YUNAN ASKERİ
 II. YUNAN ASKERİ
 ODACI
 YENİ MAARİF
 MÜDÜRÜ

ŞAHİN
 ve HALK

ÖNOYUN

BİRİNCİ SAHNE İSTANBUL 1903

(HAMİDİYE MARŞI DUYULUR, BİR SÜRE DEVAM EDER. MEDRESELİLER FERİD PAŞA LEHİNDE TEZAHÜRATLA GELİR, MEDRESEYE GİRERLERKEN TERS YÖNDEN DARÜLMUALLİMLİLER GELİR, CANLARI SIKKIN, MEKTEBE GİRERLER. MARŞ GİTGİDE YÜKSELİR VE TANTANAYLA FERİD PAŞA GİRER, SERT VE DİNAMİK ADIMLARLA SAHNE ÖNÜNE GELİR, BİR İŞARETLE MARŞI SUSTURUR, ÖFKELİDİR.)

FERİD PAŞA: Bu memlekete şimendöfer yapılmasın diyenler dinsizdir, imansızdır. Devir medeniyet devridir. Ondokuzuncu asır hitam buldu efendiler, uyanın. Asır sürat asırdır. Dine mugayirmiş. Haltetmeyin. İslâm dini teceddüde mâni değildir. Bu memleket inkişâf edecek ve medeniyet düşmanları ve cümle münafıklar hâk ile yeksân edilecektir. Ben de bu şimendöferi yaptırmazsam bana da Ferid Paşa demeyeler, Devlet-i Âlî Osmanî'de bundan böyle adım anmayalar.

(TERCÜMANIYLA BİRLİKTE ALMAN SEFİRİ GİRER, TERCÜMAN PAŞAYA YAKLAŞIR, PAŞA TOPARLANIR)

ALMAN SEFİRİNİN TERCÜMANI: Bir mülâkat arzu edilir efendim.

FERİD PAŞA: Münasiptir, pek münasiptir, teahhür eylemeyelim efendim.

(FERİD PAŞA VE ALMAN SEFİRİ TERCÜMAN ARACILIĞIYLA KONUŞMAYA BAŞLARLARKEN MEDRESE KARIŞIR.)

I. MEDRESELİ: Gayrimüslim nasıl girermiş bu memlekete?

II. MEDRESELİ: İlim ve fen Çin'deyse ordan alın demiş peygamberimiz efendimiz.

III. MEDRESELİ: Alaman'daysa ondan alın demiş.

I. MEDRESELİ: Gâvur icâdı şimendöfer, binmek caiz değildir.

II. MEDRESELİ: Örümcek kafalı, sen de!

III. MEDRESELİ: Yobaz, ne olacak!

(II. VE III. MEDRESELİ, I. MEDRESELİYE SALDIRIRLAR.)

FERİD PAŞA: Medeniyetin vatanı yoktur, amma ve lâkin yirminci asırda medeniyetin beşiği Almanya'dır. **(TERCÜMANIN ÇEVİRMESİNİ BEKLEMEDEN, SEFİRE)** Zivilisation... In Deutschland... **(GÜLÜMSER. SEFİR DE GÜLÜMSER)**

II. MEDRESELİ: Kayzer Giyom hacı olmuş.

III. MEDRESELİ: Oturmuş ta Bağdat medresesinde, hatim indirmiş.

(DARÜLMUALLİMİNDE FISILDAŞMALAR BAŞLAR.)

I. DARÜLMUALLİMLİ: Ben bu işten korkarım. Gâvurlar boşuna yapmaz şimendöferi.

II. DARÜLMUALLİMLİ: Ferid Paşa ne rüşvet yemiştir ha...

III. DARÜLMUALLİMLİ: (II. DARÜLMUALLİMLİYİ SUSTURUR.) Şşt, hafiye...

I. DARÜLMUALLİMLİ: Hürriyet olmayınca şimendöfer ne fayda?

II. DARÜLMUALLİMLİ: Akıllarınca göz boyayacaklar şimendöferle.

III. DARÜLMUALLİMLİ: Hürriyet!

DARÜLMUALLİMLİLER: Hürriyet!

(DARÜLMUALLİMLİLER ÇEVRELERİNİ KOLLAYARAK DAĞILIRLAR.)

I. MEDRESELİ: Dinimize hâlel gelmesin de, benim demem o.

II. MEDRESELİ: Dedik ya, hacı olmuş diye.

III. MEDRESELİ: Hem de hatim indirmiş dedik a.

FERİD PAŞA: Elverir ki vatan müstefid olsun. İmzalayalım efendim.

ALMAN SEFİRİNİN TERCÜMANI: Şeraiti okumadınız paşa hazretleri.

FERİD PAŞA: Kendilerine itimadımız nâmütenâhîdir. **(GÜLÜMSER. SEFİR DE GÜLÜMSEYEREK KARŞILIK VERİR. SEFİR VE TERCÜMAN ÇIKARLAR. HAMİDİYE MARŞI YÜKSELİR. FERİD PAŞA SERT ADIMLARLA ÇIKARKEN ŞAHİN, BİR ELİNDE TESTİ, BİR ELİNDE BOHÇA, KÖYLÜ KIYAFETİYLE GİRER. YANINDA EMMİ VARDIR. MEDRESENİN ÖNÜNE GELİRLER.)**

EMMİ: **(KAPIYI ÇALAR. ŞAHİNE)** Eee oğul, benim emmiliğim burda biter. **(KAPI AÇILIR, HALİL HOCA GÖRÜNÜR, TERS TERS VE SORARCASINA BAKAR.)** Eti de senin, kemiği de senin hoca'fendi.

HALİL HOCA: **(BİR AN DURALAR)** Akraba-yı taalûkâtı yok mudur?

EMMİ: Ben emmisi olurum. Anası babası köydedir, fukaradırlar. Biz adam olamadık, bari şu garip Şahin adam olsun dediler.

HALİL HOCA: **(ŞAHİNİ İNCELER)** Eee, gelsin bakalım.

EMMİ: **(SEVİNMIŞTİR. ŞAHİNE)** Sağ ayağınla gir oğul, nur-u hidâyete burda kavuşacaksın. Babanın yüzünü kara çıkartma. **(ŞAHİNİ ALNINDAN ÖPER, UZAKLAŞIR.)**

ŞAHİN: Sağol... emmi... **(BİR SÜRE EMMİSİNİN ARDINDAN AĞLAMAKLI BAKAKALIR, SONRA HALİL HOCANIN KENDİSİNİ İZLEDİĞİNİ FARKEDİP BİR KABAHAT İŞLEMİŞÇESİNE İÇERİ GİRER.)**

İKİNCİ SAHNE İSTANBUL 1904

FERİD PAŞA: **(SAHNE ÖNÜNDE)** Abdülhamit Han gibi sultanım olsun, yedi çocuğum seferde ölsün. Sâye-i âlîlerinde atlatıyoruz. O İngiliz olacak İslâm düşmanları daha çok karışıklık çıkarır. Yemen'de onların parmağın olduğun bilmez miyim, sultanımız dahi bilmezler mi ki Sırp'ları besleyen, Bulgar'ları kışkırtan ol İngiliz

gâvurudur? Petrol deyip dururlar. Ben İslâm düşmanlarına bir zırnık yağ mı veririm? Evet, İngiliz İslâm düşmanıdır, bu böylece biline. Onların ağzıyla konuşanlar vardır. Hürriyet mürriyet diye lâflar edilir oldu. İngiliz âmâline hizmettir bu, ve... ve hıyanet-i İslâmiyye, hıyanet-i Osmaniyyedir. Şunu bilirsiniz ki, bu memleket medenî bir memleket olacak ve muhalefet-i hilâfet behemehal ezilecektir.

(HAMİDİYE MARŞI YENİDEN YÜKSELİRKEN FERİD PAŞA SERT ADIMLARLA ÇIKAR. MEDRESEDEN ŞARKI VE KAHKAHALAR YÜKSELİR.)

HALİL HOCA: (ŞARKI SÖYLER) Visâl-i yâr ile meees-toool, hayale dalme gönül...
Dudaktan iç meyi canâaaaa... **(ŞARKI NARAYA DÖNÜŞÜR. MEDRESELİLERDEN KAHKAHALAR YÜKSELİR. ŞAHİN SESSİZ OTURMAKTA, PİLÂV ZERDE YEMEKTEDİR.)**

IV. MEDRESELİ: (ŞAHİNE) Gam kasavet memnu bugün, şehzademiz evleniyor.

V. MEDRESELİ: Gerdeğe giriyor, gerdegeeee...

HALİL HOCA: Visâl-i yâr ile meees-toool...

II. MEDRESELİ: Zerdeeee... **(TABAKLARA ZERDE KOYARKEN IV. MEDRESELİ ZENNE KILIĞINA GİRİP İŞVEYLE YÜRÜMEYE BAŞLAR.)**

V. MEDRESELİ: Susuuun! **(O DA OYUNA KATILIR, ZENNENİN PEŞİNDEN ŞEHVETLE TAKİP ETMEKTEDİR. SESİNİ DEĞİŞTİREREK)** Para verdim hatun... Çil çil altınlar döktüm avrat... Vuslat-ı aşkına muhtacım kadın...

II. MEDRESELİ: (OYUNA KATILIR VE IV. MEDRESELİNİN PEŞİNE DÜŞER)
Yanıyorum...

III. MEDRESELİ: (O DA OYUNA KATILIR VE I. MEDRESELİNİN PEŞİSİRA IV. MEDRESELİNİN ARDINA DÜŞER) Tutuşuyoruuum...

(I. MEDRESELİ DE PEŞLERİNE TAKILIR.)

HALİL HOCA: Visâl-i yâr ile meees-toool...

(I., II., III. VE V. MEDRESELİLER IV. MEDRESELİNİN ÜZERİNE ATILIRLAR, KAHKAHALAR ATARAK YERE YIKARLAR. IV. MEDRESELİNİN KADINSI KAHKAHASI DİĞERLERİNİN ŞEHVETLİ HOMURTULARINA KARIŞIR. ŞAHİN DONMUŞ, SEYRETMEKTE, HALİL HOCA HALÂ ŞARKI SÖYLEMEKTEDİR.)

ÜÇÜNCÜ SAHNE PARİS 1905

YENİLİKÇİ: (SAHNE ÖNÜNDE) Memleket satılıyor arkadaşlar, uyumayalım. Bugün Paris'teyiz ama yarın İstanbul'da olacağız. Münevver olan millet ölmez. Ahdettik, Almanya'nın pençesinden Türkiye'yi kurtaracağız. Abdülhamit'in istibdadına paydos, paydos artık zulme ve Ferid Paşanın hâkimiyetine. Devrimiz hürriyet devri, meşrutiyet devridir. Yaşasın hürriyet! **(ESKİ CHANSON'LARDAN BİRİ DUYULUR.)** Yaşasın hürriyet!

DÖRDÜNCÜ SAHNE İSTANBUL 1907

FERİD PAŞA: (YİNE SERT ADIMLARLA, FAKAT BU KERE CANI OLDUKÇA SIKKIN, SAHNE ÖNÜNE GELİR.) Yemen düştü, Midilli ve Limni işgâle uğradı. Uğrar, uğrar, bu kadar belâ azdır bile. Neymiş efendim, hürriyetmiş, meşrutiyetmiş... Hep İngiliz fitnesi, efkâr-ı muzırır bunlar, efkâr-ı muzırır... Gelsinler de aziz, mübarek vatanımızı Moskof'la pay etsinler, öyle mi? Gelsinler de mümîn, mûtekid ümmet-i Osmânîyi dinden, imandan etsinler, öyle mi? Açın gözlerinizi efendiler, bu memleket sahipsiz değildir. **(BİR AN DURUR)** Hafiye mi?... Hafiye mi?... Elbet hafiye olacak. Hafî faaliyetlere karşı hafiye icap eder. Durun hele, ben sizin icâbınıza bakarım. Sizi satılmış kelmeler... **(HIŞIMLA ÇIKAR)**

BEŞİNCİ SAHNE İSTANBUL 1908

(NEŞİDE-İ HÜRRİYET MARŞIYLA BİRLİKTE DARÜLMUALLİMİN
TARAFINDAN "UHUVVET", "ADALET", "MÜSAVAT" SESLERİ GELİR.
"YAŞASIN MEŞRUTİYET" BAĞRIŞMALARI, SEVİNÇ ÇIĞLIKLARI
DUYULUR.)

YENİLİKÇİ: Ziyade mesudum. Ziyade mesut... Allah-ü teâlâ bu günleri de gösterdi. İstibdat yıkıldı. Artık meşrutiyet var. Yaşasın hürriyet! Şiarımız: Uhuvvet, adalet, müsavat! Yaşasın meşrutiyet! Sansür yok artık, hafiye yok. Alman hakimiyetine paydos! Devir kanun-u esasî devridir. Hürriyet, sen ne güzelsin!...

(DARÜLMUALLİMLİLER GÖSTERİLERLE, MEDRESELİLER CANLARI
SIKKIN, OKULLARINA GİRERLER. KÂMİL PAŞA GİRER. YAŞLI,
OTURAKLI BİR ZAT-I MUHTEREMDİR. AĞIR AĞIR SAHNE ÖNÜNE
YÜRÜR.)

KÂMİL PAŞA: Biiznillâh-i teâlâ muvaffak olundu, Kâmil Paşa bendenize makam-ı sedaret tevdi olundu. Memleket hizmetidir dedim, kabul eyledim. Bu günler zor günlerdir. Osmanlı ya medeniyeti hazmeder, yahut, Allah göstermesin, izmihlâle uğrar. Bu devirde silâh ile, zor ile iş yürümez, bunu da bizim asker kafalıları idrâk edemez. Devir diplomasi devri, teceddüd devridir. Bu memlekette petrol vardır ve petrol bir memleketi ihya edebilecek kıymette bir cevherdir.

(İNGİLİZ SEFİRİ TERCÜMANIYLA BİRLİKTE GİRER, TERCÜMAN
PAŞAYA YAKLAŞIR, PAŞA TOPARLANIR.)

İNGİLİZ SEFİRİNİN TERCÜMANI: Bir mülâkat arzu edilir efendim.

KÂMİL PAŞA: İngiliz hükûmeti meşrutiyetin ehemmiyetine binaen yeni bir sefir tâyin eylemiş. Zannedirim petrol mevzuunda konuşmak ister. Müsaade-yi âlînizle efendim.

(KÂMİL PAŞA VE İNGİLİZ SEFİRİ TERCÜMAN ARACILIĞIYLA
KONUŞMAYA BAŞLARLARKEN DARÜLMUALLİMİN KARIŞIR.)

II. DARÜLMUALLİMLİ: Şükür Allaha, şükür Cenâb-ı Mevlâma.

III. DARÜLMUALLİMLİ: Medeniyet yoluna girdik artık, şükürler olsun.

II. DARÜLMUALLİMLİ: İngilizler, bize izin verin, petrol çıkaralım, Osmanlı altına boğulsun demiş.

III. DARÜLMUALLİMLİ: Medenî herifler vesselâm...

I. DARÜLMUALLİMLİ: Babasının hayrına mı çıkaracakmış petrolü?

II. DARÜLMUALLİMLİ: Biz de seni meşrutiyetçi bilirdik, o ne biçim lâkırdı?

III. DARÜLMUALLİMLİ: Alman casusu musun nesen be?

(II. VE III. DARÜLMUALLİMLİLER I. DARÜLMUALLİMLİYE SALDIRIRLAR.)

KÂMİL PAŞA: Bizim paramız gayrikâfi, usullerimiz iptidaidir. Arasınlar, bulsunlar, biz de müstefid olalım.

(MEDRESEDE FISILTIYLA TARTIŞMALAR YAPILMAKTA, ŞAHİN RAHLENİN BAŞINDA KURAN OKUMAKTADIR. ARADA BİR KONUŞULANLARA KULAK KABARTIR.)

I. MEDRESELİ: Şimdi de İngiliz gâvurunu soktular içimize.

II. MEDRESELİ: Nerde kaldı hilâfet?

III. MEDRESELİ: Şşşşt, duymasınlar.

II. MEDRESELİ: İslâm düşmanıdır bu İngilizler. Osmanlı düşmanıdırlar.

III. MEDRESELİ: Şeriatı bile kaldırtır bunlar.

II. MEDRESELİ: Abdülhamit Han sağolsun, birşeycik te yapamazlar.

I. MEDRESELİ: Ne hükmü kaldı ki padişahın?

II. MEDRESELİ: Şeriat olmayınca padişaktan ne fayda?

III. MEDRESELİ: Şeriat isteriz.

MEDRESELİLER: Şeriat isteriz!

(MEDRESELİLER ÇEVRELERİNİ KOLLAYARAK DAĞILIRLAR.):

KÂMİL PAŞA: Estâfurullah. Sefir cenapları gösterilen muhabbete bizzat şahit oldular. Vallahi gözlerim yaşardı. Atları salıverdiler, sefir cenaplarının arabalarını bizzat müslüman ahali çektiler.

(DARÜLMUALLİMDE I. DARÜLMUALLİMLİ HİZAYA GETİRİLMİŞTİR.)

I. DARÜLMUALLİMLİ: Medeniyeti getirsinler de ha Alman ha İngiliz...

II. DARÜLMUALLİMLİ: Altına boğacağız demişler.

III. DARÜLMUALLİMLİ: Petrol öyle bir cevherdir ki, memleketi ihya eder.

KÂMİL PAŞA: Memleket için hayırlısı neyse, o olsun. İmzalayınız efendim. Bendeniz namaza yetişeceğim. Bilâhare tetkik ederim. **(KALKAR. SEFİR DE KALKAR. SAYGIYLA EĞİLİP EL SIKIŞIR, ÇIKARLAR.)**

ALTINCI SAHNE İSTANBUL 1909 VE 31 MART

YENİLİKÇİ: (ÖNCEKİ ATEŞLİLİĞİNDEN ESER KALMAMIŞTIR) Sayayım mı yâni? Bulgarlar istiklâl ilân etti, Bosna-Hersek elden gitti, Girit'i Yunan gâvuru cebellezine eyleyiverdi. Ordu, donanma ve maliye ıslah edilmelidir, o kadar!

KÂMİL PAŞA: (SAHNE ÖNÜNDEDİR) İhtisas! Şu bozuktur, bu bozuktur demek kolaydır. Düzeltmek... Düzeltmek ihtisas işidir. Maliyeye taaa Fransa'dan mütchassis getirttik. Kalkttık banka kurduk. Frank ve sterlinler emrimize âmâdedir. Her akıllı başında münevver takdir buyurur ki donanmanın pîri İngilizlerdir. Amiral Gambel...

(DARÜLMUALLİMLİLER "GİRİT BİZİM CANIMIZ, FEDA OLSUN KANIMIZ", "YA GİRİT YA ÖLÜM" DİYE BAĞRIŞMAKTAYKEN İNGİLİZ

**SEFİRİ VE TERCÜMANI GİRERLER. DARÜLMUALLİMLİLER
OKULLARINA GİRERKEN TERCÜMAN PAŞAYA YAKLAŞIR.)**

İNGİLİZ SEFİRİNİN TERCÜMANI: Kâmil Paşa hazretleri!...

KÂMİL PAŞA: Geliyorum, geliyorum.

**(KÂMİL PAŞA VE İNGİLİZ SEFİRİ TERCÜMAN ARACILIĞIYLA
KONUŞMAYA BAŞLARLARKEN MEDRESENİN KAYNAŞTIĞI
GÖRÜLÜR. ARALARINDA ŞAHİN DE VARDIR, CAN KULAĞIYLA
DİNLEMEKTEDİR.)**

I. MEDRESELİ: Yarın sabah namazında Ayasofya'da...

II. MEDRESELİ: İttihad-ı Muhammedînin nizamnamesi kıraat edilecek.

III. MEDRESELİ: Volkan diyor ki...

II. MEDRESELİ: Ne diyor, ne diyor?...

III. MEDRESELİ: Said-i Kürdî hazretleri de konuşacaklar...

I. MEDRESELİ: İslâmın zaferi yakındır...

II. MEDRESELİ: Yaşasın ehl-i iman...

III. MEDRESELİ: Yaşasın ehl-i İslâm...

KÂMİL PAŞA: Osmanlı dinine bağlıdır. İstihbarat doğru olabilir, fakat ehemmiyetsizdir efendim. Tek yapılacak şey İngilizlerin şeriat düşmanı olmadıklarını ahaliye göstermek ve onları ikna eylemektir. Matbuat vardır ve bu mevzuda matbuatı azîm bir vazife beklemektedir. Şiddetle olmaz efendim, ikna eylemek icap eder.

**(DARÜLMUALLİMLİLER "GİRİT BİZİM CANIMIZ, FEDA OLSUN
KANIMIZ", "YA GİRİT YA ÖLÜM" DİYE BAĞRIŞARAK GEÇERLER.
MEDRESE KAYNAMAKTA, ŞAHİN RAHLE BAŞINDA KURAN
OKUMAKTADIR.)**

IV. MEDRESELİ: (İÇERİ DALAR) Hasan Fehmi'yi vurdular.

I. MEDRESELİ: Kimi?

IV. MEDRESELİ: Serbestî muharriri Hasan Fehmi'yi.

II. MEDRESELİ: Kahrolsun kâtiller!

III. MEDRESELİ: Din düşmanları!

II. MEDRESELİ: Irz düşmanları!

IV. MEDRESELİ: Beşinci alay da bizden. Mektepli zâbitan namaz bile kıldırmaz olmuş.

II. MEDRESELİ: Şeriat isteriz!

(II., III. ve IV. MEDRESELİLER ÇEKİNGEN DURAN I. MEDRESELİYE TEHDİTKÂR BAKARLAR.)

I. MEDRESELİ: Şeriat isteriz!

III. MEDRESELİ: Şeriat isteriz!

(GÖZLERİ ŞAHİNE İLİŞİR.)

IV. MEDRESELİ: Hadisene uyuz! **(ŞAHİNİ ZORLA AYAĞA KALDIRIR. HEPSİ ÇEVRESİNİ ALIRLAR.)**

ŞAHİN: Şeriat...

MEDRESELİLER: Şeriat isteriz!...

KÂMİL PAŞA: İstirham ederim. Ben şeref ve haysiyet sahibi bir adamım. Nazım Paşa'yı harbiye nezaretine getiremezsem istifa ederim. Ben sadrazamım ve kabine üzerinde tasarruf hakkım vardır. Nazım Paşa İngiliz terbiyesi görmüş güzide bir askerdir ve ordudaki Almanperestliği bertaraf etmeye muktedir ve azimkârdır efendim.

IV. MEDRESELİ: Din elden gidiyor ey ümmet-i Muhammet!

III. MEDRESELİ: Cihad! Cihad!

II. MEDRESELİ: Cihad! Cihad!

I. MEDRESELİ: Cihad!

**(KÂMİL PAŞA HIŞIMLA ÇIKAR. İNGİLİZ SEFİRİ VE TERCÜMANI DA
ARDINDAN ÇIKARLAR.)**

V. MEDRESELİ: Kâmil Paşa istifa etti!...

(MEDRESELİLER SOKAĞA DÖKÜLÜRLER.)

IV. MEDRESELİ: Padişahımıza gidelim.

V. MEDRESELİ: Halife-yi ruy-ı zemine şekvacı olalım.

III. MEDRESELİ: Şeriat isteyelim.

IV. MEDRESELİ: Yürüyün ey yeşil ordunun neferleri!...

V. MEDRESELİ: Kalkın ey ehl-i İslâm!...

II. MEDRESELİ: Cihad!...

MEDRESELİLER: Allah Allah!... Allah Allah!...

IV. MEDRESELİ: Enver Berlin'de âlem yaparmış.

V. MEDRESELİ: Hüseyin Cahid'e ölüm!...

II. MEDRESELİ: Allah Allah!...

III. MEDRESELİ: Lâ ilâhe illâllah!...

**(BAĞRIŞMALAR ARTARAK BİRBİRİNE GİRER. HALK TA KARIŞIR.
TAM BİR KARMAŞA HÜKÜM SÜRER.)**

V. MEDRESELİ: İstanbul bizim artık!

(ORTALIK BİRAZ SÂKİNLEŞİR.)

IV. MEDRESELİ: Kahrolsun İttihat ve Terakki!

V. MEDRESELİ: (BİRDEN KORKUYLA) Mahmut Şevket Paşa geliyormuş!...

I. MEDRESELİ: Kim?

V. MEDRESELİ: Geliyor vallahülazim... **(KAÇAR)**

IV. MEDRESELİ: Hareket ordusu geliyor!... **(KAÇAR)**

II. MEDRESELİ: Cihadda ölenler şehittir, şehit!

III. MEDRESELİ: (KORKUYLA) Yüzbin kişi yola çıkmış...

I. MEDRESELİ: Derviş Vahdetî Mısır'a kaçmış.

III. MEDRESELİ: (KORKUYLA) Hepsi de mektepli ikiyüzbin kişi...

II. MEDRESELİ: Camileri ahır yapacaklarmış, Volkan yazıyor.

I. MEDRESELİ: (KORKUYLA) Geliyorlar!...

(MEDRESELİLER "MAHMUT ŞEVKET PAŞA", "HAREKET ORDUSU", "GELİYORLAR" BAĞRIŞMALARIYLA KAÇIŞIRLAR. HALK DAĞILIR. ŞAHİN RAHLE BAŞINDA KURAN OKUMAKTADIR. DARÜLMUALLİMLİLER "YA YA YA, ŞA ŞA ŞA, ŞEVKET PAŞA ÇOK YAŞA" DİYE BAĞRIŞARAK SOKAĞA DÖKÜLÜRLER. MAHMUT ŞEVKET PAŞA GİRER, TEZAHÜRATA PEK ALDIRMADAN SAHNE ÖNÜNE YÜRÜR.)

MAHMUT ŞEVKET PAŞA: Evel Allah, sonra silâh zoruyla softanın işini bitirdik. Yılanın önce başını ezmeli dedik, Abdülhamid'i hallettik. Otuüç senelik istibdat sona erdi, cümlemize geçmiş olsun. Ben bu işi Osmanlı için yaptım. Makam heveskârı değilim. Sadrazam kim olursa olsun, yeter ki bana 'gel,orduyu ıslah et' desin. İngilizler boş durmuyor. Adana'da Ermeniler ayaklandı. Bastırdık amma ziyade can heba oldu. Bütün bunlar bitmeli artık. Von der Goltz Paşa orduyu ıslah babında bendenize teminat verdi. İnşallah muvaffak olacağız. **(ÖNDE ALMAN SEFİRİ VE TERCÜMANI, ARKADA İNGİLİZ SEFİRİ VE TERCÜMANI BELİRİRLER. MAHMUT ŞEVKET PAŞA GELENLERİ GÖRÜR.)** Müsaade-

yi âlîiniz olursa süfera güruhunun tebrikâtını kabul edeceğim. Allah Osmanlıya zeval vermesin.

(MAHMUT ŞEVKET PAŞA SEFİRLERLE KONUŞURKEN DARÜLMUALLİMİNDE COŞKUN BİR HEYECAN GÖZE ÇARPAR.)

I. DARÜLMUALLİMLİ: Ah, bütün softaları ipe çekecekti, ipe...

II. DARÜLMUALLİMLİ: Ah, ben olacaktım Mahmut Şevket Paşa'nın yerine...

III. DARÜLMUALLİMLİ: Bu asırda da şeriat mı olurmuş?...

II. DARÜLMUALLİMLİ: Yobazlık bu, yobazlık...

III. DARÜLMUALLİMLİ: Satılmış softalar!...

I. DARÜLMUALLİMLİ: Yeter artık, bu millet teceddüt istiyor!...

DARÜLMUALLİMLİLER: Teceddüt!... Teceddüt... Teceddüt... **(BAĞRIŞARAK ÇIKARLAR.)**

YEDİNCİ SAHNE İSTANBUL 1911

MAHMUT ŞEVKET PAŞA: Vaziyet vahim. Trablus işi ne olacak, bilemiyorum. hele hele İngilizlerin adamı olduğu ayan beyan ortada olan bir Nazım Paşa Harbiyenin başındayken ne olacak, hiç mi hiç bilemiyorum. O İngilizler ki şu lâhza Moskoflarla cenazemiz üzerine pazarlık etmiyorlarsa ben de hiç birşey bilmiyorum. Allah encamımızı hayır eyleye.

(MEDRESEDE MEVLÛT OKUNDUĞU DUYULUR. BİR CENAZE ÇIKAR. HERKES SADECE GÖREV YAPMA DURUMUNDADIR. SADECE ŞAHİN İÇTEN AĞLAMAKTADIR.)

HALİL HOCA: (GÖZÜ ŞAHİNE İLİŞİR) Ne ağlıyorsun? Emr-i ilâhî. Hepimizin gideceğimiz yer orası. Allah iman selâmeti versin.

ŞAHİN: Öldüğüne ağlamıyorum hocam, öldüğüne yanmıyorum. Son nefesinde benden kaymaklı ekmek kadayıfı istedi, param yetmedi, alıp yediremedim. Ona hayıflanıyorum.

HALİL HOCA: Şu densize de bakındı hele. Tövbe. **(İLÂHİ OKUR)**

Cennet bahçesinde üç dere akar

Biri yağ, biri kaymak, biri bal

Oturmuş Muhammet köşkünden bakar. **(İÇ GEÇİRİR)** Allaaah!

ŞAHİN: (MEDRESELİLERDEN BİRİNE) Ispartalı veremden öldü. **(MEDRESELİ ALDIRMAZ. ŞAHİN HALİL HOCAYA YAKLAŞIR)** Hocaefendi, hocaefendi, ben dalâlette kaldım. Ruhun ebedî olduğuna inandırın beni. Şüphe içindeyim. İnanmak istiyorum. Ocağınıza düştüm, inandırın beni.

HALİL HOCA: (PARLAR) Tecdid-i iman et habis, kâfir oldun. **(HALİL HOCANIN BAĞIRMASINA I. MEDRESELİ GELİR.)**

ŞAHİN: Hocaefendi...

HALİL HOCA: Git te kitap oku. "Niza-i İlm ü Din" oku. "Ben Neyim"i oku. Tecdid-i iman et. Tövbe tövbe, tövbe tövbe... **(SÖYLENEREK ÇIKAR.)**

ŞAHİN: (I. MEDRESELİYE) Son ümidim muharrirde kaldı Arif.

I. MEDRESELİ: Hangi muharrir?

ŞAHİN: "Niza-i İlm ü Din" ve "Ben Neyim" in muharriri. Bak Arif, senin de itikadını zedelemek istemem ama biliyorsun, çok konuştuk. Ahalinin ahlâkı, itikadı bozuk. Şu İstanbul'da herkes zevk, eğlence peşinde. Şöyle can ü yürekten bir Allah diyen kalmadı. Ulema cahil, menfaatperest, müfsit. Şimdiye kadar bu facianın mesuliyetini, günahını Peygamber vekiline, yeşil ordunun zalim, korkak başkumandanına, halifeye yüklüyordum...

I. MEDRESELİ: Biliyorum.

ŞAHİN: Okudum Arif, çok okudum. Diyorum ki, bir kanun ebediyen fena tatbik edilirse, o zaman bizatihi o kanunun doğruluğundan şüphe etmek caiz olmaz mı?

I. MEDRESELİ: Tövbe, neler söylüyorsun sen Şahin?

(ŞAHİN BİR SÜRE SUSAR, SONRA ÇIKAR. DARÜLMUALLİMLİLER "TRABLUS BİZİM CANIMIZ, FEDA OLSUN KANIMIZ", "YA BİNGAZİ YA ÖLÜM" DİYE GÖSTERİLER YAPARAK GEÇERLER. ŞAHİN BİR SÜRE ONLARI İZLER. MEDRESEDE FISILTILAR SÜRMEKTEDİR. DARÜLMUALLİMLİLER TEKRAR GEÇERLER. ŞAHİN DENİZ KENARINDA BİR KAHVEDE MUHARRİRLE OTURMAKTADIR.)

MUHARRİR: İki okkalı kahve yap Tatyos! İki gözüm evlâdım, benim kitaplarım ummanda bir katredir. Bu meseleleri idrak için derin mâlûmata ihtiyaç vardır. Hele sen şimdilik ilim dağarcığını doldurmaya bak. **(BİR AN DURUR, SONRA GÜLEREK)** Dünyalık dağarcığını da ihmal etme ha!...

ŞAHİN: Efendi hazretleri, ruhun ebedî olduğuna inanmazsam yaşamının ne manâsı kalır?

MUHARRİR: Kalır evlâdım, kalır. Derdini anlamadım sanma. Fazla kurcalama bu meseleleri. Hak bir, Muhammet onun resûlüdür der, geçer gidersin. Sen benim öteki lâkırdımı da sakın yabana atma ha. Mümkünse ye iç. Mide memnun olursa dimağ da memnun olur, itikadın da zedelenmez.

ŞAHİN: (DEHŞETE KAPILMIŞTIR) Efendi hazretleri... Maddiyûn gibi konuşuyorsunuz efendi hazretleri. Hayatın bir gayesi yok mudur, irşat buyurun yalvarırım.

MUHARRİR: (GÜLEREK) Yaşamak tatlı şeydir molla. Haydi seninle Beykoz paçası yemeye gidelim. Nefis yapıyorlar paçayı, nef-fis!

ŞAHİN: Efendi hazretleri...

MUHARRİR: Pekalâ, pekalâ, işkembe yeriz evlâdım, üzme tatlı canını. **(DURALAYAN ŞAHİNİ KALDIRIR)** Hadi, hadi, işkembeye, hadiii... **(ÇIKARLAR.)**

SEKİZİNCİ SAHNE

ISTANBUL 1912

MAHMUT ŞEVKET PAŞA: Süferayı kovaladım. Leş kargaları gibi imtiyaz koparmaya çalışır İngiliz de Almanı da. Trablus'ta bir avuç genç mukavemet ediyor. Mustafa Kemal'in adı geçiyor sık sık. Arnavutluk hepten karışık. Bana karşı cereyanlar da aldı yürüdü. Devlet idaresi satılmışlara kaldı. Artık bizi bir mucize kurtarır. Allah encamımızı hayır eyleye.

(DARÜLMUALLİMLİLER "HARP, HARP, HARP", "ORDU BALKANA", "ENVER, TALÂT AYARLA, MAHMUT ŞEVKET BOMBALA" BAĞRIŞMALARIYLA GÖSTERİLER YAPARLAR. ŞAHİN SOKAKTA ONLARI İZLEMEDİ. MEDRESEDE FISILTILAR.)

II. MEDRESELİ: Allah-ü teâlâ yardımcımız ola...

MEDRESELİLER: Amiiin!

(ŞAHİN DARÜLMUALLİMİNE GİDER.)

III. MEDRESELİ: Cenab-ı Mevlâ İslâm düşmanlarını zebun eyleye...

MEDRESELİLER: Amiiin!

(ŞAHİN DARÜLMUALLİMİNİN KAPISINI ÇALAR.)

I. MEDRESELİ: Duadan başka ne gelir elden...

II. MEDRESELİ: Hak teâlâ yardımcımız ola...

(DARÜLMUALLİMİNİN KAPISI AÇILIR.)

III. MEDRESELİ: Cenab-ı Hak maddiyûnu hâk eyleye...

MEDRESELİLER: Amiiin!

ŞAHİN: (DARÜLMUALLİMİNİN KAPISINDA) Muallim olmak istiyorum. (İÇERİ GİRER.)

DOKUZUNCU SAHNE İSTANBUL 1913

MAHMUT ŞEVKET PAŞA: Osmanlı bu hallere de mi düşecekti? Üç buçuk Balkanlıdan korkar olduk. Balkan harbi patladı patlayacak. **(BİR SİLÂH SESİ DUYULUR, PAŞA ÖNCE KENDİSİNE SANIP İRKİLİR, SONRA SESİN GELDİĞİ TARAF BAKAR, RAHATLAR.)** Oooh... Nazım Paşayı vurdular. Hainin biri eksildi. **(ARALARINDA ŞAHİNİN DE BULUNDUĞU DARÜLMUALLİMLİLER "YAŞASIN SADRAZAM", "MAHMUT ŞEVKET, MAHMUT ŞEVKET", "ENVER TALÂT AYARLA, MAHMUT ŞEVKET BOMBALA", "YA YA YA, ŞA ŞA ŞA, MAHMUT ŞEVKET ÇOK YAŞA" DİYE BAĞRIŞARAK PAŞAYI OMUZLARINA ALIRLAR VE PAŞA OMUZLARINDA, ÇIKARLAR. SESLER UZAKLAŞIRKEN ALMAN SEFİRİ GELİR, YANINDA TERCÜMANI VARDIR. OTURUP PAŞAYI BEKLERLER. AZ SONRA MAHMUT ŞEVKET PAŞA GELİR. YALNIZDIR VE SADRAZAMDIR.)** Sadrazam olduk. Edirne gitti, Balkanlarda kan gövdeyi götürüyor. Kendi başımıza bu işi kıvıramayacağız. Osmanlı yek başına ayakta duramaz olmuş, ben ne halteyim? Denize düşen yılanı sarılır. **(SEFİRİN YANINA GELİR, TERCÜMAN ARACILIĞIYLA KONUŞMAYA BAŞLARLAR. MEDRESEDEN MEVLÛT SESİ YÜKSELİRKEN DARÜLMUALLİMİN BOŞALIR. "MÛTAREKE, MÛTAREKE" DİYE BAĞIRMAYA BAŞLARLAR.)** Teessüf ederim, teessüf ederim, fiilî kumandanlık vereceğim diyorum. Gelsinler, ordunun başına geçireyim. **(DARÜLMUALLİMLİLER "YA YA YA, ŞA ŞA ŞA, LİMAN PAŞA ÇOK YAŞA" DİYE BAĞRIŞARAK GEÇERLER.)** Kayzerin tereddüdünü anlamıyorum. **(SEFİR HALÂ SUSMAKTADIR. MEVLÛT "BALKAN ELLERİNDE ÖLEN ŞEHİTLERİMİZİN RUHUNA EL FÂTİHA", "AMİN" DİYE BİTER. MEDRESELİLER "MÛTAREKE, MÛTAREKE" DİYE SOKAĞA DÖKÜLÜRLER.)** Düşmanımız müşterektir, öyle değil mi? **(SEFİRE BAKAR, SEFİR SUSAR)** Alman kumandanlarına nâmütenâhî itimadım vardır diyorum. **(SEFİRE BAKAR, SEFİR BAŞINI ÇEVİRİR. PAŞA**

ÖFKELENMİŞTİR.) İngilizler böyle teklifleri daha müsbet karşılarlar Herr Vangenheim! **(HIŞIMLA ÇIKAR. SEFİR BİR SÜRE HALÂ BAĞRIŞMAKTA OLAN MEDRESELİLERE BAKAR, SONRA TERCÜMANIYLA BİRLİKTE ÇIKAR. DARÜLMUALLİMLİLER GÖSTERİYE DEVAM ETMEKTEDİRLER. BİRDEN BİR SİLÂH SESİ DUYULUR. BİR AN SESSİZLİK.)**

II. MEDRESELİ: Mahmut Şevket Paşa vuruldu. **(BİR AN SESSİZLİK)**

IV. MEDRESELİ: Cezasını buldu.

(DARÜLMUALLİMLİLER DONA KALIR, BAŞLARI ÖNDE, ÇIKARLAR. MEDRESELİLER "LİMPUS, LİMPUS" DİYE BAĞIRMAYA BAŞLARLAR.)

V. MEDRESELİ: Donanmanın başına Amiral Limpus geliyor.

III. MEDRESELİ: Taaa İngiltereden geliyor adam.

I. MEDRESELİ: Yola çıkmış bile, öyle diyorlar.

(DARÜLMUALLİMLİLER "YA YA YA, ŞA ŞA ŞA, LİMAN PAŞA ÇOK YAŞA" DİYE BAĞRIŞARAK GİRERLER. ARALARINDA ŞAHİN YOKTUR, DARÜLMUALLİMİNDE OKUMAKTADIR.)

II. DARÜLMUALLİMLİ: Ordunun başına Liman Paşa geliyor.

III. DARÜLMUALLİMLİ: Taa Almanyadan kalkmış geliyor adam.

II. DARÜLMUALLİMLİ: Kurtulduk artık!

I. DARÜLMUALLİMLİ: Yaşasın Enver Bey!

II. DARÜLMUALLİMLİ: Yaşasın Enver Paşa!

(DARÜLMUALLİMLİLER "YA YA YA, ŞA ŞA ŞA, ENVER PAŞA ÇOK YAŞA" DİYE BAĞRIŞARAK GÖSTERİ YAPARLARKEN MEDRESELİLER "ALLAH ALLAH", "LÂ İLÂHE İLLÂLLAH" DİYE HAYKIRARAK HÜCUM EDER, DARÜLMUALLİMLİLERİ KOVALARLAR.)

ONUNCU SAHNE
MAARİF NEZARETİ TEDRİSAT-I İPTİDAİYYE BİRİNCİ ŞUBE
MÜDÜRİYETİ

BASRÎ BEY: (İDADÎ MÜDÜRÜNE) Ne buyurdunuz, ne buyurdunuz? Müsellem olan irfanınıza rağmen bu azîm zuhûl?... Efendim, tarifiniz birkaç cihetten muhtac-ı tenkittir. Evvelâ şunu biliniz ki uskumru dolması asla ve kat'a taze balıktan yapılmaz. Saniyense... **(İÇERİ GİRMİŞ OLAN ŞAHİNİ GÖRÜR, GÖZLÜĞÜNÜ DÜZELTİR.)** Kim var orda? **(ŞAHİN ÇEKİNGEN, YAKLAŞIR.)** Kimsin, ne var, ne istiyorsun?

ŞAHİN: (SAYGIYLA) Efendim, kulları Darülmualliminin bu sene mezunlarındanım. Dün çekilen kurada hiç istemediğim bir yere düştüm. Lütuf ve kereminize ilticaya geldim.

BASRÎ BEY: (BİRDEN PARLAR) Allah! Allaaah! Allahım bu darülmuallimlileri beni kudurtsunlar diye mi halkettin ya rabbim? Bu kaçınıcı oldu?... Kaçınıcı oldu bu?... Söyleye söyleye tüy bitti dilimde. İstanbul yok! Anladın mı, İstanbul yooook! Ya tayin edildiğin yere gidersin veyahut istifa, anlaşıldı mı? **(İDADÎ MÜDÜRÜNE DÖNER)** Ne diyordum efendim? **(TEKRAR ÖFKELENİR. ŞAHİNE)** Yıllarca yedir içir, giydire kuşat... Bunlar da muallim olacak ta... Kendi âdem olmayan gayri nasıl âdem eder?... Kalk sen bu heragilden hizmet bekle. İstanbul yooook. Tayin olunduğu yerden memnun olanına raslamadım. İstanbul da İstanbul.

ŞAHİN: Lûtfedip te mâruzatımı dinlerseniz...

BASRÎ BEY: Oğlum, evlâdım, nur-u aynım, size isabet eden yerin havası, suyu, manzarası fevkalâdedir. Ahalisi melek gibi insanlardır. Mübarek, ucuz bir yerdir. Beş on para sahibi olur...

ŞAHİN: (SABRİ TÜKENİR) Müdür bey... Kim olduğumu, nereye tayin edildiğimi biliyor musunuz efendim?

BASRÎ BEY: Hı?

ŞAHİN: Efendim, bendeniz taşraya değil, İstanbul mekteplerinden birine tayin olundum. Şikâyetimin sebebi bu.

BASRÎ BEY: (AFALLAMIŞTIR) Fesüphanallah... Fesüphanallah... Şunca senelik memurum... Hayret, hayret... Buyurunuz, oturunuz evlâdım.

ŞAHİN: Neresi olursa razıyım. Elverir ki İstanbul hudutları dışında olsun.

BASRÎ BEY: Allah Allah, Allah Allah. Yahu, ne halâvetli nâtıkan var senin.

ŞAHİN: Teveccühünüz efendim.

BASRÎ BEY: (ÖNCE ŞAHİNE, SONRA İDADİ MÜDÜRÜNE ENFİYE KUTUSUNU UZATIR. İKİSİ DE ALIR, ÇEKERLER.) Enfiye?... **(KENDİSİ DE ÇEKER.)**

ŞAHİN: Arkadaşlarımdan biri Sarıova sancağına tayin olunmuş. Bana becayış teklif etti. Münasip buyurulursa...

BASRÎ BEY: (AKSİRİR) Pek münasip hocam. **(AKSİRİR)** Pek münasip. Aramakla bulunmaz bir yerdir. Çok mübarek bir yerdir Sarıova sancağı. Ulemâ ve fuzalâ yatağıdır.

ŞAHİN: (TAMAMLAR) ...takriben oniki haneye bir cami... **(AKSİRİR)** ...mescit veya medrese isabet eder... **(AKSİRİR)** Sokaklar evliya kandilinden şenlik gecesi gibidir... **(AKSİRİR)**

BASRÎ BEY: (GÜLMEMEYE BAŞLAR) Tam yerini bulmuşsun, tam yerini... Allah müstahakını versin... **(AKSİRİR)** Neyse, neyse, yarın gel de işini bitirivereyim. **(KAHKAHAYLA)** Hay Allah, hay Allah, şunca senelik memurum...

ŞAHİN: Allah ömürler versin efendim, Allah ömürler versin. **(ÇIKAR.)**

(SİLÂH VE BOMBA GÜRÜLTÜLERİ ARASINDA "LİMPUS, LİMPUS, LİMPUS", "YA YA YA, ŞA ŞA ŞA, LİMAN PAŞA ÇOK YAŞA", "ENVER, ENVER, ENVER" SESLERİ YÜKSELİR. ŞAHİN İSTANBULDAN AYRILIR. GÜRÜLTÜLER GİTGİDE AZALIR.)

ENVER BEY: Ben Enver. İttihatçı Enver. Şevket Paşayı öldürdüler. Yazık oldu. Neyse ki Edirneyi kurtardım. Liman Paşayı çağırdım. Bir hafta sonra İstanbulda olacak. Devlet tefessüh etmiş, ahali tefessüh etmiş, herşey şirazesinden çıkmış, bir kargaşalıktır gidiyor. Ben Enver, ben İttihatçı Enver, derim ki, bütün bu cifeyi tek şey temizler: "Bir Harb-i Umumî". **(KAZ ADIMLARIYLA ÇIKAR.)**

BİRİNCİ PERDE

ONBİRİNCİ SAHNE SARIOVA MAARİF MÜDÜRLÜĞÜ

MAARİF MÜDÜRÜ: Şunca senelik memurum, Allah bilir a, Hacı Paşa gibisine raslamadım. Önce Allahın, sonra sizlerin muavenetiyle kasabamızı imar edeceğine bendeniz katiyetle eminim efendim. Dini bütün... **(EYÜP HOCANIN ONAYINI ALIR)** efendim... Muzır iptilâlardan münezzeh... **(YİNE ONAY ALIR)** efendim... **(DURUR, İÇERİ GİRMİŞ OLAN ŞAHİNİ GÖRÜR.)** Efendim? **(ŞAHİN EMİRNAMEYİ UZATIR, MÜDÜR BİR GÖZ ATIP EYÜP HOCAYA VERİR, ŞAHİNİ SÜZMEYE BAŞLAR.)** Efendim, hoş geldiniz. Bugün mü geldiniz? Nereye indiniz? Harcırahınızı inşallah İstanbuldan aldınız, değil mi efendim? Çoluk çocuk? **(ŞAHİN BÜTÜN BU SORULARI BAŞIYLA CEVAPLAMAYA ÇALIŞIR.)** Efendim, yoksa bekâr mısınız?

ŞAHİN: Efendim, bendeniz...

MAARİF MÜDÜRÜ: Pekalâ, pekalâ, yarın geliniz, herşeyi hallederiz efendim. **(EYÜP HOCA AYAĞA KALKAR. MÜDÜR DE KALKAR. TOPARLANIRKEN, ŞAHİNE)** Bu geceki ziyafette uzun boylu konuşuruz efendim.

ŞAHİN: Bendeniz davetli değilim efendim.

EYÜP HOCA: O nasıl kelime nur-u aynım. Biz Avrupa medeniyetini henüz öğrenemedik, bhusus soframız herkese açıktır. Hem siz de henüz bugün kasabamızı teşrif etmiş bir muhterem misafirimizsiniz.

MAARİF MÜDÜRÜ: Müsaadenizle efendim. **(ÇIKAR. EYÜP HOCA DÖNÜP BAKMAZ BİLE, OTURUR.)**

EYÜP HOCA: Buyur evlâdım, buyur, otur. **(ŞAHİN OTURMAK İSTEMEZ.)** Buyur evlâdım, buyur. **(ŞAHİNİ OTURTUR.)** Mektebimizin başmuallimi bizim başımızın tâcı demektir. Sarıova yoksuldur ama kanaatkârdır, ahalisi ziyadesiyle mümindir, zengin fakir, büyük küçük tefriki yoktur. Herhalde pek âlâ imtizaç

edeceksiniz. Selefiniz... Selefiniz pek mazbut bir zat değildi, olur olmaz şeylere müdahalede bulundu ve aslî vazifesini ihmal etti, rızkını başka yerde aramak mecburiyetinde kaldı. Sizin pek ârif ve müdebbir bir zat olduğunuzu haber aldık. Allah kalbimize göre verdi. Medrese tahsili görmüş bir başmuallim bizim için bulunmaz nimettir. Sizi değil, makamınızı tebrik ederiz. Hayırlı olsun evlâdım.

ONİKİNCİ SAHNE SOKAK

BEKÇİ KÂZIM: Bu kasaba benden sorulur. Gün batır ben çıkarım, gün doğar ben uyurum. Yâni demek ki, yatsı namazından sabah ezanına kadar olup bitenleri ben bilirim. Şeyh Naki hazretleri derse ki ben bilirim, (BİR AN DURUR) haşa, yalan söylemez ama, ama... bilmez. Ondan başkası da zaten ben bilirim diyemez, derse haleder. Gece nedir? Günün yarısıdır. Yâni demek ki kasabanın tamamı bir yana, ben bir yana. Ben Abdülhamid'in cülûsunu ilân etmiş adamım. Otuz sene mi oldu, kırk sene mi, Sarıovanın sokaklarını ben aşındırırım. Gidin, şu dış mahalledeki evlerden birine gidin. Yetmişlik dede mi çıktı karşınıza, sabi sübyan bir velet mi, sorun. Sorun efendim. Diyelim, bir Cabir Beyi sorun, bir de Bekçi Kâzımı sorun bakalım, hangisini bilecek. Hani ne demişler, "Kahbe felek, kimine kavun yedirir, kimine kelek", Bekçi Kâzıma da zeytin elmek. Kaç kere demişimdir kendi kendime, 'Baka Kâzım, şu Eyüp Hocadan neyin eksik? Okumuşluksa onda da yok, çalışmaksa tabanı yarık it gibi dolaşan sensin, e öyleyse?' Diye diye yetmiş merdiven dayadık. Yâni demek ki çukurumuz hazır. Şu beni tanır, bu beni bilir diyip avunuyoruz. Evde bir karı, iki de çocuk, çocuk dersem saç sakalı ağarmış çocuk. Torun geçen sene mektebe başladı. Emir Dede mektebine, hani şu medreseden kovulan hocanın başmuallim olduğu mektebe. Gözüm tuttu çocuğu ama, medreseden kovulmuş, neme lâzım, benden uzak dursun. **(ISLIKLA BİR TÜRKÜ SESİ GELİR, BEKÇİ KÂZIM O YANA BAKAR.)** Muallim Nihat efendi. Kasabada en geç yatan odur. Gider, dağda bayırda kafayı çeker. Yazık...

NİHAT EFENDİ: (GİRER) Hayırlı geceler Kâzım efendi.

BEKÇİ KÂZİM: Hayırlı geceler Nihat efendi, hayırlı geceler. (**NİHAT EFENDİ ÇIKAR.**) Şu Emir Dede'ye kadar bir uzanayım bakayım, lâmbaları halâ yanıyor. (**ÇEVRESİNİ KOLAÇAN EDİP SOPASINI SAVURA SAVURA ÇIKAR.**)

ONÜÇÜNCÜ SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, ŞAHİN VE RASİMİN ODASI

ŞAHİN: Herhalde Eyüp Hoca olacak, çok yakınlık gösterdi. Bak buraya geleli, eh neredeyse bir ay oluyor, hemen hergün birşey gönderiyor. Yumurdaydı, tavuktu... Bu herif benden işkillendi ama dur bakalım.

RASİM: Cabir Beyle tanıştınız mı hocam?

ŞAHİN: Bir kere gittim, yanında yine o vardı, pek konuşamadım.

RASİM: Eyüp Hocayla iyidir arası.

ŞAHİN: Softalar akılsız değildir Rasim, kullanacakları adamı iyi seçerler. Fırka kâtib-i mesulü burda hükûmet demek.

RASİM: Yâni hükûmetle ittifak halindeler.

ŞAHİN: Asıl korkunç olan da bu ya. İlk işimiz bu ittifakı kırmak olacak.

RASİM: Medreselere ne diyorsun hocam, ıslah edebilecekler mi, yoksa bu Eyüp Hocayla adamları...

ŞAHİN: Bu mevzuda softaların yanındayız Rasim. Çökmek üzere olan bir binayı tamir edersen daha bir zaman ayakta durur, bırakırsan yıkılır gider.

RASİM: Hepsini temizleyeceksin hocam, kökünü kurutacaksın bunların. Milletin kafasını nelerle dolduruyorlar.

ŞAHİN: Maarif Rasim, maarif olmadan bunlar yıkılmaz. Ben burada kendim gibi düşünen gençler, hiç birşeyi sorgusuz sualsiz kabul etmeyen genç kafalar yetiştirmeden

ölürsem gözüm açık giderim. Benim için yaşamanın gayesi bu. Öldükten sonra yaşamak ta ancak böyle olur diyorum.

RASİM: Ya öbür dünya? (**ŞAHİN SUSAR**) Medreseyi niye bıraktın hocam?

ŞAHİN: Uzun hikâye, sonra anlatırım. (**GÜLER**) Aradığım canânı bulamadım.

RASİM: Anlayamadım.

ŞAHİN: Kusura bakma ama ben de senin Balkan harbine gönüllü yazılmanı anlayamadım bir türlü. (**RASİM İÇ GEÇİRİR**) Ne o Rasim, derdini mi depreştirdim yoksa?

RASİM: Yok hocam, bir gönül davası işte. Benim gibi üç kuruşluk muallimin paşa kızı nesine? Kafam kızdı, çektim gittim. Ölürsem kurtulurum dedim, yaşarsam kahraman... (**BACAĞINI GÖSTERİR. AKSAMAKTADIR.**) Bu hesapta yoktu. Ya senin canân hocam?

ŞAHİN: Benimki öyle birşey değil. Mecâzî söyledim.

RASİM: İstanbulun âhûlarından...

ŞAHİN: Yok yok, o taraklarda bezim olmadı hiç...

RASİM: Ha, sahi, medreseli olduğunu unuttum hocam, kusura bakma.

ŞAHİN: Sen asıl medreselilerde gör.

RASİM: Yaaa?

ŞAHİN: Benim, ne bileyim, vaktim falan olmadı da ondan. (**SIKILMIŞTIR, LÂFI DEĞİŞTİRİR**) Şu yeni mektep hikâyesi nedir Rasim?

RASİM: Kararı çıkmıştı ya, sonrasını bilmiyorum. İstersen Necip Beyle bir konuşalım.

ŞAHİN: Kimle dedin?

RASİM: Belediye mühendisi Deli Necip. Dürüst adamdır. Eski başmuallimle beraber bir proje hazırlamıştı. Zannederim eski başmuallim tahsisat ta çıkartmıştı ya, sonra öyle kaldı işte.

ŞAHİN: '...Ve rızkını başka yerde aramak mecburiyetinde kaldı'. Neyse, hayırlı geceler Rasim, vakit epeyce geç oldu.

RASİM: Hayırlı geceler hocam.

ŞAHİN: Lâmbayı söndürme Rasim, içim sıkılıyor.

(RASİM LÂMBAYI KISAR, YATARLAR.)

ONDÖRDÜNCÜ SAHNE SOKAK

BEKÇİ KÂZIM: Kandiller yanacak. Bu gece kandil gecesı. Deliye hergün bayram, bize de hergün kandil. **(KANDİLLERİ YAKMAYA BAŞLAR)** Otuz sene mi, kırk sene mi, Abdülhamid'in cülûsunu bilirım. Kandil, kandil, hergün kandil. Yak kandili Bekçi Kâzım... **(KANDİLLERİ YAKARAK, SÖYLENEREK VE SOPASINI SALLAYARAK ÇIKAR.)**

ONBEŞİNCİ SAHNE ŞEYH NAKİNİN DERGÂHI

ŞEYH NAKİ: (SIKKIN) Bana yirmiye geliyor Alber. Tütün bu, altın misali, taş çatlasa elliden aşığı satmam. Yonca eksem kazanırım ben, sen kendine bak.

ALBER: Yonca kaç mangır bre Naki?

ŞEYH NAKİ: Hani, sözün gelişi...

ALBER: (GÜLER) Gabriyel olmasa at o tütünü ocağı, yak. İngiliz Gabriyeli bilir. O olmasa İngiliz bilmez Sarıovada tütün var.

ŞEYH NAKİ: Habire düşürürler fiatı.

(BİR AN SUSARLAR.)

ALBER: Tek çare var Naki. Yevmiye de düşecek. Katalavis? Şimdi kaç, beştir, dörde düşecek.

ŞEYH NAKİ: (AKLI YATMIŞTIR) Eee, harp zamanı.

ALBER: O zaman da satarsın sen kırka.

ŞEYH NAKİ: (DİRENİR) Elli!

ALBER: (ISRARLA) Kırka satarsın. Ben de düşerim yüzden seksene, Gabriyel de yapsın ikiyüzü yüzaltmış.

ŞEYH NAKİ: İngiliz yüzaltmışa razı mı?

ALBER: Bulamaz daha ucuz.

ŞEYH NAKİ: Ne yapalım?... Öyle olsun. Sen Gabriyeli seksene razı etmeye bak.

ALBER: O da yüzaltmışa.

ŞEYH NAKİ: Yüzaltmış.

(EYÜP HOCA GİRER, TELÂŞLIDIR.)

EYÜP HOCA: Ben ta baştan dedim size. Dedim. **(İÇ GEÇİRİR)** Meydanı boş buldu. Cerideyi okudunuz. Bugün sarık diye başlar, yarın nerelere kadar gelir, siz daha iyi bilirsiniz.

ALBER: (BİR AN DÜŞÜNÜR) Başmuallimde maaş kaçtır Naki?

ŞEYH NAKİ: Olsa olsa beş altı yüz. **(DURUR, DÜŞÜNÜR.)** Sipahizade medresesine alsak...

EYÜP HOCA: Ne uğraşacağız, yazalım nezarete, alsınlar başımızdan. Sonra belâ olur başımıza.

ALBER: Akıl okuyorsun be Naki. Her adamın vardır bir fiat. Gel Eyup, gel de dinle, gel, gel...

ONALTINCI SAHNE

FIRKA BİNASI, CABİR BEYİN ODASI

CABİR BEY: (HACI EMİN'E) Bu muharebe hilâl ile salıp muharebesidir. Hazırlanır can düşmanlarımız gizli gizli. Toplandı Avrupa hıristiyanları, yaptılar bir ehl-i salıp ordusu, yapacağız biz de bir hilâl ordusu. Yakacak içimizdeki ateş-i hamiyet, yakacak Avrupa'yı Roma'lı Arşimed'in makinalı aynaları gibi cayır cayır.

(ŞAHİN GELİR, KAPININ DİBİNDE BEKLEMEYA BAŞLAR. GÖRMEZLER.)

HACI EMİN: Ben dağlarda dolaştım. Şakiydim, tövbe-kâr oldum. Bir elimde silâh vardı, öbür elimde silâh. Artık bir elimde yeşil bayrak, öbür elimde ayyıldızlı al bayrak. Sarıklıları cepheye ben göndereceğim.

ŞAHİN: Gönüllüleri de ben yazarım.

CABİR BEY: Ooo, buyrun Şahin Bey, buyrun. Zaten sizin gibi hamiyetperver muallimler fırkanın tabii müttetikleridir.

ŞAHİN: Sağolunuz efendim. Zât-ı âliniz terakki ve teceddüdü gaye edinmiş bir fırkanın mümessilisiniz, bhusus bizler için de İttihat ve Terakki'ye hizmet, bu memlekete hizmet etmek demektir.

CABİR BEY: Muallim dediğin böyle olur. Buyurun oturun Şahin Bey.

ŞAHİN: Rahatsız etmeyeyim efendim. Bir maruzatım vardı da...

CABİR BEY: Buyurun, buyurun söyleyin.

ŞAHİN: Bendeniz Emir Dede mektebini fırkamıza lâıyk bir hale getirmeye nâcizâne gayret göstermekteyim. Bi-iznillâh-ı teâlâ hilâl ordusunun müstakbel neferleri Emir Dede mektebinin talebeleridir. Çocuklarımızı teftiş etmeniz bendenizi nâmütenâhi memnun edecektir efendim.

CABİR BEY: (GÖZLERİ PARLAR) Teftiş! Memnuniyetle Şahin Bey, memnuniyetle.

ŞAHİN: Ne zaman teşrif buyurursunuz efendim?

CABİR BEY: (BİR AN DÜŞÜNÜR) Yarın öğleden sonra gelirim.

ŞAHİN: Bendenizi ihya ettiniz efendim. Müsaadenizle... **(ÇIKARKEN İÇERİ GİRMEKTE OLAN EYÜP HOCAYLA KARŞILAŞIR.)**

EYÜP HOCA: Ooo, Şahin efendi oğlum, bu ne tesadüf. Yüzünü gören cennetlik.

ŞAHİN: Lâtime ediyorsunuz hocam, herhangi bir arzunuz olursa biliyorsunuz emrinize âmadeyim.

EYÜP HOCA: Estafurullah evlâdım, estafurullah. Hele geç otur şöyle. **(ŞAHİNİ OTURTUR)** Sarıova ceridesindeki makalenizi okudum. Şeyh Naki efendi hazretleri de ziyadesiyle hoşnut oldular. Bu belâgatini medreseye mi, darülmuallimine mi hamledelim efendi oğlum, ne dersiniz?

ŞAHİN: Teveccühünüz efendim. Bendeniz hâk-î pâyiniz sadece Şeyh Naki hazretlerinin irşatlarını elimden geldiğince cahil ahali için basite irca etmeye gayret ettim, o kadar. Muvaffak olabildimse kendimi bahtiyar addederim.

EYÜP HOCA: (CERİDEYİ ÇIKARIR, GÖZÜ HACI EMİN'E İLİŞİR) Şeyh Naki hazretleri seni aramıştı Hacı Emin, bir emri olsa gerek.

HACI EMİN: Hemen gidiyorum hocam. Müsaadenizle... **(ÇIKAR.)**

EYÜP HOCA: (CERİDEDEN OKUR) "...İptidai talebesi çocuktur, başında sarığı ile yerlerde, çamurlarda yuvarlanır. Arkadaşlarıyla dövüşür, tokat yer. Böyle olunca da çocuklar nazarında sarığın kıymeti eksilir. Saniyen, sarık bir imtiyaz olup..." **(BAŞINI KALDIRIP ŞAHİNE BAKAR. BAŞKA BİR YER BULUP OKUR.)** "...Biz muallimler sarığı basit bir tetkik ve imtihandan sonra bir hak ve imtiyaz olarak talebemizin en çalışkan ve ahlâklılarına verelim. Bu suretle diğer çocukları da teşvik etmiş olur..."

CABİR BEY: Pek güzel, pek münasip. Tebrik ederim Şahin Bey.

ŞAHİN: Sağolunuz efendim.

EYÜP HOCA: Senin fazl ü ilmine cidden hayret ediyorum nur-u aynım, Şahin efendi evlâdım. Senin ilânihaye iptidai muallimliğinde kalman hem memleket için, hem de senin için günahtır. Maaşınız ne kadardır oğlum?

ŞAHİN: Altıyüz kuruştur efendim.

EYÜP HOCA: Çok az, çok az...

ŞAHİN: Devletin ve fırkamızın nimetine bin şükür hocam, geçinip gidiyoruz.

EYÜP HOCA: Sipâhizâde medresesini bilirsin, Sarıovanın en zengin medreselerinden biridir. Allah uzun ömürler versin, Şeyh Naki efendi hazretlerinin sadakât ve irşatlarıyla talebe-i ulûm yetiştirir. Bir yolunu bulup seni oraya müderris yapalım, memleket istifade etsin. Efendi hazretlerine de bahsettim, muvafıktır dediler.

ŞAHİN: Sarıova gibi ulemâ ve fuzalâ yatağı bir kasabaya geldiğim için ne kadar hamdeylesem azdır. Bu hayırhahlığınızı ölünceye kadar unutmayacağım hocam. Ancak, bendeniz abd-i âcizin medreseden icâzetnâme almama talih müsaade etmedi. Maahaza kulunuz haddimi bilenlerdenim. İptidai muallimliği ben gibi bir garibe çoktur bile. Zaten yek at, yek mızrağım. **(BİR AN DURUR)** Ben müsaadelerinizi istirham edeyim efendim, derse yetişmem icap ediyor. **(EYÜP HOCANIN KONUŞMASINA FIRSAT VERMEDEN, CABİR BEYE)** Yarın bekleyeceğim Cabir Bey! **(ÇIKAR.)**

ONYEDİNCİ SAHNE BELEDİYE REİSİ HACI PAŞANIN ODASI

ŞAHİN: Durumu arzedeyim Hacı Paşa hazretleri. Sizin ne derece hamiyetperver, dini bütün, âlim ve fâzıl bir insan olduğunuzu, ehemmiyetsiz bir iki mevzuda bana kolaylık göstereceğinizi biliyorum.

HACI PAŞA: Buyurun Şahin efendi, dinliyorum.

ŞAHİN: Mâlûm-u âlîniz, Emir Dede mekteb-i iptidaiyyesinin ikiyüz doksanaltı mevcudu, sekiz muallimi vardır. Halbuki bina haraptır ve her dakika yıkılacakmış hissini

vermektedir. Evkaf idaresi himmet edip bir arsa bağışlamış. Zât-ı âlîlerinin dirayetiyle belediyemiz Sarıovaya yeni bir mektep kazandırırca ahali siz büyüğümüze iki dünyada duacı olurlar efendim.

HACI PAŞA: Bina haraptır Şahin efendi, biliyorum. Zaten Sarıovanın her tarafı haraptır. Camilerimizin tezyinatı dökülmüş, türbelerin duvarları çatlak, medreselerin damları akıyor. Sarıova hepimizindir, onu imar etmek hepimizin vazifesidir.

ŞAHİN: Sağolunuz efendim.

HACI PAŞA: Bu meseleyi sizden evvelki başmuallim ele almıştı.

ŞAHİN: Biliyorum efendim.

HACI PAŞA: (ŞAŞIRMIŞTIR) Ya... İyi... Biliyorsunuz. Necip Bey de, belediye mühendisimiz, bir proje tanzim eylemişti. Encümen bu projeyi muvafık bulmadı. Siz münevver bir zatsınız. Ecdadımızın inkişâf ettirdiği kadîm bir millî mimârîmiz vardır. Necip beyin projesi ise hiç... hiç... hiç birşeye benzemiyor. Deli dolu bir garabet...

ŞAHİN: Niçin saklamalı efendim, projeyi gördüğüm zaman ben de aynen sizin gibi düşündüm. Eskiye inkâr da neden? Osmanlı mimârîsi hakkında Necip beyle uzun uzun konuştuk ve zannedersen kendisini ikna eyledim. Kadîm ve millî mimârîmizi aksettiren yeni bir proje tanzim etti. Emir buyurursanız hemen getirsin. Sizin gibi bu mevzuda derin ihtisas sahibi bir zât-ı fâzılâneye projesini beğendirmeye gayret edecektir efendim.

HACI PAŞA: (ŞAŞKIN) Pel alâ, pek alâ...

ŞAHİN: Müsaade buyurulursa Necip beye hemen bir haber yollayalım efendim.

HACI PAŞA: Aaa, evet, tabii, tabii... **(SESLENİR)** Oğlum, Necip beyi çağır, buraya gelsin. **(TOPARLANMAYA ÇALIŞIR)** Evet... pek alâdır. Yeni bir mektep yapılmasını can ü gönülden arzu ederim Şahin efendi. Yalnız hükûmetin son bir tamimi var. Bütçe imkânlarının darlığı dolayısıyla mesarifi kısınız diyorlar. Fırkanın muvafakatini almaklığımız icap edecek.

ŞAHİN: Cabir bey bu mevzuda büyük anlayış gösterdiler efendim. Mâlûmunuz olduğu üzere fırka, mektep inşaaşı üzerinde ehemmiyetle durmaktadır. Cabir beyefendi geçen gün mektebimizi teftişe geldiler, pek hoşnut kaldılar ve icap eden tahsisatın bu işe sarfından memnuniyet duyacaklarını söyleyerek bendenizi ihya ettiler. Artık bu iş zât-ı devletlerinin himmetlerine kalmıştır.

HACI PAŞA: Ben... belediye reisi olarak elbette arzu ederim, yalnız biliyorsunuz, iş encümen kararına tâbidir.

ŞAHİN: Fırkanın muhatabı siz büyüğümüzsünüz Paşa hazretleri. Encümenin fırka kararını tatbikten imtina ederek sizi müşkil mevkide bırakacağını hiç zannetmem efendim.

NECİP: (ELİNDE PROJELERLE GİRER) Selâmünaleyküm Hacı Paşa, merhaba Şahin efendi. Buyurun, projeler... **(MASANIN ÜZERİNE AÇAR)** Bundan alâsı Mimar Sinanda. Benden bu kadar.

HACI PAŞA: (PROJELERİ İNCELER) Kubbe... Kemerler...

ŞAHİN: Kemerli pencereler...

NECİP: Âdeta bir medrese!

HACI PAŞA: Evet...

ŞAHİN: İstedüğimizden alâ Paşa hazretleri. Bu eser sizin Sarıovaya unutulmaz bir hediyesi olacaktır. **(HACI PAŞANIN ELLERİNE SARILIR, ÖPER)** Öpeyim efendim.

HACI PAŞA: Müsaadenizle, bir toplantım var da... **(ACELEYLE ÇIKAR. NECİP ARKASINDAN KAHKAHAYI KOYUVERİR.)**

ŞAHİN: Yahu Necip, bu sahiden medrese olmuş.

NECİP: Plân, seninle konuştuğumuz plân. Bütün mimârî kabiliyetimi cephelerde döktürdüm. İki kat görünüyor değil mi, o kadar basık olacak ki, hesapta bir yanlışlık olmuş, yıkacak değiliz ya, bir kat yaparız diyeceğiz. Kümes penceresi gibi pencereler var ya, ikisi bir pencere olacak. Kubbeyi de duvarların çekemeyeceği fennen sabit olunca üstüne de bir ahşap çatı... Al sana yeni mektep!

ONSEKİZİNCİ SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, BAŞMUALLİM ODASI

ŞAHİN: Hayırdır inşaallah imam efendi, Bedri kaç gündür mektebe gelmiyor.

İMAM: Bedriyi mekteptan alıyorum. Rahim Hoca hıfza çalıştıracak.

ŞAHİN: Nerden icap etti bu böyle?

İMAM: Uğradığımız felâket malûm. Cenab-ı Hak yetişmiş bir evlâdımı elimden aldı. İhtiyar halimde o benim elimden tutacekti. Gayretullaha dokunacak diye ağlamaya korkuyorum ama, içime kor dökülmüş gibi.

ŞAHİN: Ne gelir elden, dünya hali bu. Remziye hepimiz yandık. Allah bâkidekilere ömür versin. Allaha şükür elinizde bu Bedricik var, sizin de annesinin de acılarınızı unutturur. Yalnız onu hıfza başlatmak istemenizdeki hikmeti anlayamadım. Pek küçük değil mi? Üstelik kuş gibi, zayıf bir çocuk.

İMAM: Mecburum hocam. Ben imamet vazifesini nihayet bir iki sene daha ifa edebilirim. Eğer Bedriyi, Allahın izniyle, bir iki sene içinde yetiştiremezsem imamet başkalarına geçer, biz aç kalırız. Rahim Hoca serttir, haşindir ama Şeyh Naki efendi hazretlerinin en iyi müritlerindendir. İnşaallah bir iki sene sonra hâfız şerbetini içersiniz.

ŞAHİN: İnşaallah imam efendi, inşaallah. Allah bilir a büyük oğlunuza içim yandı. Remzi hastalıklı bir çocukmuş, Rahim Hoca onu sabah ezanından yatsıya kadar aralıksız çalıştırmış. Olacağı buydu, yavrucak yük altında ezilen nazik bir tay gibi ezilip gitti. Bedriyi Rahim Hocaya teslim ederseniz iki seneye kalmaz, evelallah onun da icabına bakar. Babasısınız, evlâtlarınızdan birisini kurban verdiniz, öteki de elinizden giderse yüreğiniz yanmaz mı?

İMAM: Zaten anası bu ihtiyar halimde bana kan kusturuyor, bir de siz böyle zehirden acı sözler söylerseniz ben ne yaparım?

ŞAHİN: Hakikat daima acıdır imam efendi. Buna katlanamazsanız zararını siz çekersiniz, daha büyük ızdıraplara uğrarsınız.

İMAM: İki seneye kadar Bedriyi yetiştiremezsem imamet elden gider, biz de açlıktan ölürüz.

ŞAHİN: Yâni, Bedri de kardeşi gibi Rahim hocanın sopası altında can versin, öyle mi?

İMAM: İnsaf ediniz, hangi baba çocuğunun fenalığını ister?

ŞAHİN: Zaten buna Allah ta razı olmaz.

İMAM: Yâni bir çocuğa kelâm-ı ilâhî ezber ettirmek Allahın rızasına muhalif midir?

ŞAHİN: Allah kimseden takâti üstünde iş istemez.

İMAM: Allah büyüktür, elbet çocuğumdan yardımını esirgemez.

ŞAHİN: Ya Cenâb-ı Hak, çocuğun bu dünyada çektiği meşakatlere acır da onu vaktinden evvel cennete çağırırsa?

İMAM: Garip şeyler söylüyorsunuz hocaefendi.

ŞAHİN: İmam efendi, ben Bedriyi evlât biliyorum, sen de beni evlât bil. Madem ki çocuğun hâfız olması, ilerde senin yerini alması icap ediyormuş, pekalâ, olsun. Fakat şimdi başlamasın. Onu iki sene bana bırak, Emir Dedeyi bitirsin, güçlü kuvvetli bir çocuk olsun, o vakit bir senede bile hâfız olur. (İMAM SUSAR) Tamam mı imam efendi?

İMAM: Tamam, olsun.

ŞAHİN: Bedrinin sarığını şimdilik kaydıyla çıkaralım. İnşallah iki sene sonra onu yine Bedrinin başına ben kendi elimle sararım.

İMAM: İnşallah hocaefendi, öyle olsun.

ONDOKUZUNCU SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, ŞAHİN VE RASİMİN ODASI

RASİM: Dedim ben sana hocam, Necip bizdendir diye.

ŞAHİN: Bir müttefik daha kazandık, sağolsun.

NECİP: Yahu nerden düştün bu yobazların içine sen? Hadi ben deli meli idare ediyorum, senin ne zoruna birader?

ŞAHİN: Bu yobazlığı yıkacağız Necip, yerine pırıl pırıl, düşünen kafalar koyacağız. Biz yapacağız bu işi.

NECİP: O yıkılır diyelim, eyvallah. Beni düşündüren medrese, onu yıkabilir miyiz bakalım.

ŞAHİN: Rüzgâr bir esti mi ne medrese kalır ne softa.

NECİP: Bırak rüzgârı şimdi. Benim dediğim, mektep arazisi içinde bir medrese var ya, o. İçinde de kırk elli softa pinekliyor. Şeyh Nakinin müritleri.

RASİM: O kırk elli kişiye Şeyh Naki bakar, yedirir içirir, giydirip kuşatır.

NECİP: Allahı var, adam etliye sütlüye karışmaz. O Eyüp olacak yobaz nerde, Şeyh Naki nerde? Adam müslüman adam.

RASİM: Karışmaz tabii. O kadar tarlam, otlağım olsa ben de karışmam. Sariovanın yarısı onun. Kendisine de yeter, yedi sülalesine de.

NECİP: Ubeyt beye de...

ŞAHİN: Ubeyt bey mi, o da kim?

RASİM: Jandarma komutanı. Şeyh Nakiye damat oldu, keyfi beyde yok.

ŞAHİN: Neyse neyse, yarın ne yapacağız Necip, onu söyle sen.

NECİP: Neyi ne yapacağız? Ha, ha medreseyi...

ŞAHİN: Rica etsek, içindekileri başka yere nakletseler...

NECİP: Onun kararı çikalı altı ay oldu Şahin efendi, uyuma. Herifler çıkmayız diye diretiyorlar. Yarın da merasimle temel atılacak, al bakalım. Halbuki rapor da var. 'Bina mail-i inhidamdır', efendim?

ŞAHİN: Eee, rapor da varsa?...

NECİP: Hadi, vakit geç oldu, bana müsaade, kahveye teşekkürler.

ŞAHİN: Güle güle Necip.

NECİP: Yarın nasıl olsa çingar çıkacak, görüşürüz. **(ÇIKAR.)**

RASİM: Güle güle.

ŞAHİN: Bugün iyi yorulduk, ha Rasim?

RASİM: Yorulan sensin hocam, benim birşey yaptığım yok. İyi dayanıyorsun vallaa, ben konuşamıyorum bile, herifleri görünce tepem atıveriyor. Bugün o imam bana gelseydi, döve döve kovalardım herifi.

ŞAHİN: Ve Bedri mektepten ayrılır, hıfza başlardı.

RASİM: O iş sarpa saracak ya hocam, dur bakalım.

ŞAHİN: Şimdilik onlar için medresenin yıkılmaması daha mühim.

RASİM: Yatalım mı hocam, yorgunsun sen.

ŞAHİN: Lâmbayı söndürme Rasim, içim sıkılıyor.

(RASİM LÂMBAYI KISAR, YATARLAR.)

YİRMİNCİ SAHNE SOKAK

BEKÇİ KÂZIM: Kandiller yanacak. **(KANDİLLERİ YAKMAYA BAŞLAR.)** Şu kandillerdeki yağın parasını kim verir ki? Kim olacak, belediye. Peki, belediyeye

kim verir? Ha, belediye zenginden toplar, benden mi alacak? Ya peki devlet?... Eskiden kandiller bile bir başka yanardı. Ben Abdülhamid'in cülûsunu bilirim. Otuz sene mi oldu, kırk sene mi?... Bugün mevlûd-u şerif var. Ama önce kandiller. Yak kandili Bekçi Kâzım, söndür kandili... Balkan şehitlerinin ruhlarına bu mevlût. Şeyh Naki efendi Rahim Hocaya okutuyor. Bir de dokunaklı okur ki kâfir... Hadi hadi, sallanma, kandiller yanacak. Yak kandili Bekçi Kâzım... **(KANDİLLERİ YAKMIŞTIR, SÖYLENEREK VE SOPASINI SALLAYARAK ÇIKAR.)**

YİRMİBİRİNCİ SAHNE ŞEYH NAKİNİN DERGÂHI

ŞEYH NAKİ: İşte böyle evlâdım. Adın Hasan, değil mi?

AMELE: (BÜYÜLENMİŞ GİBİ) Nasıl bildiniz efendi hazretleri?

ŞEYH NAKİ: Gel öp elimi bakayım Hasan.

(AMELE ÇEKİNİR, EYÜP HOCA CESARET VERİR, AMELE YAKLAŞIP ŞEYH NAKİNİN ELİNİ BÜYÜK BİR SAYGIYLA ÖPER. ŞEYH NAKİ YASTIĞIN ALTINDAN UFAK BİR KESE ÇIKARIR, AMELEYE VERİR. AMELE ÖNCE ŞAŞALAR, SONRA SEVİNÇLE KESEYİ CEBİNE İNDİRİR.)

EYÜP HOCA: Vazifeni yap, yarın akşam efendi hazretlerinin elini bir daha öp. Hadi, mevlûda geç kalma evlâdım, güle güle.

(AMELE ÇIKAR.)

ALBER: Eee Naki, ben yarın İstanbula gidiyorum. Gabriyele bir mesaj?

ŞEYH NAKİ: İngilizizi yüzaltmışa razı etsin, ne diyeyim.

ALBER: Üzme canını. Sefir Gabriyel can ciğer kuzu dolması.

ŞEYH NAKİ: (GÜLEREK DÜZELTİR) Kuzu sarması.

ALBER: Tamam be, tamam be, kuzu sarması. Haftaya buradayım. Kuzu dolma isterim. Tamam? Bir de hani o... **(GÜLER)**

ŞEYH NAKİ: Olur olur, hele hallet te sen.

EYÜP HOCA: Efendi hazretleri, hani şu sarık meselesi...

ALBER: Dur be Eyup, herşey sıraylan.

(EYÜP HOCA BAŞINI EĞER, ALBER ÇIKAR.)

YİRMİİKİNCİ SAHNE SOKAK, HARAP MEDRESENİN ÖNÜ

(MEDRESEDEN MOLLALARIN TEKBİR SESLERİ GELMEKTE, HALK KAYNAŞMAKTADIR. ARALARINDA HACI EMİNİN DOLAŞTIĞINI GÖRÜRÜZ.)

-Yatır varmış, yatır...

-Evliyadan da büyük...

-Ak sakallı, yeşil sarıklı bir hazret...

-Peygamberimiz efendimizin öz bir evlâdıymış...

-Örfî Dedenin rüyalarına girermiş...

-Hem de güpegündüz görünürmüş Örfî Dedeye...

-Yaaa?

-Yaaa, yaaa. Ak sakallı, nurdan bir hazret...

-Veliyullah ne demiş biliyor musunuz?...

-Ne buyurmuş?...

-Buyurmuş ki ne buyurmuş evliyadan da büyük...

-Bre Örfî Dede demiş...

-Yaaa?...

-Kemiklerimi nâpâk ayaklara çiğnetmeyin demiş...

-Vay anasını be!...

-Anasını ya. Yeşil nurdan sarığını şöyle bir sallamış ta ne demiş biliyor musunuz?...

-Ne demiş ha?...

-Örfî Dedeye mi demiş?...

-Senin benim gibi adama diyecek değil a, Örfî Dedeye demiş elbet...

-Örfî Dedeye ha?...

-Buyurmuş ki Örfî Dedeye...

-Buyurmuş ha veliyullah...

-Bre Örfî Dede demiş, kasabayı başınıza yıkarım demiş...

-Yuvalarınızı tarumâr ederim demiş...

-Yaaa?...

-Ya vallahi, ille ve lâkin medreseye ilişmeyesiniz, çarpılırsınız demiş.

(TEKBİR SESLERİ YÜKSELİR, HALK BİR AN GERİ ÇEKİLİR, BİR AN SUSAR.)

-Peki, mollalar ne diyor?

-Ne diyecekler, huşû içinde hepsi...

-Huşû içinde Kuran okuyorlar...

-Yaaa!...

-Desene çıkacakları yok...

HACI EMİN: Mutasarrıf, 'Hepinizi en iyi yerlere yollayacağım' dedi.

-Demişse ne olmuş?...

-Kim kımıldar yerinden?...

-Kim karşı çıkar hazrete?...

-Bundan mübarek yer mi bulacaklar?...

-Peygamberimizin öz bir evlâdına kimin haddine karşı çıkmak?...

-Hem de gören Örfî Dedenin ta kendisi.

HACI EMİN: Mutasarrıfa dediler ki, 'Hükûmete karşı boynumuz kıldan ince. Medreseyi yıktırın. Biz buradan kımıldamayız. Enkaz altında kalıp şehit olmak, huzur-u ilâhiye alnımızın kanıyla çıkmak isteriz.' Böyle dediler işte, ben duydum. -

Mutasarrıfa ha?...

-Yüzüne yüzüne?...

(EYÜP HOCA, ARKASINDA JANDARMA KOMUTANI UBEYT BEYLE GİRER. HALK ÖNCE SAYGIYLA AÇILIR, SONRA KENDİ ARASINDA FISILDAŞMAYA DEVAM EDER. MOLLALARIN TEKBİR SESLERİ YÜKSELİRKEN ŞAHİN VE RASİM GİRERLER, BİR KENARDA DURURLAR. EYÜP HOCA CABİR BEYİN YAKLAŞMAKTA OLDUĞUNU GÖRÜR.)

EYÜP HOCA: (HALKA; ÖFKEYLE VE YÜKSEK SESLE) Ne var, ne oluyor, nedir mesele?

(HALK İYİCE SİNER. CABİR BEY PÜRİHİDDET GELİR, ARKASINDA NECİP VARDIR. CABİR BEY KONUŞMAYA BAŞLARKEN HACI PAŞA GİRER, EYÜP HOCANIN YANINA GELİR. NECİP, ŞAHİN VE RASİMİ GÖRÜP ONLARIN YANINA YAKLAŞIR.)

CABİR BEY: (KAMÇISINI ÇİZMELERİNE VURA VURA KONUŞUR. MÜTHİŞ ÖFKELİDİR.) Ne velvedir bu?... Bu... Bu ne cehalettir?... **(FISILDAŞMALAR ARTAR.)** Yıkılacaktır bu medrese! Durmayacaktır böyle harap ve viran. Nedir telâşınız? Ubeyt Bey!... **(UBEYT BEY DUYMAZLIKTAN GELİNCE CABİR BEY BAĞIRIR)** Ubeyt Bey!

UBEYT BEY: (AĞIR AĞIR CABİR BEYE YAKLAŞIR.) Buyrun efendim.

CABİR BEY: Ubeyt Bey... Nedir bu gaflet? Hükûmetin emrinde değil midir jandarma? Yapınız vazifenizi. Mecbur etmeyiniz hükûmeti cebir kullanmaya.

UBEYT BEY: Beyefendi, beni mazur görünüz. Bilirsiniz ki icap ederse bir başıma bir tabura meydan okurum. Benim mâneviyatım kuvvetlidir efendim. Evliya kuvvetinden korkarım.

CABİR BEY: Hükûmet?... Asayiş?... İnzibat?...

UBEYT BEY: Beyefendi, hükûmete, bhusus fırkamıza bir isyan da mevzubahis değildir. Adamlar medresenin yıkılmasına mümanaat etmiyorlar.

CABİR BEY: Ya ne ediyorlar? Daha ne etsinler? Başka türlü mü olur isyan?

UBEYT BEY: Enkazı başımıza indirin, biz şehit olmak istiyoruz diyorlar. Bu bir suç mudur efendim, istirham ederim.

HACI PAŞA: Değildir efendim. Ahalinin itikadı bahis mevzuudur. Hürmet göstermek icap eder.

CABİR BEY: (ÖNCE TERS TERS HACI PAŞAYA BAKAR, SONRA TEKRAR UBEYT BEYE DÖNER) Ubeyt Bey!... Ubeyt Bey!

UBEYT BEY: (ÇEKİNMEKSİZİN) Efendim?

(CABİR BEY BİRŞEY SÖYLEYECEK OLUR, ÖFKEDEN TIKANIR, SÖYLEYEMEZ, HIŞIMLA ÇİZMESİNİ KAMÇILAYA KAMÇILAYA MEDRESEYE GİDER, ARKASINDAN NECİP TE SEĞİRTİR.)

CABİR BEY: (İŞÇİLERE BAĞIRIR) Ne durursunuz be ölmüş eşek gibi? Tutmadılar mı sizi yıkasınız diye? Yetim hakkıdır bu aldığınız para. Ne durursunuz, yıksanıza!...

(HALKTAN MIRILTILAR YÜKSELİR.)

HACI PAŞA: (EYÜP HOCAYA) Ahali itikad etti miydi eder efendim. Fikrimce müdahale etmek asla caiz değildir. **(EYÜP HOCA YÜZ VERMEZ.)**

CABİR BEY: Gâvur makina yapıyor, bizde ne geriliktir bu? Bu ne biçim eski kafadır böyle? Medenî olan yapmaz böyle softalık. **(DÖNER, UBEYT BEYİ ARAR.)** Ubeyt Bey!

UBEYT BEY: (TERS) Buyrun efendim.

CABİR BEY: Müdahale ediniz efendim. Tarih-i kadimde bu Osmanlı topa tutmuştur yeniçeriye, bugün de icap ederse bu binayı kâdirdir topla yıkmaya. Ubeyt Bey! **(UBEYT BEY KARŞILIK VERMEZ, SADECE DİK DİK CABİR BEYİN GÖZÜNÜN İÇİNE BAKMAKTADIR.)** Size asayiş muhafaza eyleyin diyorum.

UBEYT BEY: Müdahalem mevzuunda daha fazla ısrar edilirse lütfen istifamı kabul buyurursunuz efendim.

(UBEYT BEY SERT BİR SELÂM VEREREK ÇEKER GİDER. CABİR BEY BİR AN DURUR, SONRA HOMURDANARAK BİR BAŞKA YÖNDEN ÇIKAR. EYÜP HOCA MEDRESEYE GİDER, HALKIN FISILTI LARI GİTGİDE YÜKSELİR.)

-Helâl süt emmiş vallaa!

-Aşkolsun doğrusu!

-Erkek adammış Ubeyt Bey!

-Dini bütün adammış vallaa!

-Kimselerden korkusu yok!

-Helâl olsun adama!

(TEKBİR SESLERİ İYİDEN İYİYE YÜKSELİR. NECİP GELİR. CABİR BEY YANINDA BEKÇİ KÂZIMLA GELİRKEN EYÜP HOCA DİĞERLERİNE GÖRÜNMEDEN MEDRESEDEN ÇIKARAK HACI PAŞANIN YANINA GELİP DURUR.)

CABİR BEY: (BEKÇİ KÂZIMA) Alınız medreseyi kordon altına! **(BEKÇİ KÂZIM MIRIL MIRIL DUA OKUMAKTADIR.)** Jandarma emrinizdedir Kâzım Bey! **(BEKÇİ KÂZIMIN ELİ AYAĞI DOLAŞMIŞTIR. HALK ONUN BU HALİYLE EĞLENİR. BEKÇİ KÂZIM CABİR BEYE BİRŞEYLER SÖYLEYECEK OLUR, SÖYLEYEMEZ, DURMADAN DUA MIRILDANMAKTADIR.)** Kâzım Bey! **(BEKÇİ KÂZIM BAŞIYLA 'DİNLİYORUM' DER.)** Ameleyi her kim ki işten men'e cüret eder, ediniz tevkif. **(BEKÇİ KÂZIM MIRILDANARAK MEDRESEYE GİDER, ARDINDAN NECİP SEĞİRTİR. BEKÇİ KÂZIM OKUYUP ÜFLEMEDİR. TEKBİR SESLERİ YÜKSELİR, HALK TA DUALAR OKUMAYA BAŞLAR.)** Dikkaa... Emir veriyorum... Yıkınız! **(BİR AN SONRA MEDRESEDEN BÜYÜK BİR GÜRÜLTÜ GELİR. 'AMAN ALLAH' DİYE BİR SES DUYULUR. BÜTÜN GÜRÜLTÜLER BIÇAKLA GİBİ KESİLİR. HALK BİR AN ŞAŞALAR, SONRA MEDRESEYE DOĞRU KOŞUŞMALAR BAŞLAR. HALK BAYGIN DURAN AMELEYİ TAŞIR.)**

HACI PAŞA: Eczaneye götürün, ne bekliyorsunuz? **(İKİ KİŞİ AMELEYİ DIŞARI GÖTÜRÜR. HACI PAŞA DA ARKALARINDAN ÇIKAR. NECİP GELİR.**

CABİR BEY NECİP'E SORARCASINA BAKAR. NECİP BİR AN DURUR, SONRA SİNİRDEN GÜLMEYE BAŞLAR. CABİR BEY NE YAPACAĞINI BİLEMEZ, ÇIKAR. NECİP, ŞAHİN VE RASİMİN YANINA GELİR, ANLATMAYA BAŞLAR. HALK KAYNAŞMAKTADIR.)

-Veliyullah türbesine el sürenin haline de bakındı...

-İşte böyle çarpar adamı...

-Allah muhafaza...

-Bir ermişin türbesine...

-Beş on kuruş için...

-Tüh tüh tüh...

-Yazık yazık...

HACI EMİN: Nûrânî yüzüyle bir görünüvermiş pîr-i fânî...

-O nurdan sakalıyla...

-Yeşilden yeşil sarığıyla ha?...

-Yaaa...

HACI EMİN: Bir elinde yeşil bayrak varmış, bir elinde de kocaman nurdan asâsını tutarmış ya...

-Yeşil bayrak ha?

-Hem de nûrânî yüzlü hazretin sağ elinde...

HACI EMİN: Yedi ceddin cehennemlik, sülâlen helâk ola demiş ameleye...

-Helâk ola demiş ha?...

-Hem de hâk ola demiş...

-Vay anasını...

-Cehennemlik ha?...

HACI EMİN: Vurmuş asâyı amelenin kafasına...

(NECİP'İN GÖSTERMESİYLE ŞAHİN VE RASİM HACI EMİNİ TEŞHİS EDERLER. HACI EMİN DURUMU FARKEDİP ÖNCE HALKIN ARASINA KARIŞIR, SONRA DA SIVIŞIR.)

-Bir daha dokunayım demeyin ha, demiş.

-Taş üstünde taş komam demiş, yaaa...

- Vay kazmayı vuranın haline vaaay!...
- Vay geldi Veliyullah el kaldıranın başına...
- Tövbe tövbe!...
- Hürmet isterim demiş...
- Hiç bir arzunuzu yerde komam demiş...
- Amma ille de hürmet ister hazret...
- İstemez mi ya, peygamberin öz bir evlâdı...
- Yaaa, evliyadan da büyük...
- Neyse, şükür Allaha...
- Şükür ki Veliyullah Sarıovada yatar...
- Şüküür!...
- Şükür Allaha!...
- Allaaah şükür!...

(HALK MIRILDANARAK DAĞILMAYA BAŞLAR.)

NECİP: Ulan Hacı Emin, ulan koyun sürüsü, ben size gösteririm. **(ÇIKARLAR.)**

YİRMİÜÇÜNCÜ SAHNE SOKAK

BEKÇİ KÂZIM: Şu saç sakalı değirmende ağartmadım ben. Sarıovanın girdisini çıktısını bilmeden Bekçi Kâzım, Bekçi Kâzım mı olurmuş? Abdülhamid'in cülûsunu bilirim ben, otuz sene mi oluyor, kırk sene mi?... Benim gözümden birşeycik kaçmaz. Etme Cabir Bey, beni bulaştırma bu işe, ben inanmış adamım, yatırdan evliyadan korkarım dedim, cinden periden korkarım Cabir Bey, etme dedim. Ne çare?... Peki ama be Veliyullahı görmedim. Sopa mopa da görmedim... Hem peki, amele sopayı yedi, bayıldı diyelim, ahali bunu nerden bildi?... Haaa?... Efendim?... Değirmende ağartmadım bunları... Kırk senelik Bekçi Kâzım, sana mı yutturacaklar?... Sarıovada herkesin ciğerini bilirim ben, geceler benden sorulur. Eyüp Hocanın emridir, bu gece kandiller yanacak... Şu kandillerdeki yağın parasını kim verir ki? Hadi bakalım, emir

emirdir... Yak kandili Bekçi Kâzım, söndür kandili... **(KANDİLLER YANMIŞTIR, BEKÇİ KÂZIM SÖYLENEREK VE SOPASINI SALLAYARAK ÇIKAR.)**

YİRMİDÖRDÜNCÜ SAHNE ŞEYH NAKİNİN DERGÂHI

(AMELE ŞEYH NAKİNİN ELİNİ ÖPER. ŞEYH NAKİ YASTIĞIN ALTINDAN BİR UFAK KESE VERİR.)

ŞEYH NAKİ: Berhudar ol evlâdım, Allah tuttuğunu altın etsin. **(AMELE ÇIKAR.)**

EYÜP HOCA: Efendi hazretleri, sarık...

ŞEYH NAKİ: Ne sarığı?... Ha, ha, Hacı Emin...

EYÜP HOCA: Kapıda bekliyor.

ŞEYH NAKİ: Çağır, gelsin. **(EYÜP HOCA ÇIKAR, YANINDA HACI EMİNLE DÖNER. HACI EMİN HEMEN ŞEYH NAKİNİN ELİNİ ÖPER, SAYGIYLA KENARDA DURUR. HACI EMİNE)** Duyarız ki müslüman çocukları hafızlık vecibesinden geri tutulmak istenirmiş, sarığa hürmetsizlik vuku bulurmuş. Hafız Rahime dedim ki, üç hafız talebesinin cümle mesarifi üzerime ola.

HACI EMİN: Allah-ü teâlâ sizi başımızdan eksik etmeye.

ŞEYH NAKİ: Müslümanlığa hizmet cümlemizin vazifesidir Hacı Emin efendi. Bahusus hürmetsizlik gösterenlerin tecziyesi de cümlemiz için dinî bir vecibedir.

HACI EMİN: Anladım efendi hazretleri.

YİRMİBEŞİNCİ SAHNE SOKAK

HAMAL: Sırtımda sandık vardı. Hilâfım varsa iki gözüm önüme aksın. Çok karanlıktı. Geceydi. Birden bir taş takıldım, yüzüstü gidiyordum. Sandığım altında kalsam yamyassı olurum Allah muhafaza. Yalanım varsa Allah bin türlü belâmı versin. Birdenbire beyaz, nurdan sakallı bir hazret. Sarığı da yeşil ki ne yeşil. Yalanım varsa aha şu güneşe kör bakayım.

-Geçende benim avrat bileziğini kaybetmiş. O gece dua etti de yattı. Gece rüyasında...

HACI EMİN: Din elden gidiyor ey ümmet-i Muhammet!...

-Gidiyor vallahi, din iman kalmadı.

-Geçende Yunus kasap bizim çocuğa eti yüz dirhem eksik vermiş...

HACI EMİN: Mekteplarde de aldı yürüdü bu dinsizler. Küçücük sübyanları din yolundan çevirir oldular.

-Tövbe tövbe...

HACI EMİN: Emir Dede'de olanları biliyorsunuz.

-Emir Dede'de mi?

HACI EMİN: İmamın oğluna ne demiş ha, ne demiş?...

-Kim, Şahin efendi mi?...

-Ne demiş, ne demiş?...

HACI EMİN: Hafızlık artık yasak demiş, sarık sarmak yasak demiş.

-Deme yahu!...

-Biz de Şahin efendiyi dini bütün bir müslüman bilirdik...

-O da sapıtmış desene...

-Hem de bir iyice azıtmış demek...

-Yok canım, bana imam anlattı, mektebi bitirsin de, yine hıfza çalışsın demiş.

-Ona ne oluyormuş, babası yok mu çocuğun?

-Ne yâni, elâleme babalık mı taşıyor?

-Cenab-ı Hak günahlarını affetsin.

HACI EMİN: Küfür bu, küfür!

-Dinsizliğin dik alâsı...

HACI EMİN: Mekteplere çocuk göndermek te günahtır artık!

-Yazık sabi sübyanlara...

-Günah, günah!...

-Çocuklarımızı dinden imandan edecekler...

-Şahin Hoca da medreselidir, böyle iş yapmaz.

-Yapmaz yapmaya ya...

-Bedriyi niye alıkoydu peki?...

HACI EMİN: Uyuyun siz, uyuyun, din elden gidiyor!...

Gâvurluk öğretiyorlar çocuklarımıza...

(HALK KONUŞARAK, TARTIŞARAK DAĞILIR.)

YİRMİALTINCI SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, BAŞMUALLİM ODASI

EYÜP HOCA: Zât-ı âlîniz, efendi oğlumuzu pek severiz.

ŞAHİN: Sağolunuz efendim.

EYÜP HOCA: Gerçi aleyhinizde cereyanlar var ama...

ŞAHİN: Ne gibi cereyanlar efendim?

EYÜP HOCA: Canım, şu sarık meselesi falan. Ehemmiyetsiz şeyler. Ahali cahil evlâdım, böyle şeyleri büyütüyorlar. Meselâ şu medresenin yıkılamaması beni ziyadesiyle müteessir etti. Yeni bir mektebimizin olmasını sizin kadar ben de arzu ederim evlâdım.

ŞAHİN: Sağolunuz efendim.

EYÜP HOCA: Şu viraneden kurtulurdunuz. Siz geceleri de burada kalıyorsunuz, öyle değil mi?

ŞAHİN: Bir odamız var, Rasimle paylaşıyoruz.

EYÜP HOCA: Vah vah, vah vah. Ben Şeyh Naki hazretlerine söylerim, Sarıovanın dışında bir bağ evi var, ne zamandır metrûk, kırk elli dönüm de arazisi var, onu size verelim, rahat edersiniz.

ŞAHİN: Aman efendim, ben onun bedelini nasıl öderim?

EYÜP HOCA: Ne ehemmiyeti var evlâdım, ne ehemmiyeti var? Efendi hazretlerinin gönlü zengindir, seni de pek sevdi, ne zaman olsa borcunu eda edersin. Bağ evi gerçi biraz haraptır ama tamir ettiririz.

ŞAHİN: Sağolunuz efendim, Şeyh Naki efendi hazretlerine teşekkürlerimi söyleyiniz. Yalnız ben öyle borç altına girmekten çekinirim.

EYÜP HOCA: Efendi oğlum...

ŞAHİN: Size minnet borçluyum hocam, sağolunuz.

YİRMİYEDİNCİ SAHNE SOKAK

HACI EMİN: Müslüman mahallesinde salyangoz satılmaz!

-Satılmaz!...

-Din elden gidiyor!...

HACI EMİN: Ya eyyühennas!... **(BİR DEFTER ÇIKARIR.)** Şunlara bakın, bu adam çocuklara salıp resmi yaptırıyor. Buna nasıl tahammül edilir?

-Farmasonların işi!...

-Kâfir parmağı!...

HACI EMİN: Parmak kadar çocuklara dinsizlik öğretiyorlar.

-Daha ne bekliyoruz?

-Gidelim, ihtar edelim.

-Emir Dede mektebi dinsiz yatağı oldu.

HACI EMİN: Heyet teşkil edelim. Bir heyet maarife gitsin, bir heyet te mektebe gidip Şahine ihtar etsin. Dinletemezsek o mektebi onun başına yıkmak, hâk ile yeksân etmek vâcib olur.

-Yeksân ederiz...

-Gidelim...

-Durmayın ey ehl-i İslâm...

YİRMİSEKİZİNCİ SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, BAŞMUALLİM ODASI

ŞAHİN: İnanmıyorum diyorsunuz...

BAKKAL: Vallahi ondan değil. Dinsizlik falan öğretiyorsunuz diyorlar ya, inanmıyorum. Mektebinizden gayet te memnunum. Ancak ben âciz bir adamım. Ben bakkalım efendi birader, müşteri gelip te 'Ne diye çocuğunu o mektepte tutuyorsun?' diye alışverişi kesiyor, ben ne yapayım? Geçim dünyası efendi birader, başışlayın...

(DIŞARDAN BAĞIRTIKLAR GELİR. RASİM TELÂŞLA GİRER.)

ŞAHİN: (BAKKALA) Bir dakika...

BAKKAL: Ben zaten gidiyordum. Akşam gelir, çocuğu alırım. **(ÇIKAR.)**

(İÇERİ, BAŞLARINDA HACI EMİN OLMAK ÜZERE EŞRAF DOLUŞUR.)

HACI EMİN: Kâfidir artık! Sabır, sabır, sabır, taştı be! Hesap ver Şahin efendi!

RASİM: Ne oluyor be, adam gibi konuşun!

ŞAHİN: Buyurun efendim. Buyrun Hacı Emin efendi, birşey mi oldu?

HACI EMİN: Daha ne olsun? Müslüman mahallesinde salyangoz satılmaz efendi. Biz çocuklarımızı mektebe dinlerini diyanetlerini öğrensinler diye gönderiyoruz. Ne idüğü belirsiz heriflerin evlâtlarımızı dinsiz etmelerine göz mü yumacağız?

RASİM: Sensin ne idüğü belirsiz! Eşkiya bozması herif!

ŞAHİN: Rasim!

HACI EMİN: (RASİMİN ÜSTÜNE YÜRÜR.) Benim gibi birine... **(TUTARLAR.)**

ŞAHİN: Mesele nedir efendim, sükûnetinizi muhafaza eyleyin lütfen.

HACI EMİN: Hâfız-ı Kuran olmaya azmetmiş bir çocuğu din yolundan çevirmek, başından sarığı çıkartmak, hakaret... Ne ahlâksızlıktır, ne dinsizliktir bu?...

RASİM: (HACI EMİNİN ÜSTÜNE YÜRÜR.) Senin gibi soyguncudur dinsiz de imansız da... **(ŞAHİN ARAYA GİRER, EŞRAF HACI EMİNİ TUTAR.)**

HACI EMİN: (RASİME) Küstah! Lokma lokma doğramak farzdır seni!

RASİM: Hele bir gel bakalım, kim kimi doğruyor..

HACI EMİN: Küstah, edepsiz, tüyü bozuk, farmason!...

(EYÜP HOCA GİRER, EŞRAF SAYGIYLA GERİ ÇEKİLİR. HACI EMİN HALÂ ÖFKELİDİR.)

EYÜP HOCA: Bir gürültü duydum da geçerken. Ne var Hacı Emin? Keskin sirke küpüne zarar. Ne oldu Şahin efendi?

HACI EMİN: Hocam...

EYÜP HOCA: İnsanlar konuşa konuşa, değil mi Şahin efendi?

ŞAHİN: Tabii hocam. Buyrun oturun. Siz de buyurun hocam.

YİRMİDOKUZUNCU SAHNE MAARİF MÜDÜRLİYETİ

ŞAHİN: Beni istemişsiniz efendim.

MAARİF MÜDÜRÜ: Şahin efendi... Bu ne münasebetsizliktir efendim?

ŞAHİN: Bilmeden bir kusur işlemiş olabilirim, fakat zât-ı âlîlerinin münasebetsizlikle tavsif edeceği birşey yapmış değilim efendim.

MAARİF MÜDÜRÜ: Biz cahil ahalinin itimat ve muhabbetini kazanalım, maarif mekteplerini sevdirelim diye ne yapacağımızı bilemeyiz, sizin gibiler kalkıp eserimizi mahvederler.

ŞAHİN: Emir Dede mektebini medrese haline getirsem ahali ziyadesiyle memnun olur efendim. Ahalinin muhabbetini kazanmaktan murat bu mudur efendim?

MAARİF MÜDÜRÜ: (BİR KAĞIT UZATIR.) Buyurun, okuyun şunu. **(ŞAHİN ALIR, OKUR.)** Altında da yüz küsur imza. Sizin işiniz gücünüz yok mu kuzum? Herif çocuğu mekteptan alıp hıfza başlatacakmış. Başlatır a, babasıdır. Efendim?... Bir saat evvel kasaba muteberanından bir heyet geldi, mutasarrıf beye şikâyetle bulundular. Birçokları çocuklarını mekteptan almak istiyor. Bizler için ne felâket, ne azîm mağlubiyet... Şahin efendi, mesainizi takdir ettiğimi birçok vesilelerle size söyledim. Ben de bir meslektaşınızım, maarif mektepleri inkişaf etsin isterim. Ne kadar müşkül mevkideyim görüyorsunuz. Mutasarrıf bey bu işin hallini bana bıraktı. Söyleyin, ben şimdi ne yapayım?

ŞAHİN: Müdür bey, birçok kereler konuştuk. Fırkanın ve bizlerin emeli birer sefâlet ve cehâlet yatağı olan mahalle ve vakıf mekteplerini yıkmak, talebeyi maarif mekteplerine çekmek değil midir? Ahali sizin bu sözleri söylediğinizi öğrense size karşı da galeyana gelir.

MAARİF MÜDÜRÜ: Ben böyle şeyler...

ŞAHİN: Vicdanınız ve zekânız neyi emrediyorsa onu yapınız efendim.

MAARİF MÜDÜRÜ: Canım Şahin efendi, mutasarrıf ta, ben de bunları takdir edemeyecek kadar geri fikirli adamlar mıyız? Yalnız efkâr-ı umumiye, bilirsiniz, barut fıçısı gibidir...

ŞAHİN: Ben medreseden yetiştim müdür bey, softayı bilirim. Bu adamlar gölge gibidir. Korkup kaçarsan, tâviz verirken peşini bırakmaz, daha fazlasını ister, üstüne yürüsen ardına bakmadan kaçır. Ben otuzbir Mart vakasının içinde yaşadım. Mahmut Şevket Paşa ve İttihat ve Terakki bu hadisede şiddet göstermekte haksız mıydı?

MAARİF MÜDÜRÜ: Efendim, fırka, bittabii..

ŞAHİN: Bakın müdür bey, bu hadisede siz de mutasarrıf bey de beni tutmaya mecbursunuz. Bu sizler için bir vicdan, izzet-i nefis ve memleket meselesidir.

MAARİF MÜDÜRÜ: Ya efkâr-ı umumiyedeki galeyan artar...

ŞAHİN: Elinizde müfettişin hakkımda verdiği müsbet rapor var ve madem ki ben zat-ı âlînin ve fırkamızın âmâline canla başla hizmet eden bir mefkûre arkadaşınızım, siz ise münevver bir meşrutiyet memurusunuz, beni son kerteye kadar müdafaa edeceğinizden eminim efendim, müsaadenizle... **(ÇIKAR.)**

OTUZUNCU SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, ŞAHİN VE RASİMİN ODASI

NECİP: Hacı Emin bilirim, kendi başına böyle bir işe kalkışamaz.

RASİM: Zaten tam üstüne Eyüp Hocanın gelmesinden de belli değil mi hocam?

ŞAHİN: Cepheler belli oldu. Bütün bunların başında Eyüp Hocanın olduğu muhakkak. Hafız Rahimler, Hacı Eminler falan hep maşa. Bizim güvenebileceğimiz şimdilik bir Cabir Bey var. Hacı Paşa varlığını Eyüp Hocaya borçlu, belediye reisi kalabilmek için herşeyi yapar, reislikte bir sürü menfaati var. Mutasarrıf beyse tam idare-i maslahatçı, ne kokar ne bulaşır.

RASİM: Ya Ubeyt Bey hocam, ona ne buyrulur?

ŞAHİN: Adam Şeyh Naki efendinin damadı, kimseye boynu eğik değil, Cabir Beye bile gözünü kırpmadan karşı geldi. Bana sorarsanız doğru bildiğinden, inandığından şaşmayan bir adam. Yerine göre bizim cepheden de olabilir, karşı cepheden de...

NECİP: Adamın dünya kadar bağı bahçesi var.

ŞAHİN: Ben neyi düşünüyorum biliyor musunuz, acaba Şeyh Naki efendiye bizim tarafa çekemez miyiz? Ahali üzerinde çok büyük tesiri olabilir.

NECİP: Hiç düşünme, o adam böyle şeylere karışmaz.

ŞAHİN: Bir deneyelim diyorum. Önce cerideye bir makale yazacağım yine.

RASİM: Ne mevzuda?

ŞAHİN: Mevzu mühim değil. Dinî bir makale. Hem ahaliye, hem Naki efendiye hoş gelecek birşey bulurum nasıl olsa.

NECİP: Ulan böyle memleketin... Hale bakın birader, adamlarla mücadele edeceğiz, dinî makale yazıyoruz.

ŞAHİN: Aynı silâhla çarpışmak lâzım Necip. Hep atladığımız bir unsur var biliyor musunuz, ahali!

NECİP: Bırak Allasen, koyun sürüsü...

ŞAHİN: Onları insan edecek olanlar da yine bizleriz dostum, ama şimdilik bizim tarafımızda da bir sürü olması lâzım.

RASİM: Şu yobazlara alenî küfretmeden ölürsem gözüm açık giderim.

NECİP: Ben muallimler yurduna gidiyorum, gelir misiniz?

ŞAHİN: Ben yatacağım, yorgunum. Sen git istersen Rasim.

RASİM: İyi olur, biraz kafa dinlerim. Müsaadenizle hocam.

ŞAHİN: Güle güle, arkadaşlara selâm söyleyin.

(RASİM VE NECİP ÇIKARLAR.)

OTUZBİRİNCİ SAHNE SOKAK

BEKÇİ KÂZIM: Bu işte bir orostopolluk var. Ben ki şunca senelik Bekçi Kâzımım... Bugün Alber efendi Istanbuldan geldi. Peki, Alber efendi gâvur, bu mevlût ne demek oluyor?... **(RASİM VE NECİP GEÇERLERKEN)** Hayırlı geceler Rasim efendi, hayırlı geceler Necip efendi oğlum!

NECİP: Hayırlı geceler Kâzım baba!

RASİM: Hayırlı geceler Kâzım efendi! **(GİDERLER.)**

BEKÇİ KÂZIM: Mevlût demek, kandiller yakılacak demek... Peki o dergâha giren kadın?... Şeyh Naki efendinin dergâhına?... Ben ki şunca senelik Bekçi Kâzımım, o kadın hiç de sağlam ayakkabı gibi görünmedi gözüme. Alber, Şeyh Naki efendi, bir de kadın... Tövbe ya rabbim, tövbe tövbe tövbe.... Senin nene gerek bre Kâzım, evde bir kaşık düşmanı, iki de çocuk. Çocuk dersem... Ben ki Abdülhamid'in cülusunu bilirim. Otuz sene mi oldu, kırk sene mi... Peki mevlût varsa o kadın?... Sonra cümbüşçü İsmail? **(NİHAT EFENDİ ISLIKLA BİR TÜRKÜ ÇALARAK GELİR.)** Kafa çekecekseniz şu garip Nihat efendi gibi çeksenize. **(NİHAT EFENDİYE)** Hayırlı geceler Nihat efendi.

NİHAT EFENDİ: Hayırlı geceler Kâzım efendi, hayırlı geceler. **(AĞIR AĞIR ÇIKAR.)**

BEKÇİ KÂZIM: Peki şu kandillerdeki yağın parası?... Mevlût demek kandil demek... Hafız Rahim de iyi gazel okurmuş ha. ben duymadım ya, öyle derler. Senin nene gerek?... Yak kandili Bekçi Kâzım, söndür kandili... **(KANDİLLERİ YAKAR, SOPASINI SALLAYA SALLAYA, SÖYLENE SÖYLENE ÇIKAR.)**

OTUZİKİNCİ SAHNE ŞEYH NAKİNİN DERGÂHI

(LOŞTUR. ALBER, ŞEYH NAKİ, EYÜP HOCA ÇEPEÇEVRE OTURMUŞLARDIR. CÜMBÜŞ SESİ VE HAFİZ RAHİMİN GAZELİ DUYULUR, ORTADA OYNAMAKTA OLAN KADININ GÖLGESİ GÖRÜNÜR. ORTADA KUZU DOLMASI, ELLERDE İÇKİ KADEHLERİ.)

ALBER: Hay yaşa bre Naki! (EL ÇIRPARAK TEMPO TUTAR.)

EYÜP HOCA: Mey?...

ALBER: Doldur Eyup, doldur. Yüzaltmışa gidiyor, yüzaltmışa...

ŞEYH NAKİ: (MIRILDANARAK TEMPO TUTAR.) Aaah, Gabriyel de olacaktı ki...

ALBER: Yazın bekliyor İstanbulda. Şerefe! (İÇERLER.)

ŞEYH NAKİ: Doldur Eyüp!...

EYÜP HOCA: Şimdi efendi hazretleri. (SEĞİRTİR, İÇKİLERİ TAZELER, KADINA SATAŞIR.)

OTUZÜÇÜNCÜ SAHNE SOKAK

HACI EMİN: Din elden gidiyor ey ümmet-i Muhammet! Gidiyor ki vallahülazim, gidiyor...

-De hele Hacı Emin, de hele...

-Yine mi Emir Dede?...

-Yine mi Şahin efendi?...

HACI EMİN: Zahireci Süleyman ağanın oğlu...

-Eee?...

HACI EMİN: Mollalardan birinin başına indirmiş kamçıyı...

-Deme!...

HACI EMİN: Sarığı düşmüş yerlere, çamurlara bulanmış...

-Deme!...

-İndirmiş ha kamçıyı, eli kırılası...

HACI EMİN: İndirmiş kamçıyı!

-İndirmiş kamçıyı!

-Kalkın ey ehl-i İslâm!

-İndirmiş kamçıyı...

-Din elden gidiyor!

-Şeriat isteriz!

-Allah Allah!

-Şeriat isteriz!

-Şeriat isteriz!... **(BAĞRIŞARAK DAĞILIRLAR.)**

OTUZDÖRDÜNCÜ SAHNE FIRKA BİNASI, CABİR BEYİN ODASI

HACI PAŞA: Ben nihayet belediye reisiyim Cabir Bey, insaf buyurunuz istirham ederim.

Mutasarrıf Beyin halledemediği bir meselenin hallini nasıl olur da bendeniz abd-i âcizden beklersiniz, emin olun anlayamıyorum. Biri sarığa hürmetsizlik etmiş, ahali de galeyana gelmişse bunda benim ne günahım var? Mutasarrıf bey ahaliyi tatmin edemediyse ben ne yapabilirim efendim?

CABİR BEY: Kullanın nüfûzunuzu, kullanın dirayetinizi Hacı Paşa. Hükûmete isyandır bu, ihtilâldir bu, ediniz vaziyet, olmaz böyle durmakla.

EYÜP HOCA: (GİRER) Selâmünaleyküm Cabir Beyefendi, selâmünaleyküm Hacı Paşa.

HACI PAŞA: Aleykümselâm efendim.

CABİR BEY: Aleykümselâm.

EYÜP HOCA: Ahali oğlanın cezasını kendi vermek ister, şeriatı biz tatbik etmek isteriz der.
Arz-ı mâlûmat ederim efendim.

CABİR BEY: Hükûmet âciz midir şeriatı tatbikten, hakir mi görürsünüz hükûmeti ve İttihat ve Terakkiyi, dirayetsiz mi görürsünüz fırkamızı Eyüp Hoca?

EYÜP HOCA: Ben değil beyefendi, ahali böyle der.

CABİR BEY: Vaziyet edeceğim bizzat ben, fırka kâtib-i mesûlü olarak.

(CABİR BEY ÖFKEYLE ÇIKAR, ARDISIRA DA EYÜP HOCA VE HACI PAŞA.)

OTUZBEŞİNCİ SAHNE ŞEYH NAKİNİN DERGÂHI

ŞAHİN: Arz-ı hürmet ederim efendim.

ŞEYH NAKİ: Buyur efendi oğlum, buyur Şahin efendi.

ŞAHİN: Öpeyim efendim. **(ŞEYH NAKİNİN ELİNİ ÖPER.)**

ŞEYH NAKİ: Berhudâr ol evlâdım, buyur, bir emrin mi vardı?

ŞAHİN: Estafurullah efendim, estafurullah. Sarıovanın hâli mâlûm efendim. Ahali din ile hurafeyi birbirine karıştırıyor. Sizin gibi âlim ve fâzıl bir büyüğümüzün yardımına ilticaya geldim.

ŞEYH NAKİ: Hoş geldin evlâdım. Dediğin pek doğrudur.

ŞAHİN: Dinî mevzularda ahaliye nasihatte bulunmanız bizleri ihya edecektir efendim. Süleyman efendinin oğlu bir cahilliktir etmiş, ahali de gazaba kapılmış.

ŞEYH NAKİ: Vah vah, vah vah, bilmiyordum evlâdım, meşgul olurum, tasalanmayınız.

ŞAHİN: Sağolunuz efendim, bizleri ihya ettiniz, sağolunuz.

ŞEYH NAKİ: Güle güle evlâdım, güle güle... (ŞAHİN ÇIKAR.)

OTUZALTINCI SAHNE SOKAK

-Cihad!... Cihad!...

-Cihaaad!...

-Dinsizlere imansızlara cihad!

-Cihad kâfirlere, cihaaad!

HACI EMİN: Süleyman efendi şarap içer, oğlu sarığa vurur.

-İndirir kamçıyı, indirir kamçıyı...

-Tövbe, taş yağar başımıza...

HACI EMİN: Din elden gidiyor, yürüyün ardiyeye!...

-Süleyman efendinin ardiyesine!...

-Yürüyün dinsizlere!

-Yağma!

-Yağma!

-Alberin dükkânına!

-Gâvura, kâfire!

-Talan!

-Cihad!

-Talan!

-Cihad!

-Cümle zengine, tefeciye!...

-Bilcümle tüccara cihaaad!...

-Cihaaad!

-Ezelim gâvurun kafasını!

-Kâfire cihad!

-Ardiyeye hadi!...

-Tefeci Süleymana!...

-Yürüyüün!...

-Yürüyelim!...
 -Albere yürüyelim!
 -Yürüyün ey ehl-i İslâm!
 -Yürüyün ey ehl-i iman!...
 -Yürüyliim!...
 -Allah Allah!
 -Allah Allah, Allah Allah...

(HALK TEKBİR GETİREREK ÇIKARKEN CABİR BEY GİRER. EYÜP HOCA DA TELÂŞLA KOŞARAK GELİR.)

EYÜP HOCA: (HALKA DUYURMADAN) Bunlar müslüman değil Cabir Bey, adam bile sayılmaz bu... haşâ huzurdan bu... eşseoleşsekler!... Siz şöyle bir görünseniz yeter beyefendi. Ben Ubeyt Beye haber saldım, hemen gelecek.

CABİR BEY: İki müfreze alsın yanına.

EYÜP HOCA: Ben üç demiştım efendim.

CABİR BEY: İyi, iyi. Ben de yola getirmeye çalışayım bu eşkiyayı.

EYÜP HOCA: Pek münasip olur Cabir Beyefendi hazretleri. Ben de gidip Ubeyt Beye bir bakayım, geç kalmasın, bunlar azıttı. **(ÇIKAR.)**

CABİR BEY: Din kardeşleriim!... **(HALK KAYNAŞMAKTADIR, CABİR BEYİ GÖRMEZLER BİLE.)** -Haramzadelere cihad!...
 -Tefecilere ölüüüm!...

CABİR BEY: Kan kardeşleriim!...
 -Allah Allah...
 -Allah Allah...
 -Küpleri haram dolu!...
 -Cihad!

CABİR BEY: Müslüman... **(BAĞIRIR.)** Müslümaaan!... **(BASTIRMAYA ÇALIŞIR, SESLER BİRAZ AZALIR.)** Müslüman evlâdıyız hepimiz!... ben Balkan harbinde dövüştüm. Gözlerini oyduklar şişlerle müslüman delikanlıların, kestiler memelerini

anaların, ninelerin, kebab ettiler saçını bitmemiş yetimi. Bunlar hep İslâm arasındaki nifâktan şikâktan ileri geldi. Talebe-i ulûmdan olan efendi kardeşimize taarruz ve tecâvüz eden de bir dindaşımızdır... Onun da fesinin altında... -Fes te neymiş?...

Gâvurluk bunlar...

-Süleyman efendi haram yer, veledi sıçar...

-Yürüyün Albere...

-Tefeciye...

-Kâfirlere...

-Tövbe, taş yağacak başımıza...

CABİR BEY:...vardır bir müslüman kafası... Müslüman kafası!... Müslümanlık değildir sade sarıkta... **(EYÜP HOCA GİRER, UZAKTAN SEYREDER.)** Niçin kızmazsınız kafasına vurduğu için de, kızarsınız sarığa vurduğu için?... **(SESLER YÜKSELİR.)** Avrupalı...

(SESLERLE BİRLİKTE HALKIN GERİLİMİ DE İYİCE YÜKSELMİŞTİR, CABİR BEYE DOĞRU TEHDİT EDERCESİNE YÜRÜRLERKEN UZAKTAN UZAĞA JANDARMANIN MARŞI DUYULUR. HALK HENÜZ FARKINDA DEĞİLDİR. EYÜP HOCA KULAK KABARTIR.)

EYÜP HOCA: **(CABİR BEYE KARŞI ÇIKARCASINA)** Ey ümmet-i Muhammedî... Ey ümmet-i Muhammedî... **(HALK MARŞI DUYAR, BİR DALGALANMA OLUR. EYÜP HOCA DA HALKLA BERABER MARŞIN GELDİĞİ YÖNE BAKAR, BAŞINI EĞER, YENİLMİŞ POZDA AĞIR AĞIR TERS YÖNDEN ÇIKAR. SADECE MARŞ VE JANDARMANIN YAKLAŞAN AYAK SESLERİ DUYULUR. HALK BİRDEN PANİĞE KAPILIR.)**

-Jandarma!

-Jandarma geliyor!

-Süngü!

-Dipçik!

-Ubeyt Bey!

(MARŞ VE JANDARMANIN YÜRÜYÜŞÜ SAHNEYİ DOLDURUR. HALK 'JANDARMA', 'SÜNGÜ', 'DİPÇİK', 'UBEYT BEY' DİYE BAĞRIŞARAK

KAÇARKEN UBEYT BEY KAZ ADIMLARIYLA YÜRÜYEREK, BİR UÇTAN ÖBÜR UCA YÜRÜR VE HALKI DIŞARI SÜREREK ÇIKAR. MARŞ VE JANDARMANIN AYAK SESLERİ, HALKIN BAĞRIŞMALARIYLA BERABER UZAKLAŞIR.)

İKİNCİ PERDE

OTUZYEDİNCİ SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, ŞAHİN VE RASİMİN ODASI

RASİM: Softa ağzının payını aldı. Ubeyt beyi görünce çil yavrusu gibi dağılmış yobaz ordusu. Bunlara hocam, bu yobazlara silâh lâzım, darağacı lâzım.

ŞAHİN: Ubeyt Bey vazifesini yaptı ve bunu temin eden Şeyh Naki efendidir. Kendisine teşekkür borçluyuz Rasim, hakiki müslüman böyle olur.

RASİM: Ah, ikisini üçünü sallandıracaklardı ki...

ŞAHİN: Dur bakayım... **(KAPIYA KULAK KABARTIR.)** Kapıda birisi var Rasim.

RASİM: Ben bakarım Hocam. **(GİDER, KAPIYI AÇAR. NECİP BİTKİN VE YARALI, GİRER.)**

ŞAHİN: Necip?...

RASİM: Ne oldu Necip?...

NECİP: **(GÜLMEYE BAŞLAR)** Oldu, oldu.

ŞAHİN: Ne oldu? Dur şu yüzünü sileyim de... Otursana.

NECİP: Ne olacak, kaza oldu. **(BOYUNA GÜLER. ŞAHİN NECİP'İN YÜZÜNÜ SİLER.)**
Tamam hocam, tamam, mühim birşey değil. Oh yahu, hallettik sonunda. İki saat sonra arsa tertemiz.

RASİM: Ne arsası?

NECİP: Ne arsası olacak, yeni mektebin arsası.

ŞAHİN: Tertemiz mi?

NECİP: Durun yahu, anlatıyorum. Bildiğiniz üzere efendim, belediye reisimiz Hacı Paşa hazretleri softalara yağcılık olsun diye medresenin önünden yol geçirmeye karar vermişlerdi. Ve bugün tam medresedeki softalar öğle namazına gitmişlerdi ki, yolların tesviyesine bizzar nezaret eden Deli Necip bendeniz belediye silindiriyle yanlış bir manevra yaptım ve onskiz tonluk silindiri medreseye çarpıverdim. Tesadüf Bekçi Kâzım da oradan geçmekteymiş, binaya nöbetçi diktim.

RASİM: Tesadüfe bak yahu!

NECİP: Ya, yaaa, tesadüf işte. (GÜLER) Hacı Paşamıza da bir mail-i inhidam raporu: 'Bina yıkılmak üzeredir, ahalinin yaklaşması vahim neticeler tevlit edebilir.'

ŞAHİN: (GÜLMEYE BAŞLAR) Necip...

NECİP: Kazadır mîrim, herkesin başına gelir.

ŞAHİN: Yahu Rasim, açlıktan midemiz kazanıyor, şurda biraz helvamız olacaktı.

NECİP: Bayılırim.

(SOFRA KURULURKEN BEKÇİ KÂZIM GİRER.)

BEKÇİ KÂZIM: (NECİP'E) Vazifemi yaptım efendim.

NECİP: (AYAĞA KALKIP BEKÇİ KÂZIM'I SOFRAYA BUYUR EDER.) Buyur Kâzım baba.

BEKÇİ KÂZIM: Rahatsız olmayın.

ŞAHİN: Estafurullah. Buyur, buyur...

BEKÇİ KÂZIM: (OTURUR.) Necip Bey, şunca senelik Bekçi Kâzım'ım, otuz sene mi oldu, kırk sene mi... hiç koca belediye silindiri...

NECİP: Kurcalama Kâzım baba.

(HEP BİRLİKTE GÜLEREK HELVA YEMEME BAŞLARLAR.)

OTUZSEKİZİNCİ SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, BAŞMUALLİM ODASI

EYÜP HOCA: (HARARETLE ŞAHİNİN ELLERİNİ SIKAR.) Arsayı kurtarmışsınız Şahin efendi oğlum, Allah mübarek etsin. Deli Necip kırk yılda bir akıllıca bir iş yaptı. Talebenin inadı yüzünden hafazanallah bir mesele çıkacak diye ödüm kopuyordu.

ŞAHİN: Teşekkür ederim hocam, duanızı üzerimizden eksik etmeyiniz, elimizden geleni yapıyoruz.

EYÜP HOCA: Sağol. Sağol da...

ŞAHİN: Evet hocam?

EYÜP HOCA: Geçerken gördüm de efendi oğlum, sizin çocuklar pek haylazmış, doğrusu esef ettim.

ŞAHİN: Hayırdır inşaallah hocam, birşey mi oldu?

EYÜP HOCA: Sarık sarma imtiyazını kaybetmeyen pek az çocuk kalmış ta, teessürümü mucip oldu.

ŞAHİN: Sormayın hocam, ne dediysem fayda etmedi, ne de olsa çocuk hepsi. Ama zamanla çoğalacaktır inşaallah.

EYÜP HOCA: Çoğalırsa sayenizde çoğalacaktır efendi oğlum. Bilir misin nur-u dîdem, ilim ve fazl sahibi bir adam olduğun halde iptidai köşelerinde sürünmene, Hüda bilir, yüreğim sızlıyor. **(BİR AN DURUR.)** Hele yaklaş şöyle... Gel sana bir babalık edeyim. Kayınpederin olacak zat hem variyetli, hem de gayet namuslu ve mazlum bir adamdır. Çok memnun olursun, maişet gâilesinden kurtulur, ilerde bana dua edersin.

ŞAHİN: İlâhi hocam. Ben zaten âciz bir adamım. Tilki giremediği deliğe bir de kuyruğuna kabak bağlarmış. Biz kim, evlenmek kim? Bana cidden babalık ediyorsunuz. Beklediğiniz duayı ben şimdiden size ederim. Allah-ü teâlâ ömrünüzü uzun eyeleye, amiiin.

EYÜP HOCA: Berhudâr ol evlâdım. Yine de fikrini değiştirirsen beni en yakînin bilesin. Haydi allahaısmarladık.

ŞAHİN: Âfiyetle hocam, âfiyetle... **(EYÜP HOCA ÇIKAR.)**

OTUZDOKUZUNCU SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, ŞAHİN VE RASİMİN ODASI

ŞAHİN: Güle güle Rasim. Ben hemen yatacağım. Hem muallimler yurdundaki konuşmalardan da sıkılıyorum.

RASİM: Hayırlı geceler hocam.

ŞAHİN: Hayırlı geceler Rasim. Necip'e selâm söyle.

(RASİM ÇIKAR. ŞAHİN LÂMBAYI KISAR, YATAR.)

KIRKINCI SAHNE SOKAK

BEKÇİ KÂZIM: Bu gece... **(SUSAR.)** İnanmadım ya neyse... **(SUSAR, KANDİLLERİ YAKMAYA BAŞLAR.)** Şunca senelik... Tövbe tövbe... Ne yapalım, vazife... **(SUSAR.)** Neyse, neyse, göreceğiz bakalım... **(KANDİLLERİ YAKMIŞTIR, GÜRÜLTÜ ÇIKARMAMAYA GAYRET EDEREK EMİR DEDE MEKTEBİNİN YANINA GELİR, PENCERENİN DİBİNE SİNER.)**

KIRKBİRİNCİ SAHNE ŞEYH NAKİNİN DERGÂHI

ŞEYH NAKİ: Asgarî ikiyüz senelik bir altın fener...

ALBER: Deme be Naki, uyuyoruz desen ya!

ŞEYH NAKİ: Üç tane antika seccade...

ALBER: Ne diyorsun?

ŞEYH NAKİ: Eee, anlı şanlı Kelâmi Baba bu, dile kolay. Sonra o gümüş şamdanlar...

KIRKİKİNCİ SAHNE SOKAK

(BİR KADIN KARALTISI MEKTEBE DOĞRU GELİR, DURUR, KAPIYA
DÜZENSİZ BİR BİÇİMDE VURUR, EŞİĞE YIĞILIR.)

KIRKÜÇÜNCÜ SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, ŞAHİN VE RASİMİN ODASI

ŞAHİN: (KALKAR, LÂMBAYI AÇAR, ÜZERİNDE GECELİK ENTARİSİ VARDIR.)
Kimdir o? (KADIN YATTIĞI YERDEN KAPIYI YİNE ÇALAR.) Rasim?
(KADIN CEVAP VERMEZ.) Necip?... Necip? (ŞAHİN YİNE CEVAP
ALAMAYINCA KAPIYI ARALAR, EŞİKTEKİ KARALTIYI GÖRÜR,
LÂMBAYI YÜZÜNE TUTAR.) Kimsiniz, ne istiyorsunuz?

KADIN: (İNLER.) Bir parça su... Allah rızası için...

(BEKÇİ KÂZİM KONUŞULANLARI DUYMAYA ÇALIŞIR. ŞAHİN
KADININ KOLUNA GİRİP İÇERİ TAŞIRKEN...)

KIRKDÖRDÜNCÜ SAHNE ŞEYH NAKİNİN DERGÂHI

ALBER: Gabriyel bir duysa, Istanbulu bırakır, Sarıovaya taşınır...

ŞEYH NAKİ: (GÜLMEMEYE BAŞLAR.) Ah, o gümüş şamdanları bir görsen...

(ALBER DE KEYİFLİ KEYİFLİ GÜLMEMEYE BAŞLAR.)

KIRKBEŞİNCİ SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, ŞAHİN VE RASİMİN ODASI

KADIN: Köyden geliyorum. Sarıovada bir kardeşim var. Nerde olduğunu bir kâğıda yazmışlardı, kâğıdı kaybettim. Sokak sokak aradım, bulamadım. Yolda hastalandım. Yer yurt garibiyim... (HIÇKIRMAYA BAŞLAR.) Sokakta kaldım. Kimseleri tanımam... (AĞLAMAYA BAŞLAR.)

ŞAHİN: Keşke jandarmaya gitseydin. Yahut... (BİR AN DÜŞÜNÜR.) Hadi, bir gayret et, seni imamın evine götüreyim. Burası mektep, kalamazsın. Orada rahat edersin, müslüman insanlardır.

KIRKALTINCI SAHNE SOKAK

(BEKÇİ KÂZIM, ŞAHİN'İN KADININ KOLUNA GİRİP KALDIRDIĞINI GÖRÜNCE, ÇIKIYORLAR SANIP PENCEREDEN UZAKLAŞIR, SOKAKTA DOLAŞMAYA BAŞLAR.)

KIRKYEDİNCİ SAHNE

ŞEYH NAKİNİN DERGÂHI

ALBER: Yok be, palavradır. İbrahim peygamberden ha? Yok canım.

ŞEYH NAKİ: Öyle derler vallahi. Hem Kelâmi Baba bu, yabana atma.

KIRKSEKİZİNCİ SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, ŞAHİN VE RASİMİN ODASI

(KADIN YERE YIĞILMIŞTIR. ÜSTÜ BAŞI AÇILMIŞ, UPUZUN YATMAKTADIR.)

ŞAHİN: Çattık belâya. (BİR AN DÜŞÜNÜR, SONRA KAPIYA GİDECEK OLUR, VAZGEÇER.) Şşşt! (BAYGIN DURAN KADINI SEDİRE TAŞIR, YÜZÜNE SU SERPER, SU İÇİRMeye ÇALIŞIR. KADIN KENDİNE GELİR.)

KADIN: Din kardeşi değil miyiz efendi, sabah olunca çeker giderim.

ŞAHİN: Tövbe... (KADININ KOLUNA GİRER.) Azıcık gayret hemşire...

KIRKDOKUZUNCU SAHNE SOKAK

NİHAT EFENDİ: (ISLIK ÇALARAK GELİR.) Hayırlı geceler Kâzım efendi!

BEKÇİ KÂZIM: (BİRDEN SES DUYUNCA İRKİLİR, DÖNÜP NİHAT EFENDİYİ GÖRÜNCE RAHATLAR.) Yahu Nihat efendi... Hayırlı geceler, hayırlı geceler...

(NİHAT EFENDİ ISLIK ÇALA ÇALA ÇIKAR.)

ELLİNCİ SAHNE

EMİR DEDE MEKTEBİ, ŞAHİN VE RASİMİN ODASI

(KADIN YİNE YERDE, AÇIK SAÇIK YATMAKTADIR. ŞAHİN DIŞARDAKİ SESLERİ DUYMUŞTUR.)

ŞAHİN: Çekeceğimiz var. (BİR AN DURUR, SONRA KADININ ÇARŞAFINI ÜZERİNE ÖRTER, KAPIYA GİDER. KAPIYI AÇIP SESLENİR.) Bekçi... Bekçi!... Kâzım efendi! Kâzım efendiii!...

BEKÇİ KÂZIM: (SEĞİRTİR.) Ne oldu? Birşey mi var Şahin efendi?

ŞAHİN: Az geliver hele.

(BEKÇİ KÂZIM MEKTEBE GİRERKEN SOKAĞIN KÖŞESİNDE HACI EMİN BELİRİR.)

ELLİBİRİNCİ SAHNE ŞEYH NAKİNİN DERGÂHI

ŞEYH NAKİ: Bu gece biraz işimiz olacak, mabadini yarın hallederiz. Sabah ola, hayır ola.

ALBER: Eee, müsaade. (KALKAR. ŞEYH NAKİ ALBERİ KAPIYA KADAR GEÇİRİR. ALBER ÇIKAR.)

ŞEYH NAKİ: Eyüp! Eyüüüp! (EYÜP HOCA GİRER, KONUŞMAYA BAŞLARLAR.)

ELLİİKİNCİ SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, ŞAHİN VE RASİMİN ODASI

ŞAHİN: ...mektepe kalması câiz değil. Çok ta hastaymış, sen bir zahmet jandarmaya kadar götürüver.

BEKÇİ KÂZIM: Şahin efendi...

ŞAHİN: Kapıda buldum Kâzım efendi, aklına birşey gelmesin.

BEKÇİ KÂZIM: Şahin efendi, ben müslüman adamım... Otuz sene mi oluyor, kırk sene mi... Sarıova benden sorulur... Tekaüt olsam yüz kuruş maaş bağlayacaklar... 'Senin başmuallim mektebe kadın getiriyor, hepimizi godoş yapıyor' dediler. Nerden bilirim? Bu gece de 'Şahin Hoca mektebe kadın almış, baskın yapacağız, sen de bulun' dediler. Sonra da bir tanesi 'Eh sonra da senin tekaütlük işini hallediveririz' diyince pirelendim. Şunca senelik Bekçi Kâzım...

ŞAHİN: Sağol Kâzım Baba...

BEKÇİ KÂZIM: Hele şunu bir dehleyelim. **(KADINA YAKLAŞIR. BİRDEN AFALLAR, KENDİ KENDİNE MIRILDANMAYA BAŞLAR.)** Bu kadın... Aaa... Al... Alber... Cümbüş... Na... Naki...

ŞAHİN: Ne var Kâzım Baba?

BEKÇİ KÂZIM: **(TOPARLANIR. KADINA)** Kalk ayağa kahbe! **(KADIN KIMILDAMAYINCA SOPAYI VERYANSIN EDER.)**

KADIN: **(YERİNDEN FIRLAR.)** Sakallı pezevenk! **(BEKÇİ KÂZIMIN ÜSTÜNE ATILIR, ŞAHİN ZAR ZOR TUTAR.)**

BEKÇİ KÂZIM: Seni gidi saçı buçuk mekkâre...

(SOKAKTA HACI EMİN, MEKTEPTEN GÜRÜLTÜLERİN YÜKSELMESİ ÜZERİNE YAKLAŞIR.)

KADIN: Orospu çocuğu!... **(SALDIRIR.)**

BEKÇİ KÂZIM: **(KADINI ÇEVİRE ÇEVİRE DÖVMEMEYE BAŞLAR.)** Ulan kadın, hûda-yı lemyezel hakkıyçün parçalarım seni...

KADIN: Sizin sülâlenize... **(BEKÇİ KÂZIMLA ŞAHİN KADINI YAKA PAÇA DIŞARI ATARLAR. KADIN SOKAKTAN BAĞIRMAKTADIR. HACI EMİN GİZLENİR.)** Ticâni piçleri!...

BEKÇİ KÂZIM: (SOPASINI KAPIP ARDINDAN KOŞAR.) Ulan... **(SENDELER, DÜŞER. ŞAHİN BEKÇİ KÂZIMI SEDİRE YATIRIR. BEKÇİ KÂZIM DOĞRULUP ŞAHİNİN ELLERİNE SARILIP ÖPMEK İSTER.)** Bağışla...

ŞAHİN: (BIRAKMAZ) Estafurullah Kâzım Baba.

ELLIÜÇÜNCÜ SAHNE SOKAK

(HALK TELÂŞLI TELÂŞLI FISILDAŞMAKTADIR.)

- Yanmış!
- Yanmış ta kül olmuş!
- Vay geldi başımıza...
- Vay ki yandık...
- Yandık ta kül olduk...
- Bu günleri göreceğimize taş olaydık!
- Taş olaydık ya...
- Taş yağar başımıza!
- Kimlere bıraktın da gittin bizi Kelâmi Baba?!...
- Bilemedik kadrini kıymetini...
- Sen ki görmezleri gördüren, kısırları doğurtan, sakatları yüyüten...
- Vaaayyy!
- Yetim kaldık vaaayyy!
- Bir gün aksatmadık adaklarımızı...
- Sözümüzü yerde komadık sana karşı...
- Bağışla bizi Kelâmi Baba!...
- Taş ta yağar başımıza, çamur da iner...
- Ah, babamız öleydi...
- Sülâlemiz kuruyaydı da bu günleri görmeyeydik!
- Sular mı basmaz bizi şimdi?!...
- Zelzele mi uğramaz?!...
- Dağlar mı yıkılmaz?!...

-Yetim kodun bizi Kelâmi Baba!
 -Vaaayyy!
 -Vay geldi dertli başımıza vayyy!
 -Yandık ki ne yandık...
 -Yandık ta hepten kül olduk...
 -Vaaayyy!
 -Vay ki ne vaaay!

HACI EMİN: Kelâmi Baba demiş ki...

-Ne demiş, ne demiş?...

HACI EMİN: Artık duramıyorum Sarıovada demiş Kelâmi Baba...

-Vay babam!...

HACI EMİN: Bu kasabayı koruması için Allaha yakarmaya yüzüm kalmadı demiş...

-Kalmamış ha?...

-İki gözüm...

HACI EMİN: Dinsizlik almış yürümüş demiş...

-Yalan mı, yalan mı?...

-Tövbe doğru vallaa...

-Vah Kelâmi Babamız bizim...

-Bağışla günahımızı!

-Biz ettik sen etme!

-Kıyma bize Kelâmi Baba!

-Yandık... Yandık...

-Kim korur bizi ele güne karşı?...

-Kim sakınır bizi kazadan belâdan?...

-Vay geldi başımıza...

-Vaaayyy!

-Vay ki ne vaaay!...

ELLİDÖRDÜNCÜ SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, BAŞMUALLİM ODASI

NECİP: Yangının hakikaten kasıtlı olduğu hemen hemen tebeyyün etti.

ŞAHİN: (BAŞI SARILIDIR.) Türbeyi dinsizler yaktı diye de bir lâf çıkmış hemen. Sakın bize yüklemeye kalkmasınlar bunu. **(GÜLER.)** Beklenir vallahi.

NECİP: Sen gül daha. O gece hastanede olduğuna bir ye de bin şükret. Böyle bir iş için değil kulak ameliyatı, adam sağ elini feda eder be. Neyse ki ben de belediye başkâtibinin düğünündeydim. Allah arkadaşları saklasın.

ŞAHİN: Türbede birşey var mıydı ki?

NECİP: Ühüüü, neler neler... Bir kere tamiratı için gitmiştim de ordan biliyorum. Yunus peygamberi yutan balığın kemiği, Hazret-i Musanın asâsı, Nuhun gemisinden bir tahta parçası... Enbiya müzesiydi mübarek. İbrahim peygamberin sedef kakmalı kereveti... Ardiyeden beterdi namussuzum. Temizlendiği iyi oldu. Kim yapmışsa eline sağlık. Ha sonra, Kanûnî Sultan Süleymanın sanduka için gönderdiği bir ipek örtü, en azından ikiyüz senelik derler, bir altın fener, sedefli rahleler, el yazmaları, üç tane antika seccade... Haaa, bir de gümüş şamdanlar vardı ki... **(ŞAHİNE BAKAR)** Senin bir düşündüğün var.

ŞAHİN: Kimin başını yiyecekler, onu düşünüyorum. Kim yakmış olabilir dersin?

NECİP: Vallaa bu işte bir dümen olsa, herhalde sen hastanede yatarken, ben düğünde eğlenirken yakmazlar.

ŞAHİN: O da doğru ya...

ELLİBEŞİNCİ SAHNE SOKAK

-Din düşmanları!...

-Farmasonlar!...

-Kâfirler!

- Ne istersiniz Kelâmi Babadan?...
- Duydunuz mu, Şahin efendi kundaklamış.
- Yok canım.
- Yapmaz o, yapmaz.
- Öyle demeyin, yangın gecesi türbe yolunda görmüşler.
- Deme!
- Belliydi zaten onun yaptığı.
- Bir de dindar görünür.
- Beş vakit namazında adam da türbe mi yakarmış?...
- Çocukların sarığını niye çıkarttırdı beş vakit namazındaydı da?...
- İmamın oğlunu niye alıkoydu hâfızlıktan?...
- Büyük camide hep beraber kılarız namazı.
- Din iman kimdedir belli olmaz.
- Medreseden dinsiz diye kovmuşlar!
- Deme!
- Yok canım, kendi ayrılmış.
- Hep bir heasp, hep bir hesap.
- Peki Kelâmi Babadan ne istersin a zındık?
- Yanına komayız bunu Şahin efendi!
- Bin Şahin feda Kelâmi Babamıza...
- Derisini yüzmeli keratanın...
- Yüzmeli!...
- Diri diri yakmalı!...
- Yakmalı da kebab etmeli...
- Nasıl yaktıysa türbeyi, onu da yakmalı!
- Nâr-ı cehennem gibi...

HACI EMİN: Dinleyin eyyühennas! Dinleyin ey ümmet-i Muhammedî! Şahin efendinin günahını almayalım, yazıktır, günahtır. Daha hastaneden bugün çıkmıştır, yâni kundağı onun sokmuş olmasına imkân ve ihtimâl yoktur. Şahinden şüphe edersiniz de, öteki dinsizler niye gelmez aklınıza?

-Dedimdi ben Şahin efendi yapmaz diye...

-Eee, dini bütün adam ne de olsa...

-Muallimlerden biridir mutlaka ve mutlaka...

(HACI EMİN GİDER.)

-Rasim dedilerdi...

-Rasim ha?

-Kim ki bu Rasim?

-Mekteb-i iptidaiyyenin en dinsizi!

-Mutasarrıfa gidelim.

-Hacı Paşaya varalım.

-Dinsizler azıttı.

-Temizleyeceğiz evelallah!...

-Rasimi de yoldaşlarını da...

-Tertemiz edeceğiz Sarıovayı...

-Mekteplerden sileceğiz bunları...

-Öldürelim zındık taifesini...

-Yürüyelim!...

-İslâmın kuvvetini gösterelim!...

-Allah Allah!

-Allah Allah!

-Allah Allah, Allah Allah!...

(HALK COŞKUyla TEKBİR GETİREREK ÇIKAR.)

**ELLİALTINCI SAHNE
EMİR DEDE MEKTEBİ, BAŞMUALLİM ODASI**

ŞAHİN: Neyse Rasimi de kurtardık. O gece muallimler yurdunda olduğu tesbit edildi. Bütün muallimler şahit.

NECİP: O gece orda olmayan bir tek kişi var Şahin, kabak onun başına patladı. **(CERİDEYİ UZATIR.)** Al da oku.

ŞAHİN: (MERAKLA CERİDEYİ KAPAR, OKUR.) 'Ayyaşlığı ve sui hâliyle maruf olan ve işgâl ettiği mühim mevkie yakışmayacak bir derbeder hayat geçirdiği herkesçe mâlûm olan bu denî insan, Mekteb-i İdadi Fransızca ve Riyaziye muallimi Mehmet Nihat nâm zât, ötedenberi evliyâ-yı kiram aleyhinde...' Şu ayyaş Nihat değil mi bu?

NECİP: Ta kendisi!

ŞAHİN: Vay anasını!

NECİP: Benim bildiğim, bu Nihat zahmet edip te sigarasını dahi yakamayacak kadar uyuşuk, tembel bir heriftir. Türbeyi yakmak istese bile sırf üşengeçliğinden yakamaz. Taaa türbeye kadar gidecek, oraya gazyağı dökecek... O-oooh, uzun iş.

ŞAHİN: Hedef sadece Nihat değil Necip, bütün muallimleri, dolayısıyla bütün münevverleri lekelemek...

NECİP: Nihat ta densizin teki birader, kaç kere işittim, 'bu türbelerin, medreselerin hepsini yakmak lâzım' diye konuşup dururdu ötede beride.

ŞAHİN: Susup oturacak mıyız yâni?...

NECİP: (BİR AN SUSAR.) Avukatları dolaşacağız. İlk istintaktan sonra bırakıldığına göre kâfi delil yok demektir.

ŞAHİN: Önce Cabir Beyi bir görelim.

ELLİYEDİNCİ SAHNE SOKAK

(BEKÇİ KÂZİM İSTEKSİZ VE ÖLGÜN, KANDİLLERİ YAKAR. HALK KAYNAŞMAKTADIR.)

-Bütün türbeleri yakalım dermiş...

-Putperestliktir bu dermiş...

- Cehennem nârına yanası!...
- Cümle evliyânın gazabına uğrayası!...
- Ya hükûmete ne buyrulur?...
- Uyuşukluk.
- Hükûmet te koruyor bunları...
- Üç gündür halâ tıkmadılar içeri...
- Üç gündür ne sorgusuymuş bu böyle?...
- Otuz tane şahit var.
- Elli tane!...

HACI EMİN: Âlem-i İslâma beyannâmeler yollamalıyız. Memâlik-i İslâmiye'de din-i İslâma reva görülen hakaret ve tecâvüzü sizin memleketlerinizi işgâl eden hıristiyanlar bile tecviz etmez demeliyiz.

- Diyelim...
- Yollayalım...
- Nedir bu İslâmın çektiği?...

HACI EMİN: Halifeye telgraf çekelim. Ya emîr-i müminîn diyelim, evliyâlarımızın türbelerini yakıyorlar diya feryât edelim.

- Çekelim...
- Feryât edelim...
- Jandarma gitmiş, evinde bulamamış.
- Kundakçıyı kaçırdılar.
- Hükûmetin eli var.
- Bizle eğleniyor hükûmet.
- Eğleniyor ki ne eğleniyor...
- İntihâbatta görürler bunlar.
- Böyle hükûmetin anasını...
- İstemezüük!...
- Dinsizler saklamıştır.
- Kasabadan çıkamaz.
- Bütün yollar tutuldu.
- Yoldaşları saklamıştır.
- Zaten komiteymiş bunlar.

-Evlerini basalım.
 -Basalım!...
 -Bütün şüphelilerin evlerini basalım.
 -Geliyor!

(BİR AN SESSİZLİK OLUR, SONRA BİRDEN 'ALLAH ALLAH' DİYE BAĞRIŞARAK FIRLARLAR. AZ SONRA ARALARINDA NİHAT NİHAT EFENDİ, GİRERLER. ŞAHİN, RASİM VE NECİP HALK TARAFINDAN GÖRÜLMEYECEKLERİ BİR YERDEN İZLEMeye BAŞLARLAR. HALK 'ALLAH ALLAH' DİYE BAĞRIŞARAK VE TEKBİR GETİREREK ELLERİNDEKİ TENEKELERE VURUR, NİHAT EFENDİNİN BAŞINA GÜLÜNÇ BİR KIRMIZI KÜLÂH GEÇİRİRLER. KÜLÂHIN ÜZERİNE İKİ DE BOYNUZ TAKILMIŞTIR. TENEKELER ÇALINIR, DOMATESLER, YUMURTALAR ATILIRKEN HACI PAŞA, EYÜP HOCA VE MAARİF MÜDÜRÜ GELİP SEYRE BAŞLARLAR. ONLARIN KAYITSIZLIĞINI GÖRÜNCE HALK NİHAT EFENDİYE BU SEFER TAŞLARLA SALDIRIR. NİHAT EFENDİ NE YAPACAĞINI ŞAŞIRMIŞ, SADECE BAŞINI KORUMAYA ÇALIŞMAKTADIR.)

-Türbe yakanın hali budur te he heeeeeeey!...
 -Te he heeeeeeey!...
 -Kelâmi Babamız bizi affet!

(HALK ÂDETA KENDİNDEN GEÇMİŞTİR, BU KERE TAŞLARA TEKME TOKAT TA EKLENİR, NİHAT EFENDİ YERLERDEDİR. O SIRA CABİR BEY GİRER. HALK CABİR BEYİN GELDİĞİNİ GÖRÜR, İŞİNE DAHA SESSİZCE DEVAM EDER, NİHAT EFENDİYİ TEKMELEYE TEKMELEYE CABİR BEYİN ÖNÜNE GETİRİP BIRAKIRLAR. CABİR BEY İRKİLİR, HALK SUSAR, GÖZLER CABİR BEYDE, BİR ADIM GERİ ÇEKİLİRLER. HALK VE CABİR BEY BİR AN KARŞI KARŞIYA DURURLAR, CABİR BEY HIZLA ÇIKAR, HALK DAĞILIR.)

ELLİSEKİZİNCİ SAHNE

CABİR BEYİN ODASI

CABİR BEY: Ne yapar bu müstantik olacak herif, ihtilâle mi verecek memleketi? Ne uzatıp durur meseleyi? Devr-i istibdat memurlarında bile görülmemiştir böyle uyuşukluk. Bir mücrim üzerinde bu kadar uğraşmak yakışır mı Meşrutiyet adliyesine? Serî icraat bekler efkâr-ı umumiye.

EYÜP HOCA: Emr-i âlînizi müstantik Aziz Efendiye bildireceğim beyefendi. Ahali size ve fırkamıza minnettardır.

CABİR BEY: Hemen tevkif edilsin!

EYÜP HOCA: Başüstüne efendim. **(ÇIKAR.)**

CABİR BEY: (ŞAHİNE) Hapishanede daha emniyette olur. Suçlu değilse... Âciz midir Meşrûtiyet adliyesi bunu tesbitten?

ŞAHİN: Değildir efendim.

CABİR BEY: Hem dur bakalım, ben sana dargınım hocam, ötede beride fırkanın aleyhinde bulunduğunu söylüyorlar.

ŞAHİN: Yalandır. Bunu söyleyenler herhalde bana ve mektebime verdiğiniz ehemmiyeti çekemeyen hasutlardır efendim. Beni gözünüzden düşürmek için söylemiş olacaklar, inanmayacağınızdan eminim.

CABİR BEY: Tabii, tabii... Ancak fırkanın pek ateşli taraftarı gibi de gözükmüyorsunuz. İntihâbat yaklaştı, memleket karışık, yeniden seçilmem lâzım. Olur mu böyle sıkı günümüzde bizi bırakmak?

ŞAHİN: Lâtime ediyorsunuz. Yeni mektep inşaallah hem fırkanın hem de zât-ı âlîlerinin yüzünü ağartacak bir eser olacaktır efendim.

CABİR BEY: İnşaallah, inşaallah. Boş durmuyor muhalifler, tezvirat yapıyorlar boyuna. Bakın bu yangın meselesi de fırka muhâliflerinin işidir. Tesir etmek isterler intihâbata. Nihat Efendi de azılı bir muhâlifmiş, biliyor muydunuz bunu?

ŞAHİN: O herşeye, herkese muhâlif, hasta, bedbin bir adamdır efendim.

CABİR BEY: Eski Ispartalılar alırmış sakat, çürük çocukları, bir kayanın tepesinden atarlarmış aşağı.

ŞAHİN: Herhalde Nihat Efendinin sırf hasta, mariz bir adam olduğu için bir haksızlığa uğramasını istemezsiniz beyefendi.

CABİR BEY: Amma tuhaf lâkırdı söylersiniz be birâderim. Benimle ne alâkası var, hâkim miyim ben?

ŞAHİN: Maksadımı anlatamadım. Herkes bu adamın aleyhinde. Mahkemenin tesir altında kalmasından korkarım.

CABİR BEY: Umar mısınız bizim mahkememizden böyle birşey? **(ŞAHİN SUSAR.)**
Bırakalım, mahkeme ne yaparsa yapsın, bizim düşünecek daha mühim işlerimiz var, esmayı üzerimize sıçratmayalım. İntihâbat yaklaştı, sizi daha faal görmek isterim.

ŞAHİN: İnşallah efendim, müsaadenizle. **(ÇIKAR.)**

ELLİDOKUZUNCU SAHNE AVUKAT İHSANIN YAZIHANESİ

İHSAN: Nerden buldunuz beni Şahin efendi, Sarıovada bunca yaşlı, tecrübeli davavekili var.

ŞAHİN: Doğrusunu isterseniz bilerek gelmiş değiliz. Son çare siz kaldınız. Rüşûhi Bey tavsiye etti.

NECİP: Bir adam o çıktı. Gerisi fasarya.

İHSAN: Rüşûhi Beye veremediniz mi davayı?

ŞAHİN: Davayı almasının Nihat Efendinin aleyhine olacağını söyledi. Haklı. 'Sarıovada beni sevmezler, açık fikirli olduğumu bilirler ve mahkeme heyetleri sırf benim ağzımdan çıktı diye en açık hakikatlerden bile şüphe ederler' dedi, bizi size gönderdi.

NECİP: Başka da kimse yok zaten. Hasan Talât Bey, 'Ehemmiyetli davalarım var' dedi, sepetledi. Hasip Kemal intihâbata girdiği için almadı. Mehmet Vehbi Bey İtilâfçı tanınır, ona da biz gitmedik. Şekip Bey Kadirî Şeyhinin damadı, hayır gelmez dedik. Daha sayayım mı?... Hayrettin Haydar Hacı Emin'in kızına tâlip, Ali Fadıl Bey evkafın avukatı, Kerim Bey desen gölgesinden korkar... Yâni dostum, kala kala bir siz kaldınız. Siz de kabul etmezseniz Nihat Efendiyi daha muhakeme başlamadan mahkûm etmiş oluruz.

İHSAN: Bu davayı memnuniyetle alırım. Sarıovayla teşerrüfümüze vesile olur. Herşeye rağmen davayı kazanırsam ne alâ, olmazsa tası tarağı toplar, Sarıovadan çekip giderim, bu da beni hiç mi hiç müteessir etmez.

(NECİP VE ŞAHİN KALKAR, İHSANIN ELİNİ MİNNETLE SIKAR, ÇIKARLAR.)

ALTMİŞİNCİ SAHNE MAHKEME

(DIŞARDA HALKIN 'İDAM, İDAM' DİYE BAĞIRDIĞI DUYULUR.)

NİHAT EFENDİ: Anlatayım efendim... O gece, o yangın gecesi ben kırdâ kendi kendime içiyordum... Rakı efendim, rakı içiyordum. Ben akşamları yüz dirmen rakımı, yüz dirhem peynirimi cebime sokar, kırlara çıkarım... Neden olacak, **(GÜLER.)** ayyaş zevki. Ham ervah içinde rakı içmekte zevk yoktur... Kimseyi kasdetmiyorum efendim, zaten ben de pek öyle efendiden, hürmete lâayık bir adam değilim ama herşeyin bir derecesi var. Karımı, çocuklarımı bile düşman ettiler bana. Karımı, çocuklarımı... O gece, o hastanelik olduğum gece, fener alayında kimi gördüm, bilir misiniz? Oğlum var benim, altı yaşında... Cemil... Mahalleli seyre getirmiş, babasını boynuzlu tâcıyla görsün diye... Cemil... Keyifli keyifli el çırpıyordu te he heeey... Anlatıyorum efendim. İstintâkım sırasında da söyledim. Deniyor ki yangından yarım saat önce türbedârın oğlu bana türbe civarında tesadüf etmiş. Olamaz. Akşam ezanı sırasında çeşme başındaydım... Bayram Çavuş çeşmesi efendim, aşağı yukarı bir saat çeker. Orada bir ihtiyar çoban vardı, yüzü yanık bir çoban... İsmi bilemeyeceğim

efendim. Yalnız yüzü yanıktı. Hattâ adamla kavga bile ettik. O abdest alıp namaz kıldı, ben rakımı yudumladım. Adam kızdı, 'Yahu ayıptır, günahdır, iki dakika sabret, şu namazı bitireyim' dedi. Ben şarkı söylüyordum. Hem çeşme başında şarkı söylemek hem de türbe yolunda görülmek için ya kuş olmam icap eder, yahut ta Kelâmi Baba gibi ervah-ı tayyibeden... **(GÜRÜLTÜLER)** Saded dışına çıkmıyorum efendim. Yangın başladığı zaman ben çoktan sızmışım. Karı kapıya vurdu, 'Yahu kalk, mezarlık mahallesinde yangın var' dedi. Ben de, 'Git işine, yangının buraya gelmesi için sekiz on saat lâzım' dedim, kapıyı açmadım. Ben daima kapıyı kilitler de öyle yatarım. Karıya itimadım yoktur efendim. Ben uyurken kesemi tırtıkladığı olur da... **(GÜLÜŞMELER)** Bitti efendim, bitti, hepsi bu kadar...

(GÜRÜLTÜLER YÜKSELİR.)

İHSAN: ...var efendim. Maznunun bahsetmiş olduğu çobanın, türbedarzâdenin ve ailesinin dinlenmesini talep ediyoruz.

(CELSE KAPANMIŞTIR. GÜRÜLTÜLER VE 'İDAM, İDAM' BAĞRIŞMALARI DUYULUR. İHSAN, ŞAHİN, NECİP VE RASİMİN YANINA GELİR.)

ŞAHİN: Karısıyla çobanın ifadeleri alınmamış mıydı?

İHSAN: O ifadeler lehimizde. Bakalım ne yapacaklar.

RASİM: Daha otuz tane şahit var diyorlar.

NECİP: Bırak, satılmış herifler hepsi.

ALTMİŞBİRİNCİ SAHNE MAHKEME

MÜDDEİUMUMİ: Otuza yakın şahit dinlendi muhteren heyet-i hâkime. Kaffesi de Nihat Efendinin nasıl bir insan olduğunu, 'bu türbeleri baştan aşağı ateşe vermeli' diye propaganda yaptığını kulaklarıyla duyduklarını beyan ettiler... Şahitler kifâyet eder

efendim, hakikat meydana çıkmıştır... Elbette efendim, âmirlerinin ifadelerine müracaat etmekte biz de fayda mülâhaza ederiz.

İHSAN: Müdafanın da şahitleri vardır... Peki efendim.

MAARİF MÜDÜRÜ: Efendim, meşâhirden biri, 'Sokratı severim, ama hakikâti daha ziyade' demiş. Âcizleri, mingayrihaddin, onu taklit ile diyeceğim ki, Nihat Efendi bunca zamanlık arkadaşımızdır, efendim, meslekdaşımızdır, kendisini severiz, ancak hakkı ve hakikâti daha ziyade severiz. Kendisine müdeaddit kereler ikaz ve ihtarda bulundum, efendim, ahalinin itikâdı mukaddestir dedim, hakkınızda vâki şikâyetler var dedim, nafile, dinletemedim... Efendim, Nihat Efendinin suihâli, içkiye olan iptilâsı ve derbederliği şikâyet mevzuu olmuştur efendim... Evet, evet, ötede beride türbeleri yakmaktan bahsettiği de duyulmuştur... Hayır, maalesef ben duymadım efendim... Estafurullah efendim...

İHSAN: Müsaade buyulursa İsmail Ağayı dinleyelim efendim.

İSMAİL AĞA: Çobanım... Yaaa, geldi de ben namaz kılardım, o içki içti... Söyledi, sonra da şarkı çıkırdı... Vallah billâh hepsi oldu, amma salı akşamı olmadı... Yaaa, ihtiyarlık hâli, müstantik beye gününü yanlış demişim. Yangından bir gün evvelsiydi, yaaa... Yaaa, salı günü demişim, ihtiyarlık hâli... Ben müslüman adamım, iki elim yanıma gelir, vebal altında kalırım... Kusura kalmayın, yanlış demişim.

MÜDDEİUMUMİ: Hakikatler meydana çıkıyor efendim.

NİHAT EFENDİNİN KARISI: Ailesiyim. Bizleri bizâr etti. O gece de kursağımıza iki lokma ekmek girmedi, aç sefil etti bizi... Evet, o gece erkenden yattım. Karnımın gurultusu dinsin diye erkenden yattım. Zaten odalarımız ayrı, tam altı sene oluyor, hep ayrı yatarız. Kapıyı kilitler de öyle yatar. Saldıracak mıyım sanki?... Evet, uyumuşum, ancak yangının sonuna doğru gürültüden uyandım... Hayır efendim, hayır, eve ne zaman geldiğini bilmiyorum...

(MÜDDEİUMUMİ KADINA YARDIM EDER, İNDİRİR.)

TÜRBEDARZÂDE: Kelâmi Baba türbedârının oğlu... Dedemizden kaldı bu iş bize. Türbeyi yüz senedir biz bekleriz hâkim bey... **(NİHAT EFENDİYİ İŞARETLE)** Buydu

efendim, bilmez miyim, buydu. Kafayı çekmiş, sallana sallana gidiyordu. Kolunun altında da bir paket vardı. Paket kocamandı. Paltonun altına saklıyordu ama ben gördüm. Herhalde gazyagıydı. Ben hava almaya çıkmıştım, dolaşayım dedim. Sonra bir de baktım, türbe yanıyor. Veliyullahın türbesi yanıyor! Nedir bu?!... Bu dinsiz imansız farmasonlardan nedir çektiğimiz? Hepsini sallandırmalı bu heriflerin, hepsini!...

MÜDDEİUMUMİ: Zannedersen şahitlerin hepsi dinlendi. Anlaşıldığı üzere muallim Nihat Efendi alkoliktir. Ruhen hastadır. Alkol onda insanlık namına ne varsa hepsini öldürmüştür, çoluk çocuğuna karşı zerrece muhabbet bırakmamıştır. Kezâlik, ondaki meslek, memleket ve diyanet hisleri de tamamen sönmüştür. Gezdiği, yürüdüğü her yerde enbiya ve evliya-yı izam hakkında tefevvühatta bulunan, önüne gelene türbeleri ateşe vermektan bahseden bu muallimde türbeleri yakmak fikri bir fikr-i sabit haline gelmiştir. Bu küul hastasının bir gece bu fikr-i sabiti fiile inkılâp ettirip Kelâmi Baba türbesini yakmış olmasına kimse hayret etmemelidir. Gerçi bu muallimin türbeyi yaktığını gözleriyle gören olmamıştır, fakat yangından önce türbe civarında dolaşıyor olması kâfi delil teşkil eder. Bu yangın yalnız muallim Nihat Efendinin eseri değildir, maalesef kasabadaki dinsizler ve farmasonların elbirliğiyle ortaya çıkardıkları bir fâciadır. Daha fenası, bir başlangıçtır bu. Failler ele geçirilerek tecziye edilmezse bu komite daha başka türbeler yakacak, sonra sıra medrese ve câmilere gelecektir. Muallim Nihat Efendi, işte böyle bir komitenin mensubudur... Evet efendim, muallim Nihat Efendi 172nci madde mucibince tecziye edilmelidir. Ancak o gece ne yaptığını bilmeyecek kadar sarhoş olması hafifletici sebep addedilmelidir. Adaletin tecelli edeceğine imânımız tamdır efendim.

İHSAN: Muhterem heyet-i hâkime. Burada bir tertip karşısında bulunmaktayız. Çoban İsmail Ağa ve maznunun ailesi ilk ifadelerini değiştirmişlerdir. Bu düpedüz yalancı şahitliktir. Bu zavallı insanlar teşvik ve tazyik neticesi ilk ifadelerinden dönmüşlerdir. Mahkeme mâhir bir istintakla onlara hakikati söyletebilir. Ve mahkeme eğer bu ihtiyar çobanla bu saf kadını tazyik eden kimseleri meydana çıkarırsa yalnız Nihat Efendi'yi haksız bir mahkûmiyetten korumuş olmakla kalmaz, hakikî mücrimlerin de yakasına yapışılmış olur. Çünkü, yangının bir kasıt eseri olduğu tahakkuk etmiş bulunduğu göre mutlaka bir veya birkaç faili vardır. Çobanla kadını isticvâp ediniz, bilhassa yangın gecesi Nihat Efendi'yi türbe yolunda

gördüğünü söyleyen türbedarzâdeyi sıkı bir tetkikten geçiriniz, göreceksiniz ki bu işin faillerinin hiç te ümit etmeyeceğiniz, hattâ şüphe etmekten bile imtinâ edeceğiniz eşhas olduğu meydana çıkacaktır. **(GÜRÜLTÜLER)** Bu eşhas denî maksatları için Nihat Efendiyi mahkûm ettirmek arzusundadırlar. Bu kızıl yangının kara elli, karanlık emelli kundakçıları bu zavallı adamı mahkûm ettirmek suretiyle yakalarını adaletin pençesinden kurtaracaklarını, bir masumla beraber hak ve hakikati de ifna eyleyebileceklerini ümit ediyorlar. Bunda muvaffak olamayacaklardır. Zafer hakikatlerin, karar muhterem heyet-i hâkimenindir. **(GÜRÜLTÜLER. CELSE KAPANIR.)**

ALTMİŞİKİNCİ SAHNE EMİR DEDE MEKTEBİ, ŞAHİN VE RASİMİN ODASI

NECİP: Şahin evlâdım, ateş bacayı sardı. Galiba artık Sarıovada içecek suyumuz kalmadı, bize hicret yolları gözüküyor gibi ha, ne dersin?

ŞAHİN: Bana bakma, sonuna kadar buradayım. Ya gazi, ya şehit...

RASİM: Bir komite lâfıdır gidiyor.

İHSAN: Müddeiumuminin hışmını gördünüz. Kendi başına böyle konuşamaz bu adam.

NECİP: (İHSANA) Sen de iyi savurdun ha.

İHSAN: Bizimki karanlıkta bir taş. Ama karanlıktan da ses gelmeye başladı ha. Bundan şu çıkar ki, boş atıp dolu tutmuşuz. Dün söylediklerime kendim de pek inanmıyordum ama bugün katiyetle eminim ki bu işin arkasında softalar var.

RASİM: O Hacı Emin pezevengini bir elime geçirsem...

ŞAHİN: Bu iş, onun çevireceği iş değil. Hacı Emin, Eyüp Hocanın bir maşası sadece.

NECİP: Öyle, fitnenin başı o Eyüp olacak hergele.

İHSAN: Mahkemenin bîtarafılığına itimat edebilsem...

NECİP: En komiği de ne biliyor musunuz, a farmason komitesinde Maarif Müdürünün de adı geçiyor. Herif softalara o kadar yaltaklandı, yine de ithamdan kurtulamadı. **(BİR AN ÖTEKİLERE BAKAR, GÜLMEMEYE BAŞLAR.)** Komitenin idare heyeti de şu anda hâzır. Ulan ne şaklabanlıktır be!...

(KAPI ÖNCE ÇEKİNGEN, SONRA ISRARLA ÇALINIR.)

ŞAHİN: Bizi bir arda görmesinler, siz arka kapıdan çıkın.

NECİP: Ne o hocam, casusçuluk mu oynuyoruz?

ŞAHİN: Hadi, hadi, arka kapıdan.

(KAPI ISRARLA ÇALINMAKTADIR. ŞAHİN HEPSİNİ ÇIKARIR, ÜSTÜNE BAŞINA ÇEKİDÜZEN VERİR, KAPIYI AÇAR. GELEN BEKÇİ KÂZIMDIR.)

ŞAHİN: Hayrola Kâzım Baba?

BEKÇİ KÂZIM: Dur da bir soluk alayım hoca.

ŞAHİN: Buyur, otur.

BEKÇİ KÂZIM: **(YORULMUŞTUR, OTURUR.)** Ufff, uf.

ŞAHİN: Ne o, mühim birşey mi vardı?

BEKÇİ KÂZIM: Ben anlatayım da... Dün gece... Dün gece çarşı içinde bir hırsız yakaladım. Şunca senelik Bekçi Kâzım, elimizden kaçır mı?... Sırtında da bir torba. Neyse, ifadesini aldım. Mardikyan isimli bir kuyumcu var, onu soymuş, ne bulmuşsa torbaya... Eşyalara baktım, bir sürü cincik boncuk... Bir daha baktım, bir gümüş şamdan. Şunca senelik Bekçi Kâzım... Ben dedim, bu şamdanı bir yerde gördüm... Yaaa, nerde biliyor musun hoca?... Kelâmi Babanın türbesinde!...

ŞAHİN: Deme!

BEKÇİ KÂZIM: Beş altı tane vardı. Sultan Aziz göndermiş derlerdi.

ŞAHİN: Eee?

BEKÇİ KÂZIM: Sabahleyin kuyumcuyu buldum. Mardikyanı. Savindi. Sıkıştırdım, bunlar beş taneydi, dördünü erittim, bir bu kalmıştı dedi. Sıkıştırdım, Alber Efendiden aldım dedi.

ŞAHİN: Alber Efendi ha?

BEKÇİ KÂZIM: Ta kendisi. Alber Efendi. Bunu öğrendim ya, durur muyum, kalktım jandarmaya gittim. Çocuklar hürmet ederler, eee otuz sene mi oldu kırk sene mi hoca, be Abdülhamid'in cülûsunu bilirim. Gittim jandarmaya. Zabıtları buldum. Enkazdan birşey çıkmamış. Gümüş yanar mı, erir. Demek ki önceden almışlar dedim. Şamdana bir daha baktım, tamam, o şamdan.

ŞAHİN: Ne var ne yok aldılar, sonra da türbeyi ateşe verdiler.

BEKÇİ KÂZIM: Haaa, Alber Efendi. Alber Efendi yangından hemen sonra İstanbula gittiydi.

ŞAHİN: Şamdanlar antika değildi herhalde, götürmedi, eritmeye verdi.

BEKÇİ KÂZIM: Ya, işte böyle hoca. Doğrusu ya, korktum. Düşündüm, bir sağlam adam sen varsın, sana geldim.

ŞAHİN: Sağol Kâzım Baba.

BEKÇİ KÂZIM: Yooo, şunca senelik Bekçi Kâzım... Adamın suratından anlarım ben.

ŞAHİN: Bana ve Nihat Efendiye büyük iyilik ettin, sağol.

BEKÇİ KÂZIM: Yalnız hoca...

ŞAHİN: Buyur?

BEKÇİ KÂZIM: Evde bir kocakarı var, iki de çocuk. Çocuk dersem, saç sakalı ağarmış çocuk. Bir de torun var, senin taleben... Yâni hoca, hepsi benim elime bakar. Tekaütlük, biliyorsun...

ŞAHİN: Tasalanma, seni hiç karıştırmam.

BEKÇİ KÂZIM: Eh, bana müsaade.

ŞAHİN: Bir kahvemi içseydin.

BEKÇİ KÂZIM: Kandilleri yakacağım. Mevlût var da... Kırk sene mi oldu... Yak kandili Bekçi Kâzım... **(GÜLER.)** Vazife... **(ÇIKAR.)**

ALTMİŞÜÇÜNCÜ SAHNE MAHKEME

İHSAN: Basit bir hırsızlık değildir efendim. Bir tuzaktır bu. Münevverleri lekelemek için... **(SUSTURULUR.)** Şamdanları ve diğer âsar-ı âtikayı türbedarzâde çalmış, peki ondan Mardikyan Efendiye nasıl gelmiş?... Mardikyan türbedarzâdeyi tanımıyor. Aradaki eşhas... **(SUSTURULUR.)** Efendim, hırsızlık başka, bunu bir masuma ve bir zümreye suç isnat etmek için kullanmak başka şeydir. Alber Efendi... **(SUSTURULUR.)** Şeyh Naki Efendi... **(SUSTURULUR.)** İstirham ederim efendim, hepimiz müslümanız elhamdülillâh. Harb-ı umûmiyle ne alâkası var efendim?... Tabii efendim, tabii, hepimiz Osmanlıyız, ona ne şüphe?...

(DIŞARDAN GÜRÜLTÜLER, 'CİHAD-I EKBER' BAĞRIŞMALARI GELİR.)

İHSAN: İslâmın ittihadı pek alâdır efendim, aksini iddia eden kim?

MÜDDEİUMUMİ: Mevzu dışına çıkılmakta, çok kıymetli olan zamanımız heder edilmek istenmektedir. Türbedarzâdenin bu işi herhangi bir kast-ı mahsusa olmaksızın yapmış olduğu anlaşılmış bulunduğundan, sadece âdi hırsızlık cürmünden dolayı tecziyesi, ve sabıka kaydına raslanmadığından cezasının...

(DIŞARDAKİ SESLER, ATEŞLİ BAĞRIŞMALAR YÜKSELİR.)

MÜDDEİUMUMİ: **(CÛŞA GELİR.)** Bunların sırası değildir efendim. İttihâd-ı İslâm ilân edilmiştir. İslâmın düşmanlarına karşı Cihad-ı Ekber vardır. Allah Osmanlıya zeval vermesin, âmiiiiin...

(İÇTEN ÂMİN SESLERİ YÜKSELİR. BAĞRIŞMALARA MAHKEMEDEKİLER DE KATILIR, YÜRÜYÜŞE BAŞLARLAR. MÜDDEİUMUMİ HEYECANLA BAKAR, SONRA BÜYÜK BİR COŞKUyla O DA KATILIR. HER KAFADAN BİR SES ÇIKAR.)

ALTMİŞDÖRDÜNCÜ SAHNE 1914 BİRİNCİ CİHAN HARBİ VE NETİCE-İ HARP

(MARŞLAR, BAĞRIŞMALAR, SİLÂH SESLERİ)

- Kafkas cephesinde doksan bin şehit!
- Sarıkamış'ta facia!
- Şattülarap işgâl altında!
- İngilizler Çanakkale'de!
- Çanakkale dayanıyor...
- Cemal Paşa Süveyş yolunda!
- İngilizler Basra'da!
- Çanakkale'ye çıkartma yapıldı!
- Çanakkale düşmeyecektir!...
- Trabzon bombardıman ediliyor!
- Almanlar Rusya'ya saldırdı!
- Almanlar ilerliyor, Moskova'ya girecekler...
- Bulgaristan harbe giriyor!
- Ya ya ya, şa şa şa
- Bulgar Bulgar çok yaşa!...
- Araplar ayaklandı!
- Müslümanlar arkadan vuruldu...
- İttihâd-ı İslâm bozuldu...
- Din kardeşlerimiz ihanet ettiler...
- Almanlar ilerliyor!...
- Çanakkale dayanıyor!...
- Ermeniler ayaklandı!

-Mustafa Kemal dayanıyor!...
-Liman von Sanders dayanıyor!...
-Ya ya ya, şa şa şa
 Alamanya çok yaşa!...
-Çanakkale'de İngilizler bozguna uğradı...
-Mustafa Kemal
 Mustafa Kemal!...
-İngiliz gemilerini batırıyoruz...
-Almanlar Rusya'yı darmadağın etti...
-Moskova'ya girecekler...
-İngilizler kaçıyor...
-Zafer!...
-Zafer!... Zafer!...
-Ermeniler harp ilân ettiler!
-Rusya karışıyor!...
-Şerif Hüseyin isyan etti!
-İslâma nifak sokuyorlar...
-İttihad-ı İslâm!...
-İttihad-ı İslâm
 İttihad-ı İslâm!...
-Cihad-ı Ekber!...
-İttihad-ı İslâm!
-Cihad-ı Ekber
 Cihad-ı Ekber!...
-Ermeniler tehcir edildi!
-Ziyade katliam oldu...
-Von Kress El-Ariş'i tahliye etti!
-Filistin'de bozgun!
-Bağdat gitti!
-Rusya'da ihtilâl!
-Çar devrildi...
-Çar kahrolsun
 Çar kahrolsun!...

- Yafa'ya İngilizler girdi!
- Kudüs'te İngiliz ordusu!
- Von Valkenheim Bağdat'a yürüyor!
- Yıldırım orduları Kudüs'ü geri alacak...
- Yunanistan harbe girdi!
- Pis palikarya
- Pis palikarya!...
- Von Valkenheim yenik düştü!
- Bağdat, Kudüs hayal oldu...
- Ruslarla anlaşma yaptık!
- Ruslar harbi bıraktı...
- Vahidüddin padişah!
- Padişahım çok yaşa
- Padişahım çok yaşa!...
- Kerkük düşüyor!
- Şam'da İngilizler!
- Beyrut elden gitti!
- Talât Paşa istifa etti!
- Halep'te İngilizler!
- İttihat ve Terakki düştü!
- Trablusşam da gitti, İskenderun da!...
- Halep te düştü!
- O da düştü!...
- Düştü artık Osmanlı!...
- Elimiz ayağımız bağlı...
- Kolumuz kanadımız kırıldı!...
- Ve netice-i harp, netice-i kelâm: İki milyon yüz doksan bin ölü...
- Dört yüz elli dört milyon altın borç!...
- Osmanlı hâk ile yeksân oldu.
- Otuz Ekim 1918. Mondros'ta mütareke yapıldı.
- Enver Paşa kaçtı!
- Talât'la Cemal de kaçtılar Lorelei adlı bir Alman sefinesiyle!...

-'Boğazlar açılacak ve istihkâmlar müttefikler tarafından işgâl edilecektir...'

-'Müttefikler emniyetlerini tehdit edecek vaziyet çıktığı takdirde lüzumlu buldukları yerleri işgâl edeceklerdir...'

-Dendi, altına imzalar basıldı...

-Ve işgâl başladı.

-Ateşi ve ihaneti gördük...

-İstanbul 918 teşrinlerinde...

-İzmir 919 Mayısında.

-Ve Manisa, Menemen, Aydın, Akhisar...

-Mayıs ortalarından Haziran ortasına kadar...

-Yâni tütün kırma mevsimi...

-Yâni arpalar biçilip buğdaylar başaklanırken...

-Yuvarlandılar!...

-İtalyanlar, Yunanlılar, İngiliz ve Fransız gâvuru...

-Derken Sariova'nın bahtına Yunan askeri düştü.

ALTMİŞBEŞİNCİ SAHNE SARIOVA YOLU

(SİLÂH SESLERİ, PANİK, ÇOCUK SESLERİ, BEBEK AĞLAMALARI. HALK KAÇMAKTADIR. EL ARABALARI, TORBALAR, HEYBELER, HAMALLAR...)

ŞAHİN: (ŞAŞKINLIK İÇİNDE ORADAN ORAYA KOŞAR.) Rasiim!... Rasiiiiim!... (ŞAHİN BİR SÜRE HER ÖNÜNE GELENİ ÇEVİRİP RASİMİ SORAR, KİMSE BİLEMEZ. ŞAHİN SONUNDA ÜMİDİ KESER, MÜTEVEKKİL, HEYBESİNİ DÜZELTİR, OMUZUNA ALIR, YOLA KOYULUR. CABİR BEY, MAARİF MÜDÜRÜ, MÜDDEİUMUMİ, HACI PAŞA DA KAÇANLAR

ARASINDADIR. YANLARINDA İKİŞER ÜÇER HAMAL VARDIR. ŞAHİN CABİR BEYİ GÖRÜP YAKLAŞIR.) Cabir bey!

(SIRTINDA TORBASIYLA HACI EMİN GEÇER, GİDER.)

CABİR BEY: Beğendin mi namussuz hükûmetin yaptığını? Sektüler düşmanı Anadolu içine, taaa cangâhımıza kadar. Düşük böyle yollara tabanı yarık it gibi...

ŞAHİN: Rasim... Rasimi gördünüz mü Cabir Bey?

CABİR BEY: Deli midir nedir senin oğlan? Sen nerelerdeydin kuzum?

ŞAHİN: Çocukları evlerine bıraktım.

CABİR BEY: Topladı senin Rasim bir kalabalık, başladı nutuk vermeye: 'Bu saatte bizim için yapılacak tek şey vardır. Silâhı olanımız silâhıyla, olmayanımız taşla sopayla düşmana karşı gideceğiz...' diye bas bas bağırır durur. Düşün be biraderim, hiç karşı durulur mu taşla sopayla, teçhizatlı, mükemmel bir orduya?... İngiltere verdi Yunana milyonlarca lira, yüzbinlerce tüfek, binlerce top, hesapsız cephanes...

ŞAHİN: Sonra?

CABİR BEY: Akli başında kimseler tabiatıyla kulak asmadılar bu mantıksız sözlere. Velâkin beş on baldırıçıplak heyecana kapıldı. Cahil ahali...Sonra da Bekçi Kâzım... O da olmasın mı bunlarla birlik?... Gider karakola, ne kadar silâh bulursa dağıtır ahaliye. Sözümler ona yaparlar alelacele bir çete, çıkarlar kasabadan. Yandılar kara kara!... **(ŞAHİNE BAKAR, ŞAHİN SUSAR.)** Ama ben boş mu duracağım, ben de yapacağım birşeyler. Hele şu çoluk çocuğu selâmet bir yere götüreyim... Görüşürüz yine inşaallah...

(CABİR BEY UZAKLAŞIR. ŞAHİN BİR AN DÜŞÜNÜR, SONRA YOLUNA DEVAM EDER. KAFİLEYLE BERABER YÜRÜYÜP GİDEN KÜÇÜK BİR ÇOCUĞUN GERİ DÖNDÜĞÜNÜ GÖRÜR.)

ŞAHİN: **(SESLENİR.)** Küçük! **(ÇOCUK ALDIRMAZ, ŞAHİN KOŞAR, YETİŞİR.)** Küçük! **(ÇOCUK BAKAR AMA DURMAZ, YOLUNA DEVAM EDER.)** Niye dönüyorsun bakayım? **(ÇOCUK ACELE ACELE YÜRÜR.)** Niye dönüyorsun?

ÇOCUK: (DURMADAN) Büyükkannemi evde yalnız bıraktılar. **(KOŞMAYA BAŞLAR.)**

ŞAHİN: (BİR AN DURALAR, SONRA) Dur! Dur!... **(ÇOCUK DURUR, DÖNÜP BAKAR.)** Dur da beraber gidelim.

ALTMİŞALTINCI SAHNE SOKAK

(SİLÂH SESLERİ, BAĞRIŞMALAR DUYULUR. HALK TOPLANMIŞTIR.)

- Yenimahalleye!...
- Onlar bizi kesmeden biz onları öldürelim!...
- Müslüman kâtilleri!....
- Yanlarına komayalım ettiklerini!...
- Yunan geliyor!...
- Yunanla birlik kesecekler bizi...
- Temizleyelim hepsini!...
- Temizleyelim!...

ŞAHİN: Ne var, ne oluyor?...

- Sütçü Ahmet Efendiyi öldürdüler!
- Oğlunu da kestiler!
- Kestiler küçücük yavruyu!...

ŞAHİN: Kim kesti, ne diyorsunuz siz?...

- Yenimahalledekiler!
- Rumlar, kim olacak...
- Yunanla birlik kesecekler bizi!...
- Hepimizi doğrayacak bunlar Yunanla birlik...
- Yürüyün hadi, durmayın!
- Birini de yaralamışlar!...
- Müslüman kâtilleri!...

-Hepimizi kesecekler!...
 -Yunanın işi yok burada!
 -Rumlara ölüm!
 -Yunana ölüm!
 -Yürüyün!...
 -Hristakinin dükkânına hadi!
 -Bütün Rumlara...
 -Kahrolsunlar!...

(YÜRÜRLER, BİR DÜKKÂNIN ÖNÜNDE DURURLAR, TAŞLAMAYA BAŞLARLAR.)

ŞAHİN: Yahu etmeyin... Etmeyin!... Yunan gelince bunun hesabını sorar.

(DUYMAZLAR BİLE.)

-Kahrolsunlar!
 -Ölüm!...
 -Rumlara ölüm!
 -Yunana ölüm!

(DÜKKÂNI TAŞLARLAR. ŞAHİN BİR İKİ BAĞIRIR, SESİNİ DUYURAMAYINCA BİRDEN BİRİNİN SARIĞINI KAPIP BAŞINA GEÇİRİR, YÜKSEK BİR YERE FIRLAR.)

ŞAHİN: Ya eyyühennaaa!... Ya eyyühennaaaaaaa!... Dinleyin ya eyyühennas... **(GÜRÜLTÜLER BİRAZ AZALIR.)** Dinleyin hele. Yunan yarım saatlik yolda. Artık Sarıovada Allahtan ve evliyâdan başka hâmimiz kalmamıştır. Din kardeşlerim, içimiz kan ağlıyor. Müslüman evlâtları şehit ediliyor. Hükûmet dağılmıştır. Bizi ancak iman kuvveti bir arada tutar. Bu öyle büyük bir kuvvettir ki istersek bütün gayrimüslimi bir kaşık suda boğarız...

-Boğarız...
 -Durmayalım...

ŞAHİN: Boğarız... Boğarız... Amma ve lâkin Yunan yarım saatlik yoldadır. Biz bu gece onları boğarız da, asarız keseriz de... Peki Yunan gelince o da aynısını yapmaz mı? Allah esirgesin, bu kimsesizleri, bu ihtiyarları, bu hastaları, bu zavallı müslüman çocukları

kılıçtan geçirmez mi?... Yazık değil midir yetimlere?... Müslümanlar, kuvvet karşısında kazaya rıza göstermek icap eder. **(FISILTILAR BAŞLAR, ŞAHİNE HAK VERİLMEKTEDİR.)** Din kardeşlerim, bizim için artık esaret başlıyor. Esaret ölümden acıdır. Bağrımıza taş basacağız. Yunan da herhalde kendi hâlinde mâsum insanlara ilişmez. Ne yapalım, katlanacağız. Haydi... Haydi, dağılalım şimdi... Felâketi tevekkülle karşılayalım. **(KALABALIK DALGALANIR.)** Haydi din kardeşlerim... Haydi can kardeşlerim... **(KALABALIK YAVAŞ YAVAŞ DAĞILIR.)**

ALTMİŞYEDİNCİ SAHNE FIRKA BİNASI, CABİR BEYİN ODASI

(CABİR BEYİN MASASINDA YUNAN KOMUTANI OTURMAKTADIR. ALBER OTURDUĞU KOLTUKTAN KOMUTANLA KONUŞURKEN ŞAHİN GİRER. ALBER KALKAR, YUNAN KOMUTANINA BİRŞEYLER FISILDAR. KOMUTAN AYAĞA KALKAR, ALBER DE KAPIYA KADAR GİDİP ŞAHİNİ KARŞILAR.)

ŞAHİN: Beni çağırtmışlar.

ALBER: Size çok teşekkür ederiz Şahin. Dün gece müslüman ahaliye siz mâni olmuşsunuz. Vaka çıkacakmış, mâni olmuşsunuz. Hristaki kumandana rapor vermiştir. Onda sizin için çok iyi şeyler var.

YUNAN KOMUTANI: (ELİNİ ŞAHİNİN OMUZUNA KOYAR.) Rapor... **(RAPORU GÖSTERİR.)** Bravo!... Brav-vo!... **(EĞİLİP ALBERE BİRŞEYLER FISILDAR.)**

ALBER: Kumandan sizi sarıklı hoca biliyormuş, şimdi hayret etti.

ŞAHİN: Ahaliye söz söylemek icap edince birinin başından aldım.

ALBER: Çok güzel. Ahali sarıklıyı dinler. Geçin, oturun şöyle Şahin. Biz müslüman ahali fena olsun istemiyoruz.

ŞAHİN: Memnun oldum Alber Efendi.

ALBER: Herkes işine gücüne bakacaktır. İbâdet ve ticaret serbesttir. Ulemâyâ ve tüccara hürmet vardır. Siz ulemâ, ben tüccar... **(GÜLER.)** Siz dün akşam gösterdiniz, ahaliye nüfuz ve tesiriniz çoktur, hıristiyanlara düşmanlığınız yoktur.

(EYÜP HOCA GİRER. KOMUTAN AYAĞA KALKIP BUYUR EDER. EYÜP HOCA ÖNCE KOMUTANIN, SONRA DA ALBERİN VE ŞAHİNİN ELLERİNİ SIKAR, OTURUR.)

ALBER: (DEVAMLA, ŞAHİNE) Vazifeniz gayet mühimdir. Büyük câmide ahaliye vaız ve nasihat edeceksiniz Şahin. Yunan hükûmetinin ahaliye kötü niyeti yoktur. Ahalinin buna inanması lâzımdır. **(EYÜP HOCADAN BİR KAĞIT ALIR.)** Bakınız Şahin, Eyüp Hoca yardım etti, liste tertip ettik. İşte ismin... Büyük câmi...

EYÜP HOCA: Şahin Efendi oğlumuza itimadım büyüktür Alber Efendi. Bu vazifeyi liyâkatle yerine getirebileceğini dün gece ispat etmiştir.

ŞAHİN: Biliyorsunuz ki ben iptidâi hocasıyım.

EYÜP HOCA: Hükümü yok artık...

ALBER: Bakınız Şahin, seni severim, iyi adamsın. Al bu vazifeyi, hakkında hayırlı olur.

(ŞAHİN SUSAR.)

EYÜP HOCA: Vaız iznin Şahin Efendi oğlum. **(ŞAHİNE BİR KAĞIT UZATIR. ŞAHİN BİR AN DURALAR, SONRA KAĞIDI ALIP ÇIKAR.)**

ALTMİŞSEKİZİNCİ SAHNE KIRAATHANENİN ÖNÜ

(İKİ YUNAN ASKERİ DOLAŞMAKTA, ŞAHİN VE NECİP OTURMUŞ, KAHVELERİNİ YUDUMLAMAKTADIRLAR.)

ŞAHİN: İşte böyle Necip, şimdi de işi vaizliğe döktük. Ben de şu Eyüp Hocadan daha az aşağılık bir herif değilim hani.

NECİP: Şahin yahu, sen sahiden utanıyorsun. **(GÜLER.)** Eyüp Hoca niye burada kaldı zannedersin ha, Sarıovayı, ahaliyi pek sevdiğinden mi?... O da kaçamaz mıydı Cabir Beyler, Hacı Paşalar gibi ha?... Uyuma Şahin Efendi, uyuma! Şeyh Nakiyle Alberin ne mal olduğunu anladın. Onlar da burada, işlerini devam ettiriyorlar eskisi gibi. Senin işin ne peki?... Bak Şahin, sana da aynı fırsat veriliyor işte. Atışa devam.

ŞAHİN: Camide, değil mi?

NECİP: Her yerde olur be, ne olacak?

ŞAHİN: Keşke Rasimle beraber gitseydim...

NECİP: Sen de az deli değilsin be Şahin. Tamam, Rasime benim de içim yanıyor. Kasabaya getirdiklerinde içimden birşeyler kayıverdi. Bekçi Kâzıma az mı ciğerim yanıyor, ne olduğu bile belli değil.

ŞAHİN: Kuva-yı Milliye katılmış diyorlar.

NECİP: Zannetmem, uzaklaşmamıştır. O yaşta adam...

ŞAHİN: O yaşta adam gitti de...

NECİP: Bak, ben sana birşey diyeyim mi, bu muharebe iki ordunun muharebesi değil, bir orduyla bir milletin muharebesi. Ve şimdiye kadar hiçbir ordu bir milleti yenememiştir, yenemez. Yâni, eninde sonunda Yunanlılar tası tarağı toplayıp çekip gidecekler buradan, ve meydan yine Şeyh Nakiye, Eyüp Hocayla bizlere kalacak.

ŞAHİN: Hangi orduyla, hangi teşkilâtla, hangi parayla?

NECİP: Orası belli olmaz. Meclis açıldı bile...

ŞAHİN: Allah büyük...

NECİP: Hadi gel de sana yaptığım işleri anlatayım. Bu sefer iddialıyım. Sarıova için bir kütüphane ve müze projesine çalışıyorum. Nefis birşey oluyor azizim... Gel de bir bak istersen, hayret edeceksin...

ALTMİŞDOKUZUNCU SAHNE FIRKA BİNASI, CABİR BEYİN ODASI

(KOMUTAN MASADA ÇALIŞMAKTA, ALBER VE ŞEYH NAKİ KOLTUKLARDA KAHVELERİNİ YUDUMLAMAKTADIRLAR. ŞAHİN GİRER, KOMUTAN BAŞIYLA SELÂMLAR, ALBER AYAĞA KALKIP ELİNİ SIKAR, ŞEYH NAKİ TANIMAZ BİLE.)

ŞAHİN: Rahatsız etmiyorum ya efendim?

ALBER: Yok canım Şahin, buyur.

ŞEYH NAKİ: (TANIR.) Buyrun Şahin Efendi.

ŞAHİN: Efendim, bir hususu arz etmek istiyordum. Bildiğiniz gibi civarda çeteler ve eşkiya türedi. Sarıovadakileri ikaz ediyoruz, yalnız duyduğumuza göre civar köylerdeki eşkiyanın ifsadâtına kapılıyorlar ve neticede tabiidir ki, zarar görüyorlar. Ahalinin Yunan makamlarıyla kötü duruma düşmesini herhalde sizler de benim kadar arzu etmezsiniz efendim. Bazı emniyetli vaizleri civar köylere göndersek te ahaliye vaaz etseler...

ALBER: Çok iyi, çok münasip Şahin. Ne dersin Naki?... Bir komisyon kuralım, (ŞAHİNE) Siz de yardım edin, bu işi halledelim.

ŞAHİN: Teşekkür ederim Alber Efendi, (ŞEYH NAKİYE) Allahaismarladık efendim. (KOMUTANA) Mersi kumandan. (KOMUTAN GÜLER, ŞAHİN ÇIKAR.)

YETMİŞİNCİ SAHNE KIRAATHANENİN ÖNÜ

ŞAHİN: İşte böyle azizim... Yedi zabıt, iki de küçük zabıt, başlarında sarık, ellerinde sahte vaizlik ruhsatnamesi, sırtlarında cübbe, Sarıovadan çıktılar ve Kuva-yı Milliyeyle iltihak ettiler.

NECİP: Tebrikler hoca. Yapcağın işler bitmemiş, gördün mü? Ben de Sarıova imâr plânına başladım. Hadi kalk, hepsini yerinde izah edeyim. Kalk, kalk, dolaşıyoruz... Bak, şurası park oluyor. Parkın yanında da sinema...

ŞAHİN: Yahu Necip, Kadirî tekkesi orası.

NECİP: İyi ya işte. Sonra, Kelâmi Baba türbesinin yerine bir mektep... Sipahizâde medresesinin üstüne de bir tiyatro...

(İKİ YUNAN ASKERİ GELİR. NECİP'İN ÖTEYİ BERİYİ İŞARET ETMESİNDEN İŞKİLLENMİŞLERDİR.)

ŞAHİN: Sen Sarıovayı bütün türbeleriyle, medreseleriyle yok farzediyor, yerine yeni bir memleket kuruyorsun birâder.

NECİP: Bu sel öyle bir sel olacak ki Şahin, tekke, medrese, türbe, önüne ne gelirse silip süpürecek. Bir kere Yunanlılar buradan gidecek, iki kere iki dört. Giderken de burada taş üstünde taş bırakmayacaklar. Beyler akıllarınca bizi zarara sokuyoruz diye hizmette bulunacaklar.

ŞAHİN: (DALMIŞTIR.) Tertemiz bir Sarıova...

NECİP: Bizi bu hale koyanlar, yâni Yunanı Anadolunun ta göbeğine getirenler padişahlarla softalardır. Hani sizin medrese mantığında 'Kıyas-ı mukassim' midir nedir bir zırlıtı vardır; bu millet yedi düvelin gayret ve entrikasına rağmen Yunanı buradan atmaya becerirse, padişahın da pabucunu eline verir, softaların da... Haaa, ne diyordum, evler şu tarafa doğru inkişaf edecek...

(YUNAN ASKERLERİ YAKLAŞIR.)

I. YUNAN ASKERİ: Hey!... Bak burda!... Hey!...

ŞAHİN: (UYARIR.) Necip!

(NECİP İNATLA ASKERLERE SIRTINI DÖNER.)

I. YUNAN ASKERİ: Eller havada!... Bak burda!... Hey!... **(NECİP'İ DÜRTÜKLER, NECİP ÖFKELİ, BULAŞMAK İSTEMEZ, KAÇINIR.)** Türkçe yok mu bre?...

(NECİP'İN SABRI TAŞMIŞTIR, DÖNER, ASKERE BİR TOKAT İNDİRİR, ASKER YERE YIĞILIR. ŞAHİN NE YAPACAĞINI ŞAŞIRMIŞ, KALAKALMIŞTIR. NECİP ÖTEKİ ASKERİ DE, ŞAŞKINLIĞINDAN YARARLANARAK YIKAR, KAÇAR. ASKERLER TOPARLANIP ARKASINDAN KOŞARLAR. ŞAHİN DE KOŞAR. BİR AN SESSİZLİK. NECİP'İN BOĞUK HIRILTISI DUYULUR, SÜNGÜLENMİŞTİR.)

SONOYUN

YETMİŞBİRİNCİ SAHNE İSTİKLÂL HARBİ VE SONRASI

-919 Temmuzunun 23üncü günü
pek mütevazı bir mektep salonunda
inîkâd eyledi Erzurum Kongresi
Erzurumda ondört gün sürdü kongre
orda mazlum milletlerden bahsedildi
bütün mazlum milletlerden
ve emperyalizme karşı dövüşlerinden onların.
Orda bir Şûra-yı Milliyeden bahsedildi,
İrade-yi Milliyeye müstenit bir Şûra-yı Milliyeden.
'Bütün aksâm-ı vatan bir küldür' dendi
'Kabul olunmaz, denildi
'Manda ve himaye...'
-Dört Eylül 1919'da toplandı Sivas Kongresi
'Hey gidi deli gönlüm'

dedi,
'Akıllı, umutlu, sabırlı, deli gönlüm,
ya istiklâl, ya ölüm'
dedi.
-Düşman ordusu başladı
yürümeye
Ateşi ve ihaneti gördük.
Düşman ordusu yine başladı yürümeye.
Akhisar
Karacabey
Bursa ve Bursa'nın şarkında Aksu
çarpmışarak çekildik...
-920'nin
29 Ağustos
Uşak düştü.
Yaralı
ve dehşetli kızgın
fakat toprağımızdan emin
Dumlupınar sırtlarındayız.
Nazilli düştü...
-920 senesi:
Şubat
Nisan
Mayıs
ayları.
Ateşi ve ihaneti gördük
Dayandık
Dayanmaktayız...
-1920 şubat, nisan, mayıs
Bolu, Düzce, Geyve, Adapazarı:
İçimizde Hilâfet Ordusu
Anzavur isyanları.
Ve aynı sıradan

3 Teşrinievvel Konya.

Sabah

Beş yüz asker kaçağı ve yeşil bayrağıyla Delibaş girdi şehre.

-Ve 29 Kânunuevvel, Kütahya

dört top

ve 1800 atlı bir ihanet

yâni Çerkez Ethem.

Bir gece vakti

kilim ve halı yüklü katırları

koyun ve sığır sürülerini önüne katıp

düşmana geçti.

-Ateşi ve ihaneti gördük

inanılmaz zaafı, korkunç kuvvetleriyle

silâhları ve beygirleriyle

insanlardı dayanan...

-İnsanlar uzun asker kaputluydu

yalnayaktı insanlar...

-İnsanların başında kalpak

yüzlerinde keder

yüreklerinde müthiş bir ümit vardı...

-İnsanlar devrilmiştiler, kedersiz ve ümitsizdiler.

-İnsanlar etlerinde kurşun yaralarıyla

köy odalarında unutulmuşlardı.

Ve orda sargı

deri

ve asker postalları halinde

yan yana, sırt üstü yatıyorlardı.

Koparılmış gibiydi parmakları saplandığı yerden

eğrilip bükülmüştü

ve avuçlarında toprak ve kan vardı...

-920'nin 16 Martı

öğleden evvel

saat onda

makina başında şöyle bir telgraf aldı Ankaradaki:

'Der aliye 16/3/1920

İngilizler bastı bu sabah

Şehzadebaşındaki Muzika karakolunu

Berayı malûmat arzolunur

Manastırlı Hamdi.'

-10 Kânunusâni 1921

Birinci İnönü

sonra ikincisi

-23 Mart 921 günü

düşmanın Bursa ve Uşak grupları üstümüze yürüyor.

onlarda topçu ve piyade

bizden üç kere fazla:

Bizim atlımız çok.

Atların mekanizması

hartucu

namlusu yoktur.

Ve kılıç

çıplak, ucuz bir demirdir.

-26 Mart:

Akşam

sağ cenah ilerimize yanaştılar.

-27 Mart

Bütün cephelerde temas.

-28-29-30:

Kavgaya devam

-Ve Martın 31 inci gecesinde

İnönü karanlığı sesler ve kıvılcımlarla doluydu.

-Ve ertesi gün

1 Nisan:

Metris tepe aydınlanıyor

Ve biz telgraflardan

kelimeler okuyoruz...

- 'Saat altı otuz'
- 'Bozüyük yanıyor'
- 'Düşman
Muharebe meydanını
silâhlarımıza terketmiştir.
Garp cephesi kumandanı
İsmet'
- Ve o gün orda yalnız düşmanı değil,
makûs talihini yendi millet...
- Sonra, 8 Nisandan 11 Nisana kadar:
Dumlupınar
Bir yaz gecesi.
Dünyada yalnız pırıltılar
ve böceklerin sesi.
Sakarya'yı üç yerinden
sallarla geçiyoruz.
- Basarak aldık
Adapazarını.
Ve dolaşıp Sapanca gölünün sazlıklarını
Yanaştık İzmit'in şarkında çuha fabrikasına
Düşman
kısmen gemilere binerek
denizden
ve kısmen
Karamürsel üzerinden
Bursa'ya çekilip
boşalttı İzmit şehrini gece yarısı.
- Sonra 23 Ağustos.
- Bu çölün
bu dağların
bu nehrin ve bizim önümüzde
yirmi iki gün ve gece fasılasız döğüşüp
düşman ordusu ricata mecbur kaldı.

-Buna rağmen

Sene 1922

ve on beş vilâyet ve sancak

ve dokuz büyük şehir

düşman elindedir...

-Ve kadınlar

sanki hiç yaşamamış gibi ölen

ve soframızdaki yeri

öküzümüzden sonra gelen

kadınlar

bizim kadınlarımız

Şimdi ayın altında

kağnıların ve hartuçların peşinde

harman yerinde kehribar başaklı sap çeker gibi

aynı yürek ferahlığı

aynı yorgun alışkanlık içindeydiler.

-Ve on beşlik şarapnelin çeliğinde

ince boyunlu çocuklar uyuyordu.

-Ve ayın altında kağnılar

yürüyordu Akşehir üstünden Afyon'a doğru.

-Altı Ağustos emri verilmiştir

-İnsanlar, âletler ve hayvanlar

demirleri, tahtaları ve etleriyle birbirlerine sokulup

kocaman yorgun ayakları

topraklı elleriyle yürüyorlardı.

-Mavi gözlü Başkumandan

baktı saatına:

-saat beş otuz...

-Ve başladı topçu ateşiyle

ve fecirle birlikte büyük taarruz.

-Sonra.

Sonra düşmanın müstahkem cepheleri düştü,

sonra.

Sonra 30 Ağustosta düşman kuvveyi külliyesi imha ve esir olundu.

Esirler arasında General Trikopis.

-Sonra.

Sonra 9 Eylülde İzmirde girdik

ve Kayserili bir nefer

yanan şehrin kızılıtsı içinden gelip

ve öfkeden, sevinçten, ümitten ağıya ağıya

güneyden kuzeye

doğudan batıya

Türk halkı ile beraber

seyretti rıhtımından Akdenizi...

(TOPLAR ATILIR. SEVİNÇLİ ÇIĞLIKLAR, BAĞRIŞMALAR. HALK...)

-'Türkiye Devletinin hükûmet şekli Cumhuriyettir...'

-29 Ekim 1923

-'Türkiye Devleti Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur...'

-Yaşasın Cumhuriyet!

-Yaşasın Cumhuriyet!...

-'Türkiye Devleti, hükûmetin inkısam ettiği idare şubelerini icra vekilleri vasıtasıyla idare eder...'

-Yaşasın Mustafa Kemal!

-Yaşasın Mustafa Kemal!...

-'Türkiye Cumhuriyeti mesut, muvaffak ve muzaffer olacaktır...'

-Yaşasın Mustafa Kemal...

-Yaşasın Mustafa Kemal...

-Yaşasın Mustafa Kemal...

-'Şeriye ve Evkaf vekâletleri lâğvolundu!'

-Halife hal ve hilâfet makamı lâğvolundu...

-Yaşasın Mustafa Kemal!...

-'Bütün ilmî müessese ve mektepler Maarif Vekâletine bağlı olacaktır...'

-Yaşasın Mustafa Kemal!...

-'Bu serpuşun ismine şapka denir...'

-Yaşasın Mustafa Kemal!...

-Yaşasın Cumhuriyet!...
 -Yaşasın Mustafa Kemal!...
 -Yaşasın Mustafa Kemal!... Yaşasın Cumhuriyet!...

YETMİŞİKİNCİ SAHNE SOKAK

(HALK NEŞELİ BAĞRIŞMALARLA KIYAFET DEĞİŞTİRİR, KIRAVATLAR, ŞAPKALR GİYER, BUGÜNÜN KASABALILARI OLUP ÇIKARLAR. ÇEPEÇEVRE NEŞELİ BİR TÜRKÜYLE OYNARLARKEN ŞAHİN, BİR ELİNDE ÇAMAŞIR BOHÇASI, BİR ELİNDE TESTİ, YORGUN AMA SEVİNÇLİ, YAŞLI AMA DİNÇ, ÜZERİNDE HALÂ ESKİ ELBİSELERİ, AĞIR AĞIR GELİR. SARIOVADA BEYAZ BEYAZ YENİ YAPILAR GÖZE ÇARPMAKTADIR. ŞAHİN BİR SÜRE HAYRAN HAYRAN HALKI VE ÇEVREYİ SEYREDER, OYUNA KATILIR. BEKÇİ KÂZIM SOPASINI SALLAYARAK GELİR. İYİCE ÇÖKMÜŞTÜR VE TOPALLAMAKTADIR.)

BEKÇİ KÂZIM: Hadi hadi dağılın bakalım, hadi bakalım... (HALKTAN BİR İKİ KİŞİ DÖNÜP BAKAR, ALDIRMAYIP OYUNA DEVAM EDERLER.)

ŞAHİN: (BEKÇİ KÂZIMI GÖRÜNCE HALKIN ARASINDAN SIYRILIP KOŞAR. BÜYÜK BİR SEVİNÇLE) Kâzım Baba!

BEKÇİ KÂZIM: (ŞAHİNİ ŞÖYLE BİR UZAKTA TUTAR.) He ya, Bekçi Kâzım.

ŞAHİN: Tanımadın mı Kâzım Baba, benim, Şahin...

BEKÇİ KÂZIM: Herkes tanır. Bekçi Kâzım. (KİMSEYİ TANIYACAK HALDE DEĞİLDİR, YARI BUNAMIŞTIR.) Şu kenar mahallenin piçleri.. Tak, tak, çal kapıyı... Bekçi Kâzım. Harp bitti... Bitti yaaa... Nerde gâvur?... Yaaa... Bak, Sarıova... Yandı Sarıova, bu yenisi... Biz yaptık...

ŞAHİN: Şükür hayattasın. Ben seni...

BEKÇİ KÂZIM: Vuruşanlar öldü. Sen neredeydin, hı?

ŞAHİN: Sürgüne gönder...

BEKÇİ KÂZIM: Sürgünler de öldü. Her bir şey yeni. Yeni mektepler var. Yeni hamamlar var. Yeni hamamlara eski tellâklar var... Abdülhamit vardı... İttihatçılar vardı... Cabir bey... Şimdi de fırka var bir tane...

ŞAHİN: Halk fırkası!

BEKÇİ KÂZIM: (KAHKAHALARLA GÜLER.) Fenerler yanacak!...

ŞAHİN: Tertemiz... Kandil yok artık, medrese, molla yok. Temizledik hepsini.

BEKÇİ KÂZIM: Balo var bu gece, balo!... Balo!... Fırka balosu... Abdülhamit kalmadı... Balo var... Cumhuriyet Halk Fırkası!... Balo var. Giriş bir kayme... Mustafa Kemal Paşa iyi vuruştı... Gâvur kalmadı. Nerde gâvur, hı?

ŞAHİN: Kovduk Kâzım baba, kovduk, gâvur yok artık.

BEKÇİ KÂZIM: Kovduk, kovduk... Peki şimdi ne edeceğiz, hı? Fenerler yanacak. Balo var. (HALKI GÖSTERİR.) Bak bunlar baloya giremez. Giriş bir kayme... Bunlar o adamlar. Yaaa... Giriş bir kayme... O eski adamlar bunlar... Naki Bey duyur dedi. Duyur Bekçi Kâzım, bu gece balo var. Balo. Fırka balosu. Cabir Bey ne dedi, hı? Yak fenerleri Bekçi Kâzım. Balo var balo... Otuz sene mi, kırk sene mi... Yak feneri Bekçi Kâzım, söndür feneri. Kandil yok! Kandil yok! Yasak! Kandil yok! Balo var, fener var. Yak feneri Bekçi Kâzım... (SÖYLENE SÖYLENE ÇIKAR.)

(ŞAHİN BİR SÜRE BEKÇİ KÂZIMIN ARDINDAN BAKAR. SONRA MAARİF MÜDÜRLÜĞÜNE KOŞAR, İÇERİ GİRECEKKEN ODACI DURDURUR.)

ŞAHİN: Müdür beye haber ver oğlum, Emir Dede başmuallimi gelmiş de.

ODACI: Şu yeni mektebin başmuallimi mi? O mektebin kaç tane başmuallimi var ki?

ŞAHİN: Eski başmuallim dersin evlâdım.

ODACI: Eh, diyelim bakalım.

YETMİŞÜÇÜNCÜ SAHNE SARIOVA MAARİF MÜDÜRLÜĞÜ

(MÜDÜR DEĞİŞMİŞTİR. YENİ MÜDÜR MAKAMINDA TELEFONLA
KONUŞMAKTADIR.)

ODACI: (GİRER.) Müdür bey...

MÜDÜR: (TELEFONDA) Efendim?... Tabii efendim, Naki beyefendiden istirham edeceğiz artık efendim. Evet, evet... **(ODACIYA)** Ne var oğlum?

ODACI: Efendim, yeni mektebin...

MÜDÜR: Tabii hocam, lütfedersiniz. Siz bir çıtlatıveriniz efendim. Biliyorum, Cabir Beyin... Evet, evet... Cabir Beyin işi başından aşkın, biliyorum... Tabii hocam, Yeşilli yolu var, yeni köprü ihalesi... Artık Naki Beyefen... Tabii, tabii, bekliyorum hocam, şeref bahşedersiniz. **(TELEFONU KAPATIR, ODACIYA ÇIKIŞIR.)** Ne var oğlum, iki saattir dikilip duruyorsun?...

ODACI: (BİR AN DURALAR.) Bir adam... Sizi görmek istiyor.

MÜDÜR: Gelsin, gelsin... **(EVRAKLARLA UĞRAŞMAYA BAŞLAR, ODACININ İŞARETİYLE ŞAHİN GİRERKEN...)**

YETMİŞDÖRDÜNCÜ SAHNE FIRKA BİNASI, CABİR BEYİN ODASI

(ŞEYH NAKİ VE CABİR BEY, MODERN GİYİMLİ, OTURMAKTADIRLAR. ARKA DUVARDA ALTIOKLU BAYRAK, MUSTAFA KEMALİN, İNÖNÜNÜN, FEVZİ ÇAKMAKIN RESİMLERİ.)

CABİR BEY:...ve fırkamız, serbest ticaretin ve normal çalışan sermayenin dostudur.

ŞEYH NAKİ: Bittabii efendim. Devlet ancak ferdin yapamayacağı şeyleri yapmaya çalışmalıdır.

CABİR BEY: Müteahhitliğimiz kâdirdir bu köprüyü yapmaya.

ŞEYH NAKİ: Ona ne şüphe?... (**EYÜP HOCA GİRER.**) Ne var Eyüp?... (**EYÜP HOCA BOZULUNCA EKLER**) ...Bey!

EYÜP HOCA: Maarif müdürüyle konuşmaya gidiyorum. Şu mektep tamiratı işi için... (**ÇIKAR.**)

YETMİŞBEŞİNCİ SAHNE SARIOVA MAARİF MÜDÜRLÜĞÜ

ŞAHİN: Efendim, bendeniz vaktiyle Emir Dede denilen yeni mektebin eski başmuallimiyim. Yunanistandan sürgünden yeni döndüm.

MÜDÜR: Siz?...

ŞAHİN: Yeni döndüm efendim...

MÜDÜR: Siz sakın şu Şahin Hoca olmayasınız? (**ŞAHİN TANINDIĞINA SEVİNEREK CEVAP VERECEKKEN MÜDÜR LÂFI BIRAKMAZ.**) Şu işgâl zamanı sarık sararak Yunanlılara hizmet eden Şahin Hoca... Şu müfsit softa... Sarıovaya ayak basacak kadar yüz­süz, şerefsiz, haysiyetsiz...

ŞAHİN: Müdür Bey!

MÜDÜR: Yalan mı?

ŞAHİN: Müdür Bey, bütün bu inkilâpları...

MÜDÜR: Geç babam, geç. Yalan mı Yunana hizmet ettiğin?

ŞAHİN: Sürgüne gönderdiler beni. Nasıl olur da...

MÜDÜR: Muharebeye iştirak etmemek için. Çok dinledik.

**(EYÜP HOCA GİRER. MAARİF MÜDÜRÜ AYAĞA KALKIP SAYGIYLA
BUYUR EDER.)**

MÜDÜR: Vaaay hocam!

ŞAHİN: Siz?... **(EYÜP HOCAYA BAKAKALMIŞTIR. EYÜP HOCA ŞAHİNİ
GÖRMEZLİKTE VE DUYMAZLIKTAN GELİR.)**

EYÜP HOCA: (MÜDÜRE) Bir dakika vaktiniz var mı evlâdım, ehemmiyetli bir mevzu zuhur etti de... **(EYÜP HOCA VE MÜDÜR ÇIKARLAR. ŞAHİN ŞAŞKIN, ODANIN İÇİNDE BAKINARAK DOLAŞIR. AZ SONRA EYÜP HOCA VE MÜDÜR GİRERLER.)** Arzettiğim gibi bu meselenin halli artık dirayetinize kalmıştır. İcabederse ben yazıhanedeyim.

MÜDÜR: Tabii hocam, tabii, merak buyurmayın.

EYÜP HOCA: Ben olmazsam Ubeyt Beye de mâlûmat verebilirsiniz. Haydi allahaısmarladık müdür bey evlâdım, akşama baloda görüşürüz inşaallah.

MÜDÜR: Tabii, tabii. Selâmetle hocam, selâmetle. **(EYÜP HOCAYI GEÇİRİR.)**

YETMİŞALTINCI SAHNE FIRKA BİNASI, CABİR BEYİN ODASI

ŞEYH NAKİ: Yalnız Cabir, biliyorsun cıvatalar hususi imâlât.

CABİR BEY: (GÜLER.) Alırım ithalât müsaadesini. **(GÜLER.)** Fırka kâtib-i mesulü olarak kolaydır bu iş bre Naki. **(GÜLER.)**

ŞEYH NAKİ: İngiliz olsun.

CABİR BEY: Ne olsa eski kafalısın be...

YETMİŞYEDİNCİ SAHNE SARIOVA MAARİF MÜDÜRLÜĞÜ

ŞAHİN: Bu Eyüp Hocalar... Naki Efendi... Ubeyt Bey...

MÜDÜR: Evet, kasabamızın eşrafı. Onlar olmasa aç kalırdı Kuva-yı Milliye. İstiklâl harbini bunlarla kazandık biz, medeniyeti de bunlarla kazanacağız.

ŞAHİN: Medeniyeti...

MÜDÜR: Altı umdemiz arasındadır medeniyetçilik. Fırkamız...

ŞAHİN: Müdür bey, bu inkilâbı...

MÜDÜR: Evet baba, fazla lâkırdıya ihtiyaç yok. Otur kalk ta Cumhuriyet idaresinin müsamahasına şükreyle.

ŞAHİN: Biz yaptık...

MÜDÜR: Sarık sarıp düşmana hizmet ederek, değil mi?...

ŞAHİN: Biz yaptık, biz! Bu Nakileri, Cabirleri, Alberleri başımızdan... Başımızdan...

MÜDÜR: (ODACIYA) Oğlum, yolu göster.

(ŞAHİN ÇIKAR. MÜDÜR, YANINA GİREN EYÜP HOCAYLA, ŞEYH NAKİ CABİR BEYLE KONUŞMAKTA, HALK SOKAKTA OYNAMAKTA, BEKÇİ KÂZİM FENERLERİ YAKMAKTADIR. ŞAHİN SARIOVAYA SON BİR DEFA DAHA BAKAR, SONRA BİR ELİNDE BOHÇASI, BİR ELİNDE TESTİSİ AĞIR AĞIR UZAKLAŞIRKEN CUMHURİYET MARŞLARINDAN BİRİ, O ESKİ SÖYLENİŞİ, HAMÂSİ HAVASI VE PLÂK CIZIRTISIYLA SALONU DOLDURUR.)

NOT: *Bana bu oyunun yazılması fikrini veren **Ergin Orbey'e,***

*Roman üzerindeki değerli gayretleriyle çalışmalarına yardımcı olan Ankara deneme Sahnesi üyesi arkadaşlarıma, özellikle **Yılmaz Onay'a,***

*Oyun üzerindeki değerli eleştirileriyle bana yol gösteren Halk Oyuncularına, özellikle **Umur Bugay, Tuncer Necmioğlu ve Selçuk Uluergüven'e** teşekkür ederim.*

Gündoğdu Gencer

Yeşil Gece

ekitap.ayorum.com